

کہنی و گریّ پیغہ مہری صلی اللہ علیہ وسلم

وصہ حایان رضی اللہ عنہ

دانان

الشیخ اسامۃ نعیم مصطفیٰ

وہرگیّران

ملاحسین نایف کواشی

په ٲٲووك : كه نى وگرىٲ ٲيغهمبهرى وصه حابيان

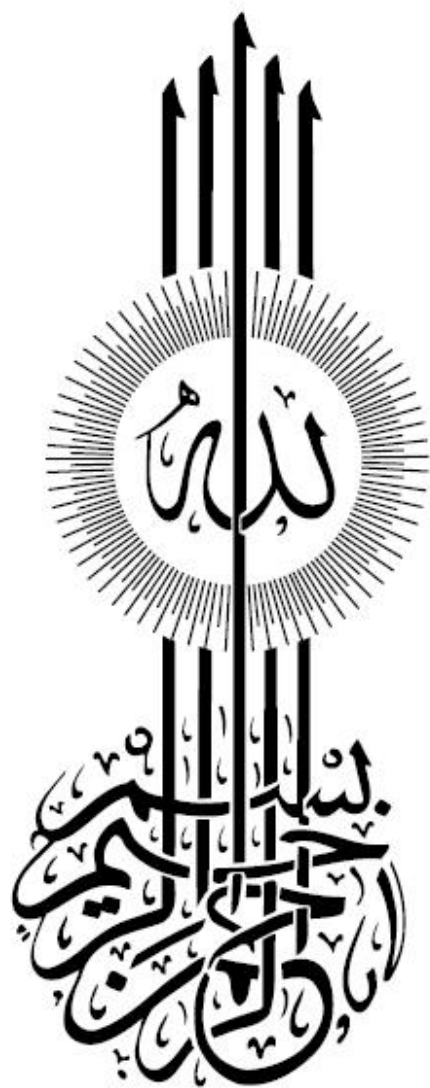
دانان : الشيخ اسامة نعيم مصطفى

وهرگيٲران: ملا حسين نايف كواشى

ژمارا سپارتنى : ()

چاپا : ئيكيٲ

سال : ١٤٣٣ هـ ، ٢٠١٢ م

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
والله لو تعلمون ما أعلم
لضحكتكم قليلا ، ولتكننتم كثيرا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیشوا کی :

حمدو وسوپاسی بو - الله- بن خودایی جیهانان، وصهلات وسهلام ل سهر رسولئ وی یئ دہست پاک بن ، ری نیشاندرئ بہشہریہتی، ورزگارکہرئ مروقان، ولبنہ مال وہہفالیت وی بن، ہہلگریٹ ئالایی ئیسلامہتی، وبانگہوازخوازیت دینی خودئ، وجیہادکہریت ریکا پہیاما خودئ، ئہویت ئالایی ئیسلامئ بلند کرین، ل روژ ہہلات و روژ ئافایا دونیایی، ہہتاکو پہیفا خودئ سہرئیخستین، وصهلات وسهلام ل سہر ہہر ئیکئ لیدیف ریك ورئباز وسوننہتا وان بچیت، وصهلات وسهلام ل بانگہواز خازیت ئیسلامئ بن حہتا روژا قیامہتی.

پشتی فی چہندی.....

گہل ومللہتیٹ نوکہ گریڈاینہ بہندہک رہمز ونیشانان، وہندہک پہیکہر و وینا دروست دکہن بو بیرئیناندنی وب چافہکی مہزن تہقدیس وپروزیا وان دکہن، سپیدہ وئیچاران مہتحراریت وانن وب سہرئ وان سویند دخون!!!
ومہیی ہہی زہلامہک بتنی خودایی بلند یئ کریہ پیشہوا و مہوعصوم وچافلکہر وقودوہ بو مہ.

لنک خہلکی ئہف پہیکہریت وان، نیشان ورہمزن بوو وان ومللہتیٹ وان، بہلی ئہو خوینریژ وخوین میژیت خہلکی نہ، وسہرداچوییت عہردی نہ، وتہعداکہریت مال ونامیس و شہرہفا خہلکی نہ.....

رہمزی مہ ہہلگری پاقژی، وعہفافی ونہزاہہتی ودادپہرورہی وراستی یہ، بہحسی وی ل سہر مینبہرا دہیتہ کرن، وئہگہر مہ بقیت ئہم بہحسی تشتہکی بکہین دی بہحسی مہزناہی وپہیام وچپروکا وی کہین.

وهنديکه کهنی وگریه، دوو سیفه تین پیگه گریداینه بو مروفی، دهمی موسلمانه کی کره کهنی پیئقیه لسهر وی خو دویر بکهت ژترانه پیکرن وسه لخاندن وکیمکرنا غهیری خو، وناچیبت بهردهوامیی بدهته درهوا وبخو بکهته ریکهک بو که ناندنا غهیری خو.

ههروهسا گری ژی پیئقیه ژترسا خودایی پاک وبلند دا بیت وبو وی بتنی بیت وچی رومهتی تیدا نه بیت داخیرا گریی بگه هیتی، ههروهکو پیغه مبهری ﷺ گوتی: ((ناگری هاتیه ههرا مکرنی لسهر چافه کی بکهته گری یان روندکا ببارینیت ژ ترسیت خودی دا)) ژ بهر فی چهندی دهمی موسلمانی کره کهنی یان کره گری، ئه ری بوچی ئه وی کره کهنی ودی چهوا کته کهنی، وکه نیی وی ژ بهر چی بوو، ههروهسا گریی ژی، ئه و بزانیته بوچی کره گری وچهوا کره گری،

بی شک من رون وئاشکهره کریه دفی پهرتوکی دا ژچیروک وسه رهاتیته پیغه مبهری ﷺ تیدا کریه کهنی، دگهل فی چهندی باراپتر پیغه مبهری ﷺ یی بخه م بوو، و بهردهوام هزر وته خمین دکرن، وههروهسا سه رهاتیته گریا پیغه مبهری وصه حابیان، دا مروفی موسلمان بزانیته کادی چهوا وژ بهر چی کهته کهنی؟ و بزانیته دی چهوا وژ بهر چی کته گری؟

هیفی وره جائا من ژ خودایی پاک وبلند بتنی ئه وه، مه ژوانا بهژ می ریت ئه ویت گوھ ل ئاخفتنی دبن برهنه که کی جوان وتازه لدیف دچن.

ودوماهیک دوعایا مه ئه م سوپاسیا خودایی جیهانا دکهین

نقیسه ر

به شئی ئیکى

صلوات
عليه
وسلم

كه نىي پيغه مبهري

كه نى : چيه وچه وانه وب چ كارا مروف دكه ته كه نى ؟ ئه رى پيغه مبهري ﷺ چه وا
دكره كه نى ؟

پيغه مبهري ﷺ وه سا دكره كه نى كو كه سى نه خوشيا خو زى نه ديت بهلكو نهو مروقه كى
كهيف خوش وچاڤ فه كرى بو ، هه مى گاڤا يى بگرنزىن بو ، پشكدارىا كهيف خوشى
وبسوحبه تىت هه قاليت خو دكر نه وهكى دىندارىت مه يىت نه فروكه كو وه سا
هزردكه ن نافچاڤ گرى وبى توبه تى پشكه كه ز دىنى وته قوا يى به له وا دى بينى ئيك
ز وان جاره كى درى هه قالى خو دا ناگرنزت ونه گهر ئيكى سوحبه تهك ل نك كر دى
بعيجزيفه ز نك رابت خو ديبيزى كوفريهك لنك هاته كرن ، پيغه مبهر مروقهك بو
كهيف وكه نى پشكه كا مهن ز پهيوه ندىا وى دگهل خهلكى فه دگرت ، كانى چه وا ترسى
وگرى پشكا مهن تر ز پهيوه ندىا وى دگهل خودى فه دگرت ، دگهل هه قالا يى رح
سك بو ، هه ردهم يى ب كهيف وگرنزىن بو ، له وا هه ركه سه كى تيكه ليا وى دكر هه ست
ب چ ئاستهنگا دناقبه را خو وويدا نه دكر وگلهك ز وان كه سا يى گوھ ل نافي وى بوى
وپاشى هه فالينيا وى كرى وژنيك ديتى دبيژن مه باوهر نه دكر هنده يى رح سك
وناف چاڤ فه كرى به ، گاڤا بو جارا ئيكى دديت ز هه يبه تىت ويدا فه دلهرزى وپشتى
بينه كى ل نك دروينشته خوار هزردكر نه فه دهه ساله تيكه لى وييه ز بهر وى مه يانى
نه وا وى دگهلدا دديت ، دگهل هندى زى دقيت نه ئيت هه زركرن كو كه نى وسوحبه تا
پيغه مبهري ﷺ زى نه وهكى خهلكى زهمانى مه بوو ؟ نه وژ قى په يقا مه هه كهر خودى
حه سكه ت دى بومه رون وئاشكرا بت كانى كه نى وى ز بهر چ بوو ؟ گهلى خويشك وبرا
دهسپىكا كه نى گرنزىنه نه گهر هاتو كه يفهك يان خوشيهك بو ئيكى چىبوو نيشانىت
قى خوشى ل سه ر ديمى وى ئاشكرا دبن ديمى وى فه دبت وگهش دبت وگرنزىن ل سه ر
دنيته نه خشاندن تشتى هندى دگه هينت كو تشتى هاتيه به راهيا وى يى پى كهيف

خۆشه، وئەو مروفي تۆ دىنى يى دگرنژت ئىك سەر دى ئىتە سەر ھزرا تە كو ئەو دژىنا خودا مروفەكى دل خوشە وگرنژىنى ئەگەر وەرار كر ونيشانىت مفاى پتر ل بەرچاڧ ديار بون گرنژىنەكا ب دەنگ دى پەيدا بيت وەكى كەنىي وئەفە دى نيشانا ھندى بت كو كەيف خوشيا وى زىدەترە وکەنى بخوژى ھەمى وەكى ئىك نىنە ھندەك جارا ئەو دگەھتە رىزا حىلچىلى وەكى ئەم بکوردى دىبىژنى، وبعەرەبى دىبىژنى(قەھقەھە) وئەفە ئەو كەنىيە دا دەنگ ھند بلند بت كو بسەر ديوانى دكەفت، يان دەفى مروفي وەسا ديار ببت كو پشتا دەفى بىتە دىتن، پسيار ل فىرى ئەفەيە ئەرى كەنىيا پىغەمبەرى ﷺ ب چ رەنگ بوو وھالى وى دگەل صەحابىت وى چەوا بوو دەمى ئەو دگەل وان ؟ بو بەرسف دى بىژىن پىغەمبەرى ﷺ گرنژىنا درىي ھەڧالادا ژ وان كارا دھەژمارت يىت بو خودانى بخىر تىنە نقيسىن ، ئىمامى ترمذى ژ ئەبو ذەرى ڧەدگوھىزت دىبىژت، پىغەمبەرى ﷺ گوت: ((تَبَسُّمُكَ فِي وَجْهِ أَخِيكَ لَكَ صَدَقَةٌ)) گرنژىنا تە درىي براىي تە دا بو تە خىرە ، ودبت ھندەك كەس ھەبن ب چاڧەكى كىم بەرى خۆ بدەنە ڧى كارى يان حسيب بكن ئەف خىرە نەخىرەكا بەرکەت، پىغەمبەر دحەديسەكا خودا دىبىژت: تۆ چ خىرا كىم نەبىنە، ئەگەر خۆ تۆ ژسەطلا خۆ ئاڧى بكييە ئامانى وى يى ئاڧى بخازت، وخو ئەگەر تۆ ب رىيەكى گەش وڧەبى دگەل براىي خۆ باخڧى، وھشيار بى جلكى خۆ ھند شور نەكەى كو بىتە دبن گوزەكادا، چونكو ئەو ژ خۆ مەزىنكرنى يە، وخودى ئەو نەڧىت، وئەگەر ئىكى خەبەرەك ب وى تشتى گوتە تە يى ئەو ژ تە دزانت، تۆ خەبەرا ب وى تشتى نەبىژى يى تۆ ژ وى دزانى، خىرا وى دى بو تە بيت، وگوننەھا وى دى ل سەر وى بت يى ئەو ئاخفتن گوتى، مەعنا وى ناچىبت مروڧ ب چاڧەكى كىم بەرى خۆ بدەتە خىرا وگوننەھا ژى ب چ حسيب نە كەت، ئەگەر خۆ ئەو گوننەھە ل بەر چاڧىت خەلكى چەندا بچىك ژى بت، پىغەمبەر بخۆ ئەڧ چەندە درىي ھەڧالىت خودا ب كارتىنا عبدالله كورى حارثى دىبىژت: پىغەمبەرى ژ ھەمى كەسا پتر درىي ھەڧالىت خودا دگرنژى ودكەنى، وى ژ ھەميا پتر كەيف ب سوحبەتت و ان دەھات، وتىكەلى وان دبوو، يەعنى ئەو يى نىزىكى وان بو ووى كەيف ب كەيفا وان دەھات، نەوەكى دىندارىت مە ئەڧروكە ئەگەر ئىكى ژ وان دىت دوو ھەڧالىت

وان یئ دکنه کهنی ئەو دئ ژ نک وان رابیت داکو تەقوا داریا وی کیم نەبت وەکی ئەو
هزر دکەت، ل سەر ئاستئ کومئ صەحابیا دکرەکەنی بوان تشتا ئەوئیت ب سەری وان
هاتین ل سەر دەمئ جاهلییەاتیدا (بەری ئیسلامئ) وان دکرەکەنی وپیغەمبەری ﷺ ژ
ل نک وان دکرەکەنی ب کەنیەکا ژ یا وان نزم تر، ول سەر ئاستئ کتا یان تاکە کەسا
جەریر دبیژت ئەفە ژ وئ روژا ئەز موسلمان بویم ، پیغەمبەری ﷺ خو ژ من
نەفەشارتیە وەرگافا ئەز دیتیم ئەو یئ کەنی یان یئ گرنژی، فیجا هزر بکەن ئەو
چەند مروّفەکی خوﺶ ونافچا فەکری بوو، ول دور رەنگئ کەنیا پیغەمبەری ﷺ
ئیمامئ بوخاری فەگوھیزت ژ عائیشایئ دبیژت من نەدیت بوو جارەکی پیغەمبەری ﷺ
هەندە کریتە کەنی حەتا ئەز پاشیا دەفئ وی ببینم ، بەلکو هەما ئەو دگرنژی،
ودەه ژمارەکا حەدیسئ دورستدا هاتیە کو دەمئ هەندەکا جارا پیغەمبەری ﷺ کربا
کەنی هەند دکرەکەنی حەتا ددانئیت وی یئت پیشی دەرکەتین، ئانکو کەنیەکی ژ
گرنژینئ پتر بوو، کەنی نیشانەکە ژ نیشانیئ دل خوشی ورازیبوونئ، وئەگەر مە دقئیت
بزانین کانئ پیغەمبەر ب چ تشتی کەیف خوش دبوو یان ئەو چ ئەگەر هەبۆن دل وی
خوش دکر، وگرنژین ل سەر دئمی وی یئ پیروز دنەخشاند ؟ دقئیت ئەم ل وان حەدیسە
بزقرین یئت بەحسئ کەنی وگرنژینا پیغەمبەری ﷺ دا ئەم کەنیا خو وئەگەرئیت وی
دگەل کەنیا پیغەمبەری ﷺ وئەگەرئیت وی هەفبەر بکەین و بزانین دەرەجا دیری
ونیزکیا مە ژ پیغەمبەری ﷺ چەندە فیجا ژ وان ئەگەرا یئت کو پیغەمبەر دکەناند ؟

تیبینی |

★ پتریا پەرتوکی وەکی خو ماییه، بتئ مە هەندەکا زیدەھی لی کرینە وەکی فقہئ
حەیسئ ، وچەند حەدیسەکیئ دیتر ووفاتا خوشتقیئ خودئ ﷺ مە لیزیدەکرینە .

وەرگینەر

بابئ یوسفی

۱ | ۶ | ۱۴۳۳ھ

كەنىي پېغەمبەرى ﷺ

ب صەحابىيا دەمى وان ب زەلامەكى قە خاندى

ژئەبو سەئىدى خودرى [رازىبوونا خودى لى بيت] هاتىه فەگوهاستن گوت:

هندەك ژهەفالىن پېغەمبەرى ﷺ چوونە نك بابكەكى ژبابكىن عەرەبا ، قىجا وان خۇاست كو وان ب حەوينن، بەلى وان نەحەواندن وچ خارن نەدانە وان وب كارى مېفانىيا وان نە رابوون، دناقبەينەكى ئەو ھۇسا بوون، بوچى مارەك ب مەزنى وان قەنادەت و دگەزىنت، وان گوتنە صەحابيان ئەرى ھەو ھەو چ دەرمان نىنە يان كەسەك ژھەو ھەو ب كارى پېغەمبەرى ﷺ ونوژدارىي ناكەت؟ وان گوتنى : ھەو مېفانداريا مە نەحەواند، و ئەم فى كارى ناكەين حەتا ھوين كرىي نە دەنە مە، ئەو پىك هاتن ئەگەر مەزنى وان ساخ بيت دى سىھ سەرىت پەزى دەنە وان، ئىك ژ صەحابيان سورەتا (الفاتحة)كو دىبىژنى (ام القران) پېغەمبەرى ﷺ قىجا نەساخى وان ساخ بوو، وانا پەزىت خۇ ئىنان وگوتن ئەم ناخوين حەتا نە چىنە نك پېغەمبەرى ﷺ كو پسىارا فى چەندى ژى بگەين ، پىشتى هاتىنە نك پېغەمبەرى ﷺ وپسىار ژى كر و گوتنى حال و مادىن مە ئەفەنە، پېغەمبەرى ﷺ كەكەنى و گوت: ((ئەرى تەچەوا زانى ئەو سورەتە بو پېغەمبەرى ﷺ يا دورستە ؟ ھوين بو خۇ پەزى ببەن و چەندەكى ژوان بدەنە من ژى))^(۱).

فتھى حەدىسى:

- ۱ - سورەتا فاتىحى مەزنىن سورەتە دقورئاندا.
- ۲ - سورەتا فاتىحى دەرمانە وبكىر تىت بو مروفى نەخۇش كو پېغەمبەرى ﷺ خاندن بەلى لازمە ئەوى نەخۇش باوهرى ب وئ ھەبىت وژ دلەكى سافى بخوينت.
- ۳ - كەنىي پېغەمبەرى ﷺ ژ بەر زانىنا صەحابىيەكى كو گەھشتىه فى زانىنى.
- ۴ - دورستە بو دختورى بەرامبەر دختوريا خۇ تىشتەكى ژ نەخۇشى وەرېگرىت.
- ۵ - بو مە ديار دبىت كانى چەند صەحابى د گوھداربوون بو ئەمرى پېغەمبەرى ﷺ وچ جارا ئەو تىشت نەدكر ئەوى وان ژ پېغەمبەرى ﷺ گوھ لى نەبوئ .

(۱) ئىمامى بوخارى وموسلم فەدگوھىزن.

پيغەمبەرى ﷺ كرهكەنى

دەمى عائىشايى غاردان دگەلدا كرى

ژ عائىشايى [رازىبونا خودى لى بيت] هاتيه فه گوهاستن گوت:

ئەز دەرکەتم دگەل پيغەمبەرى ﷺ ھندەك سەفەرانداندا وئەس كچەك بۆم نەياب گوشت بۆم ونەيا بکەلەخ بۆم.

پيغەمبەرى گوتە خەلكى ھوين ھەرن وبەرى مە بکەفن ئەو چوون، پاشىنكى پيغەمبەرى ﷺ گوتە من وەرە ئەز وتۆ بەرىکانا غاردانى بکەين.

پيغەمبەرى ﷺ غاردان دگەل من كر بەلى من بەرى وى راكر، و پشتى ھىنگى بېدەنگ بۆ ھەتا ئەز مەزن بوويم و بکەلەخ كەتيم وقەلەو بۆيم، ومن يارى ژىيركى ئەز دەرکەفتم دگەل ھندەك سەفەرىت وى، گوتە خەلكى ھەرن وبەرى مە بکەفن خەلك ژى چوون و ئەز وپيغەمبەر مانە بتنى.

پيغەمبەرى ﷺ گوتە من وەرە دا ئەز وتۆ غاردانى بکەين، وغاردان كرن وپيغەمبەرى ﷺ بەرى من راكر.

پيغەمبەرى ﷺ كرهكەنى وگوت ئەفە بەرامبەرى ئەو پيە ئانكو جارا ئىكى تەبەرى من راكر و فى جارى من بەرى تە راكر ئەفە ئەز وتۆ وەك ھەف لىھاتين^(۱).
فتھى ھەدىسى:-

- ۱ - پيغەمبەر ژ ھەمى كەسا يى بکەيف تر بوو.
- ۲ - پيغەمبەر بۆ مال وئەھلى خۆ گەلەكى باش و خوش بوو، ودگوت: باشترينى ھەوہ ئەوہ ئەوى بۆ ئەھلى خۆ يى باش بيت وئەز ژ ھەوہ ھەميا بۆ ئەھلى خۆ يى باشم.
- ۳ - گەلەك جارا پيغەمبەر بتايبەتى يارى وترانە دگەل ئەھلى مالا خۆ دكرن.

(۱) ئىمامى ئەحمەد وئەبو داوود ونەسائى.....فەگوھىزن.

پیغمبهری ﷺ کرهکهنی

دهمی ئه بو به کری که نیی وی ئینای

ژ جابری کوری عبدالله [رازیبونا خودی ل وان بیت] هاتیه فه گواستن گوت:

((ئه بو به کر هاته نک پیغمبهری ﷺ و دهستی ری ژئ خاست کوبیته ژوری دیت خه لکی لهر دهرگه هی وینه و دروینشتینه ، دهستی ری نه دایه وان کو بینه ژوری، پیغمبهری ﷺ روخسه د دایی کوبیته ژوری پاشینکی عومر هات ، داخاز ژ پیغمبهری ﷺ کر کوبیته ژوری روخسه د دایی کو ب ژور بکه فیت ، دیت پیغمبهری ﷺ روینشتیه و ل دوریت وی ژنکی ت وینه وه کی وی که سی هزری ت خو دکه ت وی بی دهنگه ، قیجا ئه بو به کری گوت: ئه زدی ئاخفتنه کا هوسا بیژم کو پیغمبهر پی بکه ته که نی.

گوت: ئه ی پیغمبهری ﷺ خودی ئه گهر من کچه ک ژده رفه دیتبا وئه وی خاستن ژمن کر با ئه زدا دوربه کی لستوی وی دم .

پیغمبهری ﷺ پی کره که نی وگوت: ئه ف هه میی ت ل هنداف سه ری من داخازا نه فه قی ژمن دکهن ، عومر رابو چوو دوربه ک دانا ستوی حه فضا کچا خو، ئه بو به کر چوو و دوربه ک داناته عائیشایی، هه ردووکا گوتنه وان هوین وی تشتی ژ پیغمبهری ﷺ د خازن ئه وی وی نه بت ؟

ژنکی ت پیغمبهری ﷺ گوتن : هی دی ئه م چ تشتا ژ پیغمبهری ﷺ ناخازین ئه وتشتی وی نه بت ^(۱).

فتھی حه دیسی:

- ۱ - نا چیب ت ژن وی تشتی داخاز بکه ت ئه وی ژ تاقه تا زه لامی وی زیده تر بت .
- ۲ - لازمه ژن هه می گا فا به ری پت زه لامی خو ته نگ نه که ت وگه له ک داخازا ژئ بکه ت به لکو لازمه ئه و ب رزقی خودی رازی بت.
- ۳ - لازمه زه لام ژئ بیهن فره ه بن به رامبهر گازندی ت ژنی وچ کاری ت خراب به رامبهری وی ئه نجام نه ده ت وه کی قوتان ولیحه ی تان دن و فه سی ت نه شرین.....

(۱) ئیما می ئه حمه د و موسلم و نه سائی فه دکوه یزن.

که نیی پیغمبهری ﷺ

ب عومهری دهمی هندهک ژژنکیٔ قورهیشی ل دیوانا ویدا بوون

ژ ئه بو هورهیرهری [رازیبونا خودی ل بیت] هاتیه فهگواستن گوت :

عومهر هاته نک پیغمبهری ﷺ وچهند ژنکی ل دیوانا وینه ودهنگی خو ب سهر دهنگی پیغمبهر ئیخستینه؟ دهمی عومهری دهستیری ژ پیغمبهری ﷺ وهرگرتی کو بیته ژور، وان ژنکا خو فهشارتن ژعومهری ، پیغمبهری ﷺ دهستیری دایی کو بیته ژوری عومهر هات و پیغمبهری ﷺ دکهته کهنی، عومهری گوت: خودی هه می گاف کهیفا ته خوشکهت ئه ی پیغمبهری ﷺ خودی، پیغمبهری ﷺ گوت : ئه ز مامه مهنده هوش ژوان ژنکا ئه ویت لنک من دهمی وان گوھ ل دهنگی ته بوی بی دهنگ بوون و خو فهشارتن، عومهری گوت : ئه ی پیغمبهری ﷺ خودی تو ژههژی تری کو ئه و بی دهنگ بن لنک حه زه راته، ئه ی دوژمنیت خودی هوین ژمن ددرسن و ژ پیغمبهری ﷺ ناترسن؟، ژنکا گوت: تو ژپیغمبهری ﷺ زفرتری، پیغمبهری ﷺ گوت: ئه ز ب وی سویند دخوم ئه وی نه فسامن ددهستیدا، نینه شهیطان ته ریکهکی بینت ئیلا دی ل ریکهکا دی ژ غهیری ریکا ته چیت^(۱) .

که نیی پیغمبهری ﷺ ب وان ئه ویت تینه هاژوتن بو به حه شتی

ژئبو ئومامه ی [رازیبونا خودی ل بیت] هاتیه فهگواستن گوت :

روژهکی پیغمبهری ﷺ کره کهنی، هندهکا گوتی ته ژبه ر چی کره کهنی ئه ی پیغمبهری ﷺ خودی؟ گوت : ((هندهک مروف دی ئینه برن بو به حه شتی و ئه ویت گریداینه ب زنجیرا)).

یه عنی هندهک مروف هه نه دکافرن وتینه شهرئ موسلمانا به لی بدهستی موسلمانا تینه ئیخسیرکرن وپاشی دی موسلمان بن ول سهر ئیسلامی مرن ول روژا قیامه تی دی چنه به حه شتی^(۲) .

(۱) ئیمامی بوخاری وموسلم فهدگوهین.

(۲) ئیمامی ئه حمده فهدگوهیزیت وشوعه یب ئه رنه ئوط دببژت حه دیسه کا حه سه نه.

گرنژینا پیغمبهری ﷺ

ب زهلامی بروژی وچوویه نئینا ژنکا خو

ژ نهبو هورهیره ی [رازیبونا خودی ل بیت] هاتیه فهگواستن گوت:

ناقبهینهکی ئەم دروینشتی بووین ل نک پیغمبهری ﷺ

زهلامهك هاته نك وگوتی: ئەی پیغمبهری ﷺ خودی ئەز چوومه هیلاکی ، گوتی ته خیره؟

گوت: ئەزی چوویمه نئینا ژنکا خو وئەزی ب روژی !

پیغمبهری ﷺ گوتی: ئەری تۆدشی عەبدەکی نازاد کە ی (تەعەبدەك هەیه) ؟

گوت نه ، پاشی گوتی ئەری تۆ دشی دوو هەیفای ل سەر ئیک ب روژی بی؟

گوت نه ، پاشی گوتی: ئەری تۆ دشی خارنی بدیه (٦٠) مسکینا ؟ گوتی نه ،

چەندەکی پیغمبەرما هوسا، لناقبهینهکی مروفهکی صەلکەکا قەسپا ئینا نک پیغمبهری ﷺ بوخیری .

پیغمبهری ﷺ گوت: کاخودنی پسیاری؟ گوت : ئەفه ئەزم.

پیغمبهری ﷺ گوتی وەرە فی بخو ببەو بکە خیر.

زهلامی گوتی ئەی پیغمبهری ﷺ خودی ئیک ژمن فەقیرتر هەیه ئەز بدەمی ؟ ئەزب

خودی سویند دخوم کو کەسەك ژمن فەقیرترینە دناقبهینا هەردوو رەخیت مەدین.

پیغمبهری ﷺ کرهکەنی حەتا ددانیت وی ییت پیشی دەرکەفتین وگوت: ئەفی خارنی

بدە ئەهلی خو^(١) .

فتھی حەدیسی:

١ - ناچیب هندی مروفی بروژی بت بچیتە نئینا ژنکا خو بو کرنا جیماعی.

٢ - ئەگەر ئیک چوو نئینا ژنا خو ل دەمی بروژی هینگی دی دوو هەیفای ل سەر ئیک

بروژی بت.

(١) بوخاری وموسلم فهگوهیزن.

كەنىي پېغەمبەرى ﷺ

دگەل ئەبو ھورەيرەي دەمى يى برسى

ژ ئەبو ھورەيرەي [رازىبونا خودئى لى بيت] ھاتىيە فەگوھاستن گوت :

ئەز بخودئى كەمە، من گەلەك جاران زكى خۇب ئاخىفە دانايە ومن خۇ دئاخىفە گەفزاندىيە ژبەربرىسى و ياش خەلكىفە طەبى ئەزىيى گرتىم، گەلەك جاران من بەر ب زكى خۇ فەدنان ژبەر برسى، روژەكى ئەز ل سەر رىكا خەلكى روينشتمە خواري دەمى ژمزگەفتى دبوورين، ئەبو بەكر ژمن بوړى من پسيارا رامانا ئايەتەكا قورئانئى ژى كر وى مەعنا وئى بو من گوت، وئەو ب خۇ من ژ وى چيتر دزانى بەس مەخسەدا من ئەو بو من دگەل خۇ ببەتە خارنى، ئەوى بومن مەعنا گوت وچوو نەگوتە من كەرەمكە ،پاشىنكى عومەرھات نەفسى پسيارى من ژى كر، وى ژى بەرسقا من دا وچوو، ژنیشكەكىفە پېغەمبەر ھات :ئەوى زانى كا مەخسەدا من چيە ومن چ دفتت، گوت: ئەبو ھورەيرە؟

من گوت: بەلى و لەبى بو تە بيت ئەى پېغەمبەرى ﷺ خودئى.

گوت: ديف من وەرە، من دەرگەھ قوتا وروخسەد ژى خاست كو ب ژور مالا وى بکەفم، گوتە من كەرەمكە، پېغەمبەرى ﷺ گوتە كابانىيت خۇ مە خارنەك دمال دا ھەيە؟ گوتن بتنى ترارەكى شىرى ژ فلان كەسى ديارى بوتە ھاتىيە .

پېغەمبەرى گوت: ئەبو ھورەيرە؟

من گوت: بەلى ولەبى بوتە بيت ئەى پېغەمبەرى ﷺ خودئى.

گوت: ھەرە گازی ئەھلى صوفى^(۱) بکە دا ئەو ژى بەين.

بو من ياخوش نەبو من ھەسدكر دياريا بو پېغەمبەرى ﷺ ھاتى شىربا دامن خۇ پى بەيز ئىخستبا وتيرا شەفى و تامەتیاروژا من كربا، ئەز چووم لدیف ئەھلى صوفى

(۱) (ئەھلى صوفى : ئەو مروّف بوون دىبى مال و حال و زاروك، جەك ل مزگەفتاپېغەمبەرى ﷺ ھەبوو وەكى تافچكەكى، ل وى جەھى دخارن و فەدخارن ئەگەر ھەبا، ول دەمى جىھادئى بەرى ھەميا دچوون جىھادئى، ئەگەر ديارىەك بو پېغەمبەرى ﷺ ھاتبا داکەتە دوو پشك ھندەكى خوت وھندەكى بو ئەھلى صوفى فرىكەت وئەگەر

زەكات وصدەدقەك با دا ھەمىي بو وان فرىكەت وچ ژى رانەدكر)

بریکی فه من دگوته خو ئهري ما بوچی نهز نا زفرم وبيژمه پيغه مبهري ﷺ من نهو نهديتن يان هيجه تهكي بگرم پيشوانفه چونكي نهو شيري د تراري دا يي كي مه و نهز زيده يي برسيمه و نهو بتني تيرا من ناكهت ، پاشينكي من گوت: نه بوويه نهز بي نه مريا خودي و پيغه مبهري ﷺ وي بگه م، من گوته وان و نهو هاتنه ژورا پيغه مبهري ﷺ و نهز دي تراري لبهروانا گيرم چونكي نهز يي چوويمه نك وان و داخازا نان خارني پيش پيغه مبهري ﷺ فه ژ وان كرية ، پيغه مبهري ﷺ گوته من: نه ي نه بو هورهيره تراري بگه و بهر وان بگيره ، من ترار لبهروان گيرا ژفي زهلامي بوقي زهلامي ههتا هه ميان خو پي تيركري (و بوزانين نه هلي صوفي ژ حهفتي زهلاما پتر بوون) من ترار كره ددهستي پيغه مبهري ﷺ دا ، پاشي سهري خو بلندكر و گرنژي و گوت نه ي نه بو هورهيره؟ گوت : بهلي نه ي پيغه مبهري ﷺ خودي: گوت نهز وتو بتني بيت مابين، من گوتي ته راست گوت نه ي پيغه مبهري ﷺ خودي،

گوت : برينه خواري و فه خو، نهز روينشتم و من فه خار، گوت فه خو، من فه خار ، و هه ر گوته من فه خو من زي فه خار، ههتا من گوتي! نه نهز ب وي سيند دخوم نهوي تو براستي فري كرى ، نهز نابينم ريكهك ژ زكي خالي مابيت ، من ترار دا قي و نهوي ژ من و درگرت نهوا ژ بهر من ماي فه خار (نه فه ژي نيكه ژ موعجزيت وي) ^(۱).

فتهي حهديسي:

- ۱ - گه لهك جارا پيغه مبهري ﷺ بخو خارن تير نه خاريه ههتا ههتبه فه گوهاستن كو چ جارا نهف سفرا زادي نهوا تيته دانان ل بهر سينگي مه و گه لهك جوريت خارني تي دا ههين، نه چووويه بهر پيغه مبهري ﷺ.
- ۲ - لازمه مروف حه مدا خودي بگهت ل سه ر بهر دهست فره ي و حال خوشيي، ول ده مي هه ژاري يي ب صه برو ته حه مل بيت

(۱) نيمامي بوخاري و نه حمه د و غيري وان فه دگو هيزن.

که نیی پیغه مبهری ﷺ

بناختنا جوہی یه کی

ژئہ بو سه عیدی خودری [رازیبونا خودی ل بیت] هاتیه فه گواستن گوت :

پیغه مبهری ﷺ گوت : روزا قیامه تی عهرد دی وه کی گرکه کا نانی لی ئیت خودی ته علا دی که ته ددهستی خودا ژفی دهستی بو فی دهستی وه کی ئیک ژه وه نانا خو دپیچیت وه کی بالولکی د سه فه ریډا، نه فه دی بیته میهانداریا نه هلی به حشتی.

زه لامه کی جوہی هاته دهف پیغه مبهری ﷺ وگوتی : بهرکه که ت و پیروزیا رحمانی لته بیت نه ی بابی قاسمی: نه ری نه ز بو ته به حسی میهانداریا خه لکی به حشتی نه که م نهوا ل روزا قیامه تی؟ پیغه مبهری ﷺ گوتی : به لی .

جوہی گوت : عهرد دی وه کی نانه کا بتنی لی ئیت یه عنی نهو گوت نهوا پیغه مبهری ﷺ گوتی ، پیغه مبهری ﷺ به ری خودا مه وپاشی کرکه کنی هه تا ددانیت وی ییت پاشیی دهرکه فتین ، پاشی گوت : نه ری نه ز بو هه وه به حسی خارنا به حشتی نه که م؟ پیغه مبهری ﷺ گوتی ، به لی ،

جوہی گوت : نهو نانی ب (لام و نون) دخون .

سه حابیا گوتی (لام و نون) چیه ؟

پیغه مبهری ﷺ گوت : لام = گوشتی گایه ، نون = ماسیه، نهو زیده هیا ب میلاکا ههردوو کافه ههفتی هزار مروفت دی ژی خون^(۱) .

فتھی هه دیسی :-

۱ - لام و نون ب زمانی جوہیا دبیژنه گاماسی وگای.

۲ - پیغه مبهری ﷺ که لهک قه درئی مروفتی غیري موسلمانا ژی دگرت ورپزل ناخفتنا وان دگرت.

(۱) نیمامی بوخاری وموسلم فه دگو هیژن.

که نیی پیغه مبهری ﷺ

بکاری عه مری ده می بجه نابہت کہ تی

ژعه مہری کوری عاصی [رازیبونا خودی لئ بیت] ہاتیہ فہ گواستن گوت :

ده می پیغه مبهری ﷺ فریکریہ شہری (ذات السلاسل) عہ مری گوت : ئەز بجنابہت کہ تم د شہ فہ کا زیڈہ سارو تہ زیڈا ، ئەز ژ خو ترسیام نہ کو ئەز سہری خو بشووم ئەز بمرم ، من تہیہ مہوم گرت و نقیژا سپیدی لہراہیا ہہ فالیت خو کر ،
ده می ئەم ہاتینہ نک پیغه مبهری ﷺ من گوتی حال و مادیت من ئەفہنہ ،
پیغه مبهری ﷺ گوت : ئەی عہ مری ئەری تہ نقیژ ل بہرا ہہ فالیت خو کر و تو یی
بجنابہت بوی؟

من گوتی: بہ لی ئەی پیغه مبهری ﷺ خودی ، ئەز بجنابہت کہ تم د شہ فہ کا زیڈہ ساردا ،
ئەز ژمرنا خو ترسیام و بیرامن ل ئاییہ تا قورئانی ہات دەمی خودی تہعالا ئەمر
دکەت و دبیزت ﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا﴾ (النساء : ۲۹) ہوین
نہفسیت خو نہ کوژن ، ہندی خودی یہ

من تہیہ مہوم گرت و نقیژکر ، پیغه مبهری ﷺ کرہ کەنی و چ تشت نہ گوت^(۱) .
دقی حدیسیدا بو مہ رون دبیت :

۱ - دەمی پیغه مبهری ﷺ تشتەک ژ صہحابیہ کی دیتبا و چ نہ گوتبایی ہینگی دەلیلی
رازیبونا وی بوو چونکو نہ ئاخفتنا وی ئەو ژی دبیتہ جورہکی سوننہتا وی کو
دبیزنی ئیقرار و کەنی وی دەلیلی ئیقرارا وییہ . □

۲ - تہیہ مہوم بقی شیوہیہ :
دہسنقیز گرتنا بناخی:-

ئەگەر ئاف ب دەست ئیکی نہ کەت و ئەوی گەلەک پیکول و ہہ ولدان کرن بو بدەست فہ
ئینانا ئافی، یان مروفہکی نہ ساخہ، نوژداری (دکتور) ی شیرت لیگریہ و گوتیی ئافی

(۱) ئیمامی ئەحمەد و ئەبو داوود و حاکم و ئبن حبان فہ دگوہیزن .

بكار نهئینه ژبو شویشتنا سهړی خو ودهسئقیزئ ژبهړكو دئ بېته جهی نهخووشی بو گیان ولهشی ته ، یان دونیا زیده زیده سهرمایه وئاڤا گهرم نینه ژ بو سهرشیشتنا ژجهنابهتی نهگهر سهړی خو شیشته دئ بېته نهگهرئ نهساخیی یان دبیت بېته نهگهرئ مرنا وی كهسی ، ل وی دهمی نهو دئ تهیهمومئ گریته، یان مروقهكئ دزیندانئ فه وئاڤا بدهست ناكهفیت و زیړهفانیت زیندانئ ئافی نه دهنئ ل وی دهمی دئ تهیهمومئ گریته بئاخی و نهگهر ئاخ ژی بدهست نهكته هینگی دئ نقیژئ كهت خو نهگهر دهستیته خو ل دیوارهكئ زیندانئ فه ب جهی ئاخ بدهت ودئ نقیژئ كهتن ونقیژا وی یا قهبوله.

جهوانیا تهیهمومئ (صفه التیمم)

دئ ههر دوو لهپیته خو كو (نیقا ههر دوو دهستا دگهل تلپت خو) دانپته سهړ ئاخهكا پاقر (برهنهكئ وهکی ضهربی دئ دهستیته خو ل ئاخ دهنه) وپاشی پوفكهته دهستیته خو ودئ ریی خو پی قهمالیت (مسح) كهت وپاشی ب دهستی راستئ دئ پشته دهستیته چهپی قهمالیت ودهستیته چهپی دئ پشته دهستی راستئ قهمالیت.

چهند تیبینیهك :

* نهو تشئ بو دهسئقیزا ب ئافی دورسته بیت یان پی بكهفیت هینگی بو تهیهمومئ ژیهه ئانكو حوكمئ ههر دوو كا وهکی ئیكه.

* نهگهر ئیك یی بجهنابهت بیت لوی دهمی تهیهموم ب كیر دهسئقیز و راكرنا جهنابهتی دهیت.

* هندی مروف ئافی نهبیت دئ تهیهمومئ ب كار ئینیت بهلی چ گاڤا ئاف بدهست مروقی كهت یان مروقی نهخووش ساخ بو هینگی حوكمئ تهیهمومئ نامینت.

* نهو نقیژ وعبادهتی مروقی ددهمی تهیهمومیدا كرین پشته بدهست كهفتنا ئافی دووباره ناكهتن ژبهړكو نهگهر مروقی دووبارهكرن هینگی چ مهعنا بو تهیهمومئ نامینت.

* تهیهموم بكار تیته چ مروف ل مال بیت یان ل وهغرهكئ بیت (یجوز التیمم فی السفر والحضر) .

که نی و یاری کرنا پیغمبر ﷺ

دگهل حوسهینی دا

ژیہ عالیؑ عامری [رازیبونا خودی لئ بیت] هاتیه فه گوهاستن گوت :
ئەز دگهل پیغمبر ﷺ چومه زاد خارنهکی پیغمبر هاتبوو داخاز کرن ،
عهفانی گوت : ئوههیبی گوت : پیغمبر بهری کومی را بوو دابجیت ئو حوسهینی
دگهل زاروکاندا یاریا دکهت ، پیغمبر ﷺ دقیا وی دگهل خوداببهت .
حوسهینی خو نه دا دهستی پیغمبر ﷺ ژفیری درهقی بو قیری و خو نه کره
ددهستی ویدا ، پیغمبر ﷺ ژی پی دکره که نی هتا گرتی .
پیغمبر ﷺ دهستهکی خو دانا سهر سهری وی و یی دی دانا بن ئهرزنگا وی و
ماچیکر و گوت : حوسهین ژمنه و ئەز ژ حوسهینی مه ، خودی حهش وی بکهت یی
حەش حوسهینی بکهت ، حوسهین نه فیه که ژ نه فیا ..
(حسین منی و أنا من حسین ، أحب الله من أحب حسینا ، حسین سبط من الأسباط) ((^۱)).

فتھی هه دیسی :-

پیغمبر ﷺ گهلهک ههژ بجیکا دکر وئهو ماچی دکرن وهه لدگرتن و گهلهک جارا دا
بجیکهک چیه سهر پشته پیغمبر ﷺ ل وی دهمی پیغمبر ﷺ دنقیژیدا بوو
نه رادبوو ژ سوجدی هتا ب کهیفا خو وی بجیکی یاری تیر کربن و راباقه، روژهکی
زهلامهک هاته نک پیغمبر ﷺ دگوتنی حابسی کوری ئهقرهعی، پیغمبر یی
بجیکهکی ماچی دکهت، ئینا وی زهلامی گوت: پانی من دهه بجیکیت ههین هتا نوکه
من نیک ژ وان ماچی نه کریه؟ پیغمبر ﷺ گوتی ما ئەز چ ل ته بکهم ئه گهر خودی
رهحم ژ دلی ته دهر کر بیت.

(۱) قال الألبانی فی " السلسلة الصحیحة " ۳ / ۲۲۹ : أخرجه البخاری .

که نیی پیغه مبهری ﷺ

دهمی عهبد دگهل خودی دناخفیت ل روژا قیامهتی

ژنه نهسی کوری مالکی [رازیبونا خودی ل بیت] هاتیه فه گواستن گوت :

ئهم لئک پیغه مبهری ﷺ بۆین فیجا کره که نی ، گوت : ئه ری هوین دزانن کانئ من ب چ کره که نی؟

مه گوتی : خودی و پیغه مبهری ﷺ وی چیتر دزانن !

پیغه مبهری ﷺ گوت : ل وی دهمی عهبد دگهل خودی دا دناخفیت دبیرت : ئه ری ما تو من ژ زولم و زوری ناپاریزی ؟

خودی دی بیژتی به لی ، فیجا عهبد دی بیژت : ئەز قه بیل ناکه م که سه ک ببه شاهد لسه ر من تینه بت ئەز بخو شه دهیی بخو بدهم ، خودی ته عالا دی بیژتی : تو بخو ببه شاهد لسه ر نه فساخو ومه لائیکه تیت من ییت خودان قه درو سه هانه ت ژ ی ببه شاهد ، دی دهقی وی ئیته گریدان ، دی بیژنه دهست و پیت وی باخفن ئەو دی به حسی کارو کریاریت وی که ن ئەو پیت وی کرین ، پاشی دی ده لیشه کی دهنی : ئەف مروقه وئندامیت له شی وی دگهل ئیک دا دناخفن ،

عهبد دی بیژته له شی خو ، تیچوون ودویراتی بو هه وه بت من ژ بهر هه وه خو توشی جره و دیفاع کرنی دکر (1) .

فتھی هه دیسی :-

۱ - ئیک ژ صیفه تین خودی هه وه دناخفیت به لی ناخفتنا وی نه وه کی یا که سه کی یه ژ مه خلوقاتین وی .

۲ - ل روژا قیامه تی ول به حه شتی خودی دی دگهل به نیا ناخفیت ، وئفه ژ ی مه زنه ترین خوشی وقه نییه بو به نی .

(1) ئیمامی موسلم فه دگو هیزت .

که نیی پیغه مبهری ﷺ دگهل خودانی بالیفکی په حن

ژعه دیی کوری حاتهمی طائی [رازیبونا خودی لئ بیت] هاتیه فه گوهاستن گوت:
 دهمی ئەف نایه ته هاتیه خاری: { حتى يتبين لكم الخيط الأبيض من الخيط الأسود }
 گوت : من دوو وهریس هه لگرتن، ئیکێ رهش و ئیکێ سپی، من دانانه بن سه ری خو لبن
 بالیفکی هه ر بیهن بیهنه من سه حکری کانی دئ ژیک هینه فه رفکرن کانی کیشک یی
 ره شه و کیشک یی سپیه من نه زانی و بومن دیار نه بو، دهمی بویه سپیده ئەز هاتمه نک
 پیغه مبهری ﷺ و من سو حبه تا خو بو کر، پیغه مبهری ﷺ کره کهنی و گوت: مادهم وه سایه
 کو تاریاتیایا شه فی ل بن بالیفکی ته بت مه عنا وی ئەوه کو بالیفکی ته یی مه زنه،
 مه خسه دا نایه تی ب هه ردوو خه یطا ژیک جودابوونا تاریا شه فی ژ رونا هیا روژی یه .
 عو ثمانی گوتی: ئەو به حسی ره شاتیایا شه فی دکه ت و رونا هیا روژی دکه ت^(۱) .
فقهی حه دیسی :-

- ۱- چیدبت مروف هه می گافا ب سه ر زانین و راستیا تشتی هه لنه بت و ئەفه نه یا غه ریبه
 چونکو مروف مروفه وگه له ک جارا مروف توشی خه له تی و ژبیر کرنی دبت.
- ۲- فه ره مروف ل نک ماموستایه کی زانا بخوینت و وان تشتی نالوز ونه د دیار بو مروفی
 دیار ورون بکه ت . □
- ۳- دورسته مروف لدهمی پاشیف خارنی بخوت و فه خوت حه تا رونا هیا پرتیت عه ورا ل
 عه سمانی به ره ف نیفا عه سمانی بچن و فی گافی بانگ خوش ته و قیته بو روژی . □
- ۴- ته فسیرا نایه تی ب فی ره نگیه : ﴿ اٰحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ اِلَى نِسَائِكُمْ هُنَّ لِبَاسٌ
 لَكُمْ وَاَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ عَلِمَ اللّٰهُ اَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُوْنَ اَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيَكُمْ وَعَفَا عَنكُمْ فَالْآنَ
 بَاشِرُوْهُنَّ وَاَبْتَعُواْ مَا كَتَبَ اللّٰهُ لَكُمْ وَاَشْرَبُواْ حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْاَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ
 الْاَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ اَتُمُوْا الصِّيَامَ اِلَى اللّٰيْلِ وَلَا تَبَاشِرُوْهُنَّ وَاَنْتُمْ عَاكِفُوْنَ فِي الْمَسَاجِدِ تِلْكَ
 حُدُوْدُ اللّٰهِ فَلَا تَقْرُبُوْهَا كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ اٰيَاتِهِ لِّلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُوْنَ ﴾ (البقره : ۱۸۷) (خودی بو
 هه وه دورستکری یه کو هوین ل شه فی ن رده م زانی بچنه نقینا خو، ژنین هه وه

(۱) نیمامی بوخاری موسلم فه دگو هیزن.

ستارەنە بۆ ھەو، ھوین بۆ وان ستارەنە. خودی زانییە کو ھوین خیانەتی ل خو دکەن، ب چوونا نھینا خو پستی عیشا ل شەفین رەمەزانی کو ئەفە ل دەستپیکێ تەشتەکی حەرەم بوو، ئینا وی تۆبە دانا سەر ھەو و بەرفرەھی بۆ ھەو ئیخستە مەسەلی، فێجا ھوین ژ نوکە ویقە ھەرنە نھینا خو، ووی تەشتی خودی بۆ ھەو حەزکری ژ زارۆیان بھوازن، وبخون وقەخون حەتا رۆناھی یا دورست ل عەسمانی بۆ ھەو ئاشکەرا ببت، و ژ تارویا شەفی جودا ببت، پاشی خو ژ وان تەشتان یین رۆژی پی دکەفت بدەنە پاش، وحەتا شەف ب ئافابوونا رۆژی دنیت ھوین رۆژی یی تمام بکەن. و دەمی ھوین ئعتیکافی ل مزگەفتان دکەن ھوین نەچنە نھینا خو، چونکی ئەف چەندە ئعتکافی پویج دکەت (وئعتکاف ئەو مەرؤف دەمەکی دەستنیشانکری ل مزگەفتی بمینت ب ئنیەتا خیری). ئەف ئە حکامین خودی بۆ ھەو داناین ئەو توخویین وینە یین حەلالی وحەرەمی ژیک جودا دکەن، فێجا نیزیك نەبن دا نەکەفتە د حەرەمی دا. ب فی رەنگی ئاشکەرا خودی ئایەتین خو بۆ مەرؤفان دیار دکەت، دا بەلکی ئەو ژ وی بترسن وتەقوا وی بکەن.

کەنی پیغەمبەری ﷺ

دنا ھەقالیت وی دا دەما وان بپراخو لکاریت جاھلیەتی دینای

من گوته جابری کوری سەمورەتی: ئەری تو ل دیوانا پیغەمبەری ﷺ خودی روینشتی؟
 گوت: بەلی گەلەك جارا، دەما پیغەمبەری ﷺ دنقیژا سپیدی کربا ژجھی خو رانەد بۆ حەتا رۆژ دەرکەتبا، دەما رۆژ دەرکەت با دارابت، فێجا صەحابیا بەحسی کاریت جاھلیەتی ئەویت بەری ئیسلامی دکرن و دکرنە کەنی و پیغەمبەری ﷺ خودی ژی دگرژی بوانا^(۱).

فقھی حەدیسی:

دحەدیسەکیدا ھاتیە کو ھەمی جارا ول ھەمی رونشتن وجفاتا پیغەمبەری ﷺ بەحسی دیانەتی بو ھەقالیت خو نەدکر، بەلکو جارا ئەو دەیلان کو بەحسی دونیایی ژی بکەن، و ئەفە ژی ژبەر ھندی بۆ دا مەلەل وان نەگرت.

(۱) ئیمامی موسلم فەدگوھیزت.

که نیی پیغهمبهری ﷺ دهمی دوعا سیاربونی گوتی

ژعه لیی کوری ره بیعه تی هاتیه فه گوهاستن گوت :

من دیت دهمی دهوارهک بو عهلی، هاتیه ئینان دا لی سیاربیت، دهمی پی خوراگری داسیاربیت گوت: بسم الله، دهمی لیساربوی گوت: ﴿سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ﴾ وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ ﴿الزخرف: ۱۴-۱۳﴾ (دا هوین ل سهر پشتین وان بلند ببن، ودا پاشی هوین قهنجی یا خودایی خۆ ل بیرا خۆ بینن دهمی هوین لی سویار دبن، ودا بیژن: حممد بو وی خودایی بن یی ئەفه بن دهستی مه کری، وئه گهر ئەو نهبا ئەم نه دشیایینی، ودا هوین بیژن: وهندی ئەمین ئەم پشتی مرنی دی زفرینه نك خودایی خۆ. وئهفه هندی دگه هینت کو خودی یه ههمی رهنگین قهنجی یان د گهل مروفان کرین وئه وه یی ههر دم ههژی په رستنئ). پاشی سی جارا گوت (الحمد لله) و سی جارا گوت: (الله اکبر) گوت: (سبحانك، إني ظلمت نفسي فاغفر لي، إنه لا يغفر الذنوب إلا أنت) پاشی کره که نی من گوت: ته ب چ کره که نی ئەی میری خۆدان باوه ران؟ گوت: من پیغهمبهری ﷺ خودی دیت ئەوی وهکی من کر و پاشی کره که نی، من گوتی ته ب چ کره که نی؟ گوت: ((خودی عه جیب گرتی دبت بعه بدی خۆ، دهما دبیزت: خودی تو گونه هیت من ژیه، خودی ته عالا گوت: (إن ربك ليعجب من عبده إذا قال: رب اغفر لي ذنوبي قال: علم عبدي أنه لا يغفر الذنوب غيري) عه بدی من زانی که سهک نینه گونه ها ژیهت ژبلی من^(۱).

فتهی حه دیسی:

سوننه ته مروف بهرده وام زکری خودی بکهت، وهاتیه ژ پیغهمبهری ﷺ کو ئەوی ل ههمی حالهت ودهه می کاودانادا زکری خودی دکر، حهتا کو دهمی سیاری دهواری یان نوکه (سیاره) نه زکری سیاربوونی کهت، ئەوی بهرده وام زکری خودی بکهت ئەو دی ژ خوداباوه را ئیته حسیب کرن، شهیطان نه شیئ کارتیکرنی لی بکهت وهاتیه فه گوهاستن دهمی پیغهمبهر چووبا سهر جهه کی بلند ویی ساری دهواری خۆبا دا بیژت (الله اکبر) وئه گهر چووبا نه هاله کی یان نزماتیه کی دا بیژت (سبحان الله).

(۱) ئیمامی ئەحمهد وئه بو داوود و بهزار ونه سائی فه دگوهیزن.

که نیی پیغمبهری ﷺ

بژنکه کی نهوا زهلامی وی ته لاقداي

عائیشایي [رازیبونا خودی ل بیت] گوت:

ژنکا (رفاعهیی قرظی کو نافی وی تیمه بنت وهب) هاته نک پیغمبهری ﷺ خودی

ونهزا روینشتیبوم ونه بو بهکر ژی لنک وی بوو.

ژنکی گوت: نهی پیغمبهری ﷺ خودی نهز ژنکا رفاعیه بووم، نهز یابهردایم ب سی

طه لاقا، پشتی وی عبدالرحمانی کوری زوبهیری نهز یا مارکریم بهلی نهو نائیته نقینا

من (نقینا شهنی بو جیماعی) مهته لا وی وهکی مهته لا وی جلکيه نهوی نهرم نانکو

شیانیته نقینا ژنی نینه، نهری ما بوو من دورست نینه نهز جارهکا دی ببهه ژنکا

ریفاعه ی؟

پیغمبهر گرنژی وگوتی: ناچیبب تو ب زفری نک رفاعه ی ههتا تو تامکيه هگشینکی

وی ونهو تامکيه ههگشینکی ته

(اتریدین أن ترجعي إلى رفاعة؟ لا، حتى تذوق عسيلة، ویدوق عسيلة)

نانکو ههتا نهئیته نقینا ته وب دورستاه ی هوین ببهه ژن ومیریته نیک وپاش ته

ههقی هه ی جارا دووی ب زفریه نک رفاعه ی فه) .

خالدی کوری سعیدی گوھ ل ناخفتنا وی بو لبهه دههکهه دهستیری بو نههاتبو دان کو

بیته ژور.

گوت: نهی نه بو بهکر نهری بوچ تو فی سوحبهتی بدوماهیک نائینی نهوا ل ههزه رتا

پیغمبهری ﷺ خودی تیته کرن؟

دهیکا خودان باوهرا عائیشایي گوت: نهز ب خودی کهمه ژ گرنژینی زیده تر ژ

پیغمبهری ﷺ دهه نه کهت^(۱) .

(۱) نیمامی بوخاری وموسلم فهدهگو هیزن.

كه نىي پيغه مبهري ﷺ

دهمى عمارى ته يه مهموم گرتى

ژ عبدالرحمنى كورئ نه بزهى [رازيبوونا خودئ لئ بيت] هاتيه فه گوهاستن گوت:

ئهم لنك عومهرئ كورئ خه طابى بوين [رازيبوونا خودئ لئ بيت]، زه لامهك هاته دهف وگوتئ : ئهئ ميرئ موسلمانا هندهك جارا دببت هه يفه كي يان دوو هه يفا ئهم دميين و ئافئ نابيين

عومهرى گوت: ئه ماما هنديكه ئه زم ئه ز نفئزئ نا كه م حه تا ئاف بدهست من بكه فت .

عمارى [رازيبوونا خودئ لئ بيت] گوت: بيرا من ده يتن ئهئ ميرئ خودان باوهره ده ما ئهم لئى جهئ بوين ومه شفانيا حيشتره دكر تو دزاني ئهم ب جه نابهت دكه تين .

عومهرى گوت: به لئ

عمارى گوت: هندى ئه ز بو م من خو دئاخيفه ددا ونفئز دكر ، حه تا ئهم هاتينه نك پيغه مبهري ﷺ وسوحبه تا خو بو كرى

فيچا وى كره كه نى وگوت: ئه گهر ئه و ئاخه كا پاقربا هينگئ به سى ته بوو ، پيغه مبهري ﷺ هه ردوو ده ستئت خو (كه ف وبه حنيكا ده ستا) ل ئاخئ دان و پفكره پيغه و پاشى وه جهئ خو وه ندهك ز ده ستئت خو پئ فه مالين

وعومهرى گوته عمارى ته قوا خودئ بكه (ئانكو ئه ف سوحبه ته مه گوئئ نه بوئه دببت وهكى ته نه بيت)

عمارى گوت : ئهئ ئه ميرئ خودان باوهره ئه گهر ته بقتئ ئه ز نابيژم ؟

عومهرى گوت : ئهم دئ وئ كه ين ئه وا ته گوتى كو رهئى و بوچوونا ته يه كو ته ژ پيغه مبهري ﷺ فه گوهاستئ (1) .

(1) بوخارى وموسلم فه گوهيژن.

كه نىي پيغه مبهري ﷺ دگهل وى زهلامى گوتى بارانى نه م غه رقاندن

ژنه نه سى كورى مالكى [رازيبوونا خودى لى بيت] هاتيه فه گوهاستن گوت: زهلامهك هاته نك پيغه مبهري ﷺ ل روژا خوتبى و پيغه مبهري ﷺ خودبى دخوينت ل مه دينى، فيجا گوت: بارانيت فه تعه بوين، داخازا باران بارينى ژ خودى بكه، پيغه مبهري ﷺ بهرى خودا عه سمانا مه چ عهور لى نه ديتن، دوعا بارانى كر، عهور چى بوون و خو ليكدان پاشى باران هات ههتا جوو وريبار ل مه دينى رابوين نهف بارانه يا بهردهوام بوو ههتا خودبا پاشتر، پاشى ههر نهوى زهلامى نهوى خودبى گوتبى بو مه دوعا بارانى بكه يان زهلامهكى ديتر رابوو - پيغه مبهري ﷺ خودبى دخوينت - گوت: نه م خه نديقن ببارانى، دوعا ژ خودى بكه بارنى فه تعه كهت، پيغه مبهري ﷺ كره كهنى وگوت: ((اللهم حوالينا ولا علينا)) يا خودى تو بارانى ل دهورو پشتيت مه بينى و تول هنداف مه نه بارينى، دووجا ههتا سى جا نهف دوعايه كر، فيجا عهورا خوفه دان ژمه دينى، هندهك بهرهف باكورى فه چوون و هندهك بهرهف باشوريقه چوون ل ره خو رييت مه باران يا تيت و هندافى مه نائيت، خودى كهرامه تين پيغه مبهري ﷺ خو نيشاوان دان و بهرسفا دوعايا وى دا^(۱).

كه نىي پيغه مبهري ﷺ بكارى خودان باوهري

ژ صوهيبي رومى [رازيبوونا خودى لى بيت] هاتيه فه گوهاستن گوت: ناقبه ينهكى پيغه مبهري ﷺ روينشتى بوو دناف سه حابيدا كره كهنى، گوت: نهرى بوچى هوين پرسيار ژمن ناكهن كانى من بچ كره كهنى؟ گوت: ته بچ كره كهنى نهى پيغه مبهري ﷺ خودى؟ گوت: ((نه س مامه عه جيب گرتى ژ نه مرو كارى خودان باوهري، بى گومان كارى وى ههمى يى بخيروباشى يه بو وى، نه گهر خوشييهك بو وى چيبوو دى همدو سوپاسيا خودى كهت نهفه بو وى بخير هاته نفيسين، ونه گهر موصييه تهك بووى هات دى صهبرى كيشيت سهرا فى تشتى نه خوش نهوى هاتيه دريكا ويدا نهفه بو وى خيره بهلى نهفه خيره نه بو ههمى كه سانه بتنى بهس بو خودان باوهري يه))^(۲).

(۱) بوخارى وموسلم فه دگوهيزن .

(۲) نيمامى نه حمهد ودارهمى وطه بهرى فه دگوهيزن وشوعه ييب نه رنه ئوط دبيژت هه ديسه كا سه حيجه .

كه نىي پيغه مبهري ﷺ

ب چيروكا وي ژنكا سي زهلاما خاستي

ژ زاردهفي زهيدى كورئ نهرقه مى [رازيبوونا خودئ لئ بيت] هاتيه فهگواستن گوت:
دهمئ ئيمامئ عهلى [رازيبوونا خودئ لئ بيت] ل يه مهنئ ژنكهك ئينا بو نك وي دپاقرتیهكئ
دا (طهور واحد) سئ جارا شوى كربوو، سئ مرؤف چوو بؤنه نفينا وي (نانكو دخيالئ
ههيفه كيپدا سئ جارا شى كربو) ، نهوى ژنى زاروكهك بو ههر سئ زهلاما دفيا نهو
زاروك بو وان بيت ژ بهر هندئ حوكمئ خو ئيناتنه نك ئيمام عهلى ، ئيمامى پسيار ژ
دوو زهلاما كروگوته وان: نهرئ هوين دئ دان پيدانئ كهن كو ئهف زاروكئ دزكى في
ژنيديا يئ فلانه مرؤفيه ؟

ههر دوو كا دان پيدان نهكر، پاشى : گوته دوويت دى و نهو پسيار ژوانژى كر؟ فان ههر
دوو كانژى دانپيدان نهكر كو زاروك يئ ئيكي بتنى يه .

ژ بهر هندئ ئيمام عهلى : قورعه دناقبهرا ههرسى كاندا كيشا، پاشينكى زاروك بو ئيك ژ
وان دهر كهت، دوو سيكيت ديئ (قيمهت) كهتنه سهر بابئ زاروكئ بو دهيكاروكئ،
ئهف حوكمئ ئيمام عهلى فهبرى هاته گوتن بو پيغه مبهري ﷺ، پيغه مبهري ﷺ كرهكهنئ
حهتا ددانيت وي ييت پاشيئ دهر كهتين⁽¹⁾ .

فتهى هه ديسي :-

- 1 - كه نىي پيغه مبهري ﷺ لسهر كارهكى دهليلئ هندئ يه كو نهو كار يئ دورسته .
- 2 - دورسته دهندك حاله تاندا قورعه بيته كيشان دا ئاريشهك بيته هه لكرن . □
- 3 - ناچيبت زاروكهك بو پتر ژ زهلامهكى بيته دهسنيشانكرن، بتنى زاروكئ بابهك بتنى
ههيه . □
- 4 - خيرا وان كه سيئت زانا وشارهزا دهمئ حوكمهكى دناقبهرا خهلكيدا دكهن گهلهكا
مهزنه .

(1) ئيمامئ نهحمهد فهدگوهيزت وئهلبنانى دبيزت هه ديسهكا سه حجه دسه حيجا نهو داوودى وبن ماجهى دا.

که نیی پیغه مبهری ﷺ

ب زهلامه کی نهوی بجه نابہت کہ تی

ژ کیسی عمه مری کوری به جدانی [رازیبونا خودی لب بیت] هاتیه فه گوهاستن گوت:
نهز کافر بووم ، خودی کهرما هیدایه تی برزقی من کر و نهز موسلمان بوم و نهز ژنکا
خو ل جهه کی کییم ئاف بوین، ئەم ب جه نابہت دکه تین و دلدلا من پی نه خوش بو من
دقیا نهز پسیرا فی چه ندی بکه م، نیشانی ت نه بو ذهری بو من هاتبوونه رونکری، نهز
چوومه چه جی ل مزگه فتا مینایی من نه بو ذهر دیت و نیاسی ب وان نیشانا نه ویت بو
من هاتینه رونکرن نهو زهلامه کی پیروسه روچاڤ رهش بوو، مروشه کی زعیف بوو ،
عه بابیه کی لسهر ملیت وی بوو، نهز چوومه برهخ فه و نهوی نفیژدکر، من سلاق کری ،
سلافا من وهر نه گرت، پاشی ژنفیژی خلاس بوو، نفیژا وی نفیژه کا جوان وتازه وته مام
ودریژ بوو، دهما خلاس بووی سلافا من وهر گرت.

من گوتی : تو نه بو ذهری؟

گوت : پانی مالا من وه دبیزنه من.

من گوتی: نهز مرفه کی کافر بووم خودی نهز بهیدایهت ئینام بو ئیسلامی و دینی من
بومن خه مه ، نهز وژکا خو یی ل جهه کی کییم ئاف و نه م ب جنابهت دکه قین فیجا نه فا
هه نی بو من نه خوشه .

نه بو ذهری گوت : نه ری ته نه بو ذهر دنیاسی ؟

من گوتی به لی .

نه بو ذهری گوت : دهما نه م چووینه مه دینی بایی مه دینی له نه هات و نه م نه ساخ بوین،
پیغه مبهری ﷺ نه مری من کر نهز چه ند پهبز و حیشترا بو خو ببهم و خودانکه م و دناق
واندابم، نهز وژنکا من ب جه نابہت که تین نهو جهی نه م لی یی کییم ئاف بو و نه فاهه نی
که ته دنه فسا من دا و بو من یا نه خوش بوو.

من گوت: نهس چوومه هیلاکی، نهس ل حیشره کی سیار بو چه تا که هشتی مه
پیغه مبهری ﷺ دنیفرودا، پیغه مبهری یی روینشتیه ل بهر سیبه را مزگه فتی دناق چه ند

ههفالادا، ئەز ژ حیشتی هات مه خاری و من گوت: ئەی پیغمبەری ﷺ خودی ئەز چوومه هیلاکی؟ گوت: چ تو بریه هیلاکی؟

من بهحسی خو بو کر، پیغمبەری ﷺ کرهکەنی، گازی مروقهکی ژ مالاخو کر، کچکهکا رهش دهرکهت وئامانهکی نیفی ئافی یی ددهستی و ی دایه ویی دشلقت ژ بهر کیماتیا ئافی، داف من، پاشی ئەز چوم دا خو پی بشوم، من خو دا پشت حیشتی دا خو ب وی ستارهکهم، پیغمبەری ﷺ ئەمری زهلامهکی کر ژ حازربویان کو من ستاره کهت، من سهری خو شیش و پاشی ئەز هاتم، گوت: ئاها پاقر، پاقریه بومروقی دهما ئاف بدهست مروقی نهکهفیت خو ئەگەر (۱۰)سالا ژی بت، فیجا ئەگر ته ئاف دیت هینگی خو پی بشوو^(۱).

فقهی حەدیسی :-

۱. دیار دبت کو لازمه مروف بو خو ل علم وزانینا شهرعی بگهرییت و وان شك وگومانانا ل نك خو نههیلیت ب زانینا زانین وزانستی شهرعی.
۲. پیتقیه ئابوری د مهزاختنا ئافییدا بیته کرن وهکی بو مه دیار بوی وی کچکی ئامانهکی ئافی بهلی نهی تژی بو وحهتا دگوتی ئاف دئامانیدا دشلقی ئانکو گهلهک تییدا نهبو بهلی وی سهحابی سهری خو پی شیش و وهکی پیغمبەری ﷺ ئەمری وی کری. □
۳. پیتقیه مروف خو ستارهکهت ژ دیتنا خهلکی ل دهما سهر شیشتنی یان دهریقهدانا ستیر وزراف. □
۴. ئەگەر ئاف ب دهست مروقی نهکهفت هینگی ئاها پاقر ئەوا بسهر ریی عهردیقه جهی ئافی دگریت ههتا ئاف ب دهست مروقی بکهفت وئهو نقیژ و روژی وعیبادهتی مروف ل دهمی تهیهمومی دکهت ههمی دورستن وپشتی سهر شیشتنی مروف دوباره ناکهته فه .

(۱) ئیمامی ئەحمەد وئبن ئەبی شهیبه و طیبالی و عبدالرزاق وئهو داوود فه دگوھیزن وئهرنهو طی یاصه حیج کری دموسنه دا ئیمامی ئەحمەدیدا.

که نیی پیغه مبهری ﷺ

بگوتنا زهلامه کی ئه عرابی

ژئه بو هورهیره [رازیبونا خودئ لئ بیت] هاتیه فهگواستن گوت:

جاره کی پیغه مبهری ﷺ سوحبه تی دکهت و زهلامه کی ئه عرابی ژخه لکی کوچهران یئ
لنک بو.

پیغه مبهری ﷺ گوت: ((زهلامه ک ژخه لکی بهحه شتی دی دهستی ری ژخودی خازت کو
چاندنی بکهت)) خودئ تهعالا دی بیژتی: ئه ری ما تشتهک ژته کیم هه یه؟ ما من
هه می تشت نه داینه ته؟

گوت: دی بیژت به لی به لی پا من دقیت ئه ز چاندنی بکه م ، دی عهردی کیلت و چینت
ودی ئیته بهری فیجا ته مه تی چیای لی دهییت - ئه فه هه می چیت دبیت دمه کی کیما
خودی تهعالا دبیزت : ئه ی کوری ئاده می تشتهک ته تی رناکهت.

ئه عرابی گوت: ئه ز ب خودئ که مه ئه ف مروفه یان ئه نصاریه یان ژی قوره یشی یه
چونکو ئه و خودانیت چاندنی نه ، و هندیکه ئه مین ئه م نه ش وانین ئه ویت چاندی
دکه ن ، پیغه مبهری ﷺ کره که نی^(۱) .

فتھی هه دیسی :-

۱ - سوننه ته مروفا گه لهک جارا بو هه قالیت خو بهحسی مه زاناهی وشیانیت خودئ
تهعالا بکهت، کانئ چه وافی مروفی د دمه کی کیما عه در کیلای وچاندی وهاتیه
بهری ودری وخاری.

۲ - دیار دبیت کو خودئ تهعالا دی دگهل ئه هلی بهحه شتی ئاخفیت، وئاخفته کا
حه قیقی به لی نه وه کی ئاخفتنا مه یه وئهم نزانین کانئ چه و دئاخفیت . □

۳ - دیار دبیت کو سه حابییت پیغه مبهری ﷺ بو خو کار دکرن، خه لکی قوره یشی وژ
مه که هه ومه دینی کارئ چاندنی دکر وخه لکی کوچه راتا - ئه عرابی - په ز و بز ن
وحه یوان خودان دکر ن .

(۱) ئیمامئ بوخاری وئهمه د فه دگوه یزن.

که نیی پیغه مبهری ﷺ

ب چیروکا زهلامه کی خودی دای بی هه رگونه هه کی خیره ک .

ژ نه بو ذری [رازیبونا خودی لی بیت] هاتیه فه گوهاستن گوت:

پیغه مبهری ﷺ گوت : دئی ل روژا قیامه تی زهلامه کی ئین و دئی بیژنی : گونه هیئت وی بیئت بچیک پیشچاقیئت وی بکهن، دئی گونه هیئت وی بیئت بچیک نیشا وی دهن و گونه هیئت مه زن دئی ل بهرچاقا فه شیرن، دئی ئیته گوتن بو وی ، تهیا هوکری و هوکری و هوکری ته فلانه گونه ها کری؟ نهف مروقه دئی دان پیدانی بگونه هیئت خو کهت نه ویئت وی کرین ودلی وی یی بترسه ژ بهر گونه هیئت مه زن، دئی ئیته گوتن بو وی بهرامبهری هه ر گونه هه کی خیره کی بدهنی، فیجا دئی بیژت: من هنده ک گونه هیئت مه زنیئت ههین نه ز ل بهرچاقیئت خو نابینم، نه بو ذری گوت : من پیغه مبهری ﷺ خودی دیت کره که نی حه تا ددانییت وی بیئت پاشیی دهر کهفتین ^(۱) .

فقهی حه دیسی :-

۱ - رحم و دلوفانیا خودی مه زنتره ژ گونه هیئت به نی ناده می .
۲ - نهو که سی ژ گونه هیئت خو بترسیئت وژ رحما خودی بییهیقی نه بت هینگئی نهو مروقه دئی مروقه کی شاد بت . □

۳ - ل روژا قیامه تی هنده ک مروقه هه نه ته مه تی چیا یی توها ما گونه هیئت ههین به لی خودی ته علا دئی بو وان که ته خیر : ﴿وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ﴿۶۸﴾ يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا ﴿۶۹﴾ إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿۷۰﴾ وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مَتَابًا ﴿۷۱﴾﴾ (الفرقان: ۶۸-۷۰) و نهون یین ته و حیدا خودی دکهن، وژبلی وی دوعایان ژ که سی دی ناکهن و په رستنا که سی ژ ناکهن، ووی نه فسی نا کوژن یا خودی کوشتنا وی حه رامکری و هسا تی نه بت نهو وی تشتی بکهت کو خو پی هیژای کوشتنی بکهت و هکی: کافری یا

(۱) نیمامی موسلم فه دگوهیئت.

پشتی باوهری ئینانی، یان زناکرنا پشتی ژن ئینانی، یان کوشتنا نهفسهکا بی گونتهه، وئهو زنايي ناکهن، بهلکی نامویسا خو دپاریزن، وهسا نه بت د گهل هلالین خو ژ ژن و جاری یان، وههچی یی تشتهکی ژ فان گونتههین مهزن بکته ل ئاخرهتی دی گهتهه جزایی خو. رۆزا قیامهتی عهزاب دی بو وی دوقات بت، وئهو رهزیل و بی بها دی مینته تییدا. بهلی ههچی یی ژ فان گونتههان تۆبه بکته تۆبهکا دورست و باوهری یی بینت باوهری یهکا راست وکاری چاک د گهل دا بکته، ئەوان خودی گونتههین وان دی ژی بهت و ل شوینی خیران دی دتهه وان، ژ بهر تۆبهکرن وپهشیمانی یا وان. خودی باش گونتهه ژیبهر بوویه بو وی یی تۆبه بکته، ویی دلوفانکار بوویه ب بهنی یین خو کو بهری وان دایه تۆبهکرنی پشتی وان ئاشکهرا بی ئەمیری یا وی کری. وههچی یی ژ گونتههین خو تۆبه بکته، وکارهکی چاک بکته، هندی ئەوه ئەو ب وی چهندی زقپری نك خودی زقپینهکا دورست، فیجا خودی تۆبا وی دی قهبویل کته و گونتههین وی دی ژی بهت). □

که نیی پیغه مبهری ﷺ ده می دیتی که یفی هه قالیت وی گرتی

ژ عبدالله کورئ عومه ری [رازیبونا خودی ل وان بیت] هاتیه فه گوهاستن گوت:

ده می پیغه مبهری ﷺ خه لکی طائیفی دور پیچ کرین (محاصر) ه ونه شیان باژی ری فه کهن، پیغه مبهری ﷺ گوتسه حابیان: (ئەگهر خودی ههزبکته ئەم دی سوباهی زقپینه مال) ههر وهکو بدی موسلمانا نه بو چونکو وان دقیا سهرکهفتنی ل سهر کافرا تومار بکهن وئه گهر زقپینه باژی ری خو بی سهرکهفتن هینگی بووان دی یانه خوش بت، ئینا پیغه مبهری ﷺ گوته وان: هه رنه شه ری کافرا، ئەو چوون بو شه رکرنی به لی چه ندهک ژ وان بریندار بون، پیغه مبهری ﷺ گوت: ((ئەگهر خودی ههزبکته ئەم دی سوباهی زقپین)) ده می جارا دووی پیغه مبهری ﷺ ئەف ئاخفتنه گوتی موسلمان مانه بیدهنگ وکه سهکی ژ وان خو عاجز نه کر مهعنا وی که یفا موسلمانا ب فی په یفی هات ودی ژ نه خوشی وزه حمهت وکوشتنی خلاس بن، لهو پیغه مبهری ﷺ کره کهنی^(۱).

(۱) ئیمامی بوخاری وئهمه د فه دگوهیزن.

که نیی پیغه مبهری ﷺ

بہ لویستی زہلامی ۱۰ جارا ژ مولکی دونیایی خودی دایی

ئەبو بەکرئ صدیق [رازیبوونا خودئ لئ بیت] گوت:

سپیدەکی پیغه مبهری ﷺ نقیژا سپیدی ل بەراھیا مەکر ورینشتە خاری حەتا بویە وەختی نقیژا تیشتە گەھی (الصلاة الضحی) پاشی پیغه مبهری ﷺ کرەکەنی و پاشی مالجھی خو حەتا نقیژا نیقرو نیقاری و مەغرب و عیشا کری، دفی دەمی هەنی هەمیئ خو دگەل نیکی نە ئاخفت، پاشی رابوو چوو مال، خەلکی گوتنە ئەبو بەکرئ: ئەری بۆچی تو پسیرا فی چەندی ژ پیغه مبهری ﷺ ناکە ی کانی وی خیربوو؟

ئەوی ئەقرو کارەک کر وی چ جارا ئەف کارە نەکرە، ئەبو بەکرئ پسیر ژئ کر؟ پیغه مبهری ﷺ گوت بەلئ: هەر تشتەکی ژ دونیایی و ئاخەرتی چیدبت، خودی پیشچافی من کر.

ھندی مەخلوقەک هەییە دئ ئیتە کومکرن ل جھەکی راست و روژ تەمەتی میلەکی دئ نیژیکی سەریت وان بت، هەر مروفەک تەمەتی کاریت خو دئ مینتە دخوھیرا، مەوقفەکی کریت وب سەھمە دئ بینی هەر مروفەکی ب رەنگەکیە؟ ھندەنک دئ وەکی میریا بچیک بن ئەفە ئەون ئەوئت خو مەزن دکرن ل دونیایی، ئالایەک دئ ئیتە چکلاندن بەرامبەری تەنشتیت وان — ئەفە ئەون ئەوئت زولم و زوری کری، زکی ھندەکا تەمەتی قەسرا مەزن دبیت و دەما رادبنەفە وەکی مروقی تەبگرتی لئ دئین و دکەفن_ ئەفە ئەون ئەوئت ریباً خوار.....

خەلکی مەیدانا حەشرئ دئ تیک هاتن وتیک چن و گەلەک شەپرزەبن، دئ چنەک دەف باب نادەمی، دئ هەوارا خو گەھینی: ئەی ئادەم تو بابئ بەشەریەتی یئ خودئ تو یئ ژیگرتی وتو ب دەستیئ خو یئ چیکری، شەفاعەتی بۆ مە بکە ژ خودئ خو؟ گوت: ئەوا گەھشتیە هەوہ یا گەھشتیە من، ئەری ما نەھەر ئەز بووم بمن هوین ژ بەحشتی دەرکەتین؟ هەر نە نک نوحی بابئ هەوہ یئ دوویە، ﴿إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَآلَ عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ (ال عمران: ۳۳) چوونە نک نوحی و گوتنی:

شهفاعةتى بومه بکه ژ نك خودى خو؟ خودى تو يى ژيگرتى و بهرسفا دوعاييت ته يا
 دای و چ کافر نه هیلاینه لسهر عهردى بپن و بچن (نهفه دهمی دوعا کری و توفان
 رابووی) نوحی گوته وان: ئەوا وه دڤیت لنک من نینه ههرنه نك ئیبراهیمی خودى
 ئیبراهیم یی کریه دوستی خو، دى چنه نك ئیبراهیمی دى ئیبراهیم بیژ ته وان ئەوا وه
 دڤیت لنک من نینه ههرنه نك موسای هندیکه خودى یه بى شك یی دگهل موسای
 ناخفتی ، موسای دى بیژیته وان ئەوا ههوه دڤیت من پیچینابیت ههرنه نك عیسایى
 کورى مەریه مایى ئەوى مروڤى کەر وئی شهوی چیتکرین، مری ساخ دکرن، کوره ب
 چاڤدکرن ئەفه ههمی ب حەزکرنا خودى عیسا ژى دى بیژیت: ئەوا وه دڤیت
 لنک من نینه ههرنه نك سهیدی کوریت ئادهمی، ئەو ئیکه مین کهسه عهرد بو شەق
 دبیت و ژناخى دهر دکهڤیت ل روژا قیامهتى، ههرنه نك محمدی ئەو دى شهفاعةتى بو
 ههوه کهت ل نك خودایى ههوه ، جبریل دى چیته نك خودى تهعالا، خودى تهعالا دى
 بیژته وی ههره مزگینیى بده موحه مەدی ب جوونا به حەشتى، دهمی ئەف مزگینییه
 دکههیته پیغه مبهرى ﷺ نیکسەر دى چیته سوجدی بو خودى تهعالا و خودى تهعالا دى
 بیژیتی یا محمد سهرى خو بلندکه و بیژره ناخفتنا ته دى بجه ئیت و شهفاعةتى بکه،
 دى شهفاعةتا ته ئیته قه بیل کرن، دى جارەکا دى چیته سوجدی، جبریل دى ملیت وی
 گرت و دى هندەك ژ دوعا و زکری و مەدح و سهنا بو خودى کهت کو چ کهسا ئەف جوره
 مەدحه نه کریه ، دى بیژیت ئەی خودى ته ئەز یی چیکریم کهسه ییدی کوریت ئادهمی
 ههمیى و ئەز خو مەزن ناکەم، ویه کهم کهسم ژ قهبرى دهر دکهڤم و نهفه خره
 بو من، فیجا هند مروڤ دى ئینه سەر حەوزا پیغه مبهرى ﷺ ژ سهنعایى ههتا
 ئیلیهتى و جهی هه میان ههیه ، پاشی دى ئیته گوتن: گازی پیغه مبهرا بکه دا شهفاعةتى
 بکهن، پاشی کازی راست گویا بکه دا شهفاعةتى بکهن، فیجا گوت دى پیغه مبهرهك ئیت
 چهند مروڤهك ییت دگهلدا ههین و دى پیغه مبهركى دى هییت (۵ - ۶) کهس ییت
 موسلمان بوین لسهر دهستى وی و پیغه مبهرهكى دى دى ئیت چ کهس دگهل دا نینن،
 پاشینكى دى کازی شههیدا کهن بو شهفاعةتى بو وان کهسیت ل بهر شه فاعهتى دکهفن ،
 دهمی ئەو کهس هاتینه برن بو به حەشتى و بهر شهفاعةتا شههیدا کهفتین ، خودى

تعالا دى بيژت: ئەز ژەميا يى دلوفان ترم ھەركەسى شىرك بىن چى نەكربىت بلا ب ژۆر بەھەشتى بىكەفىت، پاشىنىكى دى بيژت سەھكەنە جەھنەمى ھوین دى كەسەكى بىنن كۆ خىرەكا بتنى ژى ھەبىت،

فېجا دى زەلامەكى بىنن دجەھنەمىدا دى بيژنى ئەرى تە خىرەكا بتنى كرىه ؟
 دى بيژت نە بتنى ئەز ل وان مروغان دېۆرىم ومن ئەوعەفى دىكرن دىكرن و فروتنى دا، خودى تعالا دى بيژت ھوین لەبەدى من ب بوورن كانى چەوا ئەو ل عەبدىت من بوورىه ، پاشى دى زەلامەكى ژ جەھنەمى ئىنە دەرى چ خىرنە كرىنە ،
 دى بيژنى ئەرى تە خىرەكا بتنى ژى كرىه ؟ دى بيژت: نەخىر بتنى من گوت بو عەيالى خۆ دەمى ئەس دمرم ھوین من بسوژن و ب ھىرن ھەتا ئەز دىمە خۆلى ومن بىبەن د بەحرىدا دگەل ھرو بايەكى بەيژ بەردەن، ئەز ب خودى كەمە خودى نەشىت من جارەكا دى لىك دەتەفە ؟ خودى دى بيژتى: ئەرى تە بوچى وەكر ؟
 دىبيژت: ژ ترسا تەدا من وەكر، خودى دى بيژت : تەمەتى مولكى (۱۰) پاشايىت دونيايى مولكى بەدەنى ، دى بيژت ئەى خودى تۆ بوچى تران ويارىا ب من دكەى و تۆ مەلكى ؟
 پىغەمبەرى ﷺ گوت: ئەھا من ژ بەرھندى دىكرەكەنى ل دەمى سپىدى^(۱) .

فتھى ھەدىسى :-

۱ - دەمى پىغەمبەرى ﷺ نقىژا سپىدى كرىا ژ جھى خۆ رانەدبوو ھەتا روژ دەردكەت ونقىژا تىشتەگەھى كرىا وخىرا وى گەلەكا مەزەنە، پىغەمبەر دىبيژت: ئەوى نقىژا سپىدى ل مزگەفتى ب جەماعەت بىكەت وژ جھى خۆ نەرابت وزكرى خودى بىكەت ھەتا دەمى نقىژا تىشتەگەھى (صلاة الضحى) دەھىت پاشى دوو ركاعەتا بىكەت بو خودى خىرا وى بەرامبەر ھەج و عومرەكا تەما تەمام تەمامە .

۲ - ديار دبىت كو پىغەمبەرى مە گەلەكى ب قەدرورپزە ل نك خودى ونك پىغەمبەرا ھەمیان لەوا دى بيژنە خەلكى مەيدانا ھەشرى ھەرنە نك محمدى ئەو ھە خودانى شەفاعەتى . □

(۱) ئىمامى ئەحمەد ودولابى وئەبو يەعلا وبەزار فەدگوھىزن وشىخ ئەحمەد شاكىر دىبيژت: ھەدىسەكا صەھىحە .

۳ - گەلەك جورپت شەفاعەت و بەرەفانیی هەنە و گەلەك كەس شەفاعەتی دكەن بەلی ئەوئ ب كاری شەفاعەتی رادبیت و ئەوئ شەفاعەت بو تیتە كرن هەمی ب ئانەهیا خودئ تەعالانە نەكو ب كەیفە مروؤفینە. □

۴ - دیار دبیت كو خودئ گەلەكئ ب رحمة دگەل عەبدئ خودان باوەر و گوننەهكار. □
۵ - ل فیرئ بو مه دیار دبیت كانی خیروقەنجا پەیفە (لا اله الا الله) چەندا مەزنە ئانكو ئەوئ جارەكئ بتنی ژ دل دونیاییدا گوت بیت دئ هەر روژەك ئیت كو ئەو ژ ناگری رزگار بیت، بەلی كافر و موشرک چ جارا ژئ رزگار نابن، دئ هەر مینە دناف ئاگریدا نە تیئە دەریخستن ونە دمرن. □

۶ - خیرا وی كەسئ کرین و فروتنئ دكەت و مروؤفەكئ سەهل و سئك بیت گەلەكا مەزنە، ئەوئ بازار هشك و رەق نەبت و دەما دیت هەفالی وی دئ تشتەکی ژئ کریت ئەو دئ هاریکاریا وی كەت و چەندەكئ دئ بو وی هیلت و ئەگەر ب دەین بت دئ خو لئ گریت و ئەگەر ژئ نەهات بەدت هینگئ دئ وی عەفی كەت ولی ناگریت، بەرامبەری قئ خودئ دئ وی عەفی كەت. □

۷ - گەلەكا پیتقیه مروؤف خیرا ب چ حسیب نەكەت ب تاییهتی خیرپت بچیک وچ خیر نینن د بچیک بن، پیفەمبەر دبیرت: خو ژ ناگری خلاس كەن بلا ب كەرەكئ قەسپئ بت، چونكو ل روژا قیامەتی خیرا كەرئ قەسپئ گەلەكا مەزنە لەوا نا چپبت مروؤف خیرا ب چافەكئ نزم و كیم بەرئ خو ب دەتی. □

۸ - دیار دبیت كو بەحشت گەلەك گەلەكا مەزنە و هەر تشتئ دل بخازیت و چاف بچنی ل ویرئ دئ بینی و كیمترین مولكئ واری بەحشتئ تەمەتی واری (۱۰) مەلكیت دونیایئ یه ئەفە ئەوئ ل دوماهیكا هەمی بەحشتیا ب ژور بەحشتئ دكەفیت، ئەرئ پا ئەوئ گەلەك مولكئ بەحشتئ هەبیت دئ یئ چەوا بیت یان دئ چەند بیت؟ □

۹ - ترسا ژ خودئ گەلەكە، حەتا دبیت ئەف ترسە مروؤفی ژ جەهنەمی خلاس كەت، مروؤف ژ بەر خودئ عیبادهتی بكەت وژ گوننەها خو دویر كەت، هینگئ ئەفە گوپیتكا ئیمان و تەقواییه .

پيغمبهرى ﷺ كرهكەنى دەمى سورەتا (الكوثر) بۇ ھاتىھ خارى

ژئەنەسسى كورى مالكى [رازىبوونا خودى لى بيت] ھاتىھ فەگواستىن گوت:

ل ناھبەينەكى پيغمبەر نافع مەدا بول مزگەفتى، پيچەكى سەرى خۇ چەماند
ونقست، پاشىنكى سەرى خۇ راکر ب گرنژىن فە، مەگوتى: چ تو گرنژاندى ئەى
پيغمبهرى ﷺ خودى، گوت: نوکە سورەتەك بۇ من ھاتە خارى وخاند ﴿إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ
الْكَوْثَرَ ﴿۱﴾ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ ﴿۲﴾ إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ﴿۳﴾﴾ [الكوثر: ۱-۳] (ھندى ئەمىن مە
خىرەكا مەزن ل دىيائى وئاخرەتى دا تە - ئەى موھەمەد - وروپبارى كەوسەرى ژ وى
خىرى يە، كو ل ھەردو لىقان خىقەتتىن لولوتى سەمتىنە، وئاخا وى ژ مسكى يە. (۲)
فېجا تو نقيزا خۇ ھەمىي بۇ خودايى خۇ ب تنى بکە، وتو قوربانى خۇ بۇ وى ب
تنى فەكوژە. (۳) ھندى نەھەزى تە ونەھەزى وى تشتى يە يى تو پى ھاتى ژ ھىدايەتى
ورپوناھىيى، ئەوہ يى بى شوینوار دبت، و ژ ھەمى خىرى دبت)، پاشىنكى گوت ئەرى
ھوين دزانى كانى(الكوثر) چىھ؟ مە گوت: خودى و پيغمبهرى ﷺ وى چىتر دزانى،
گوت: ئەو (كوثر) رويبارەكە خودى سوز ب من دا يە ، خىرەكا مەزن لسەر ھەيە، ئەو
ھەوزەكە ئومەتا من دى ھىتە سەر وئافى ژى فەخوت، كوپىت وى ژھژمارا ستىرا
زورترە، رەخىت وى ھندەك خىبەتتت ژناقەدە خلولە ھەنە، عەبدەك دى ژى ھىتە
پاشقە لىدان ومەلائىكەت ناھىلن وى ئافى فەخوت، ئەز دى بىژم: ئەى خودى، ئەو ژ
ئومەتا منە ، دى بىژن : تو نزانى كانى ئەوى چكرىھ پشتى تە)) ئانكو دىن وريك
ورىبازا تە يا ھىلاى^(۱) .

فتھى ھەدىسى:-

۱- گەلەك جارا پيغمبهر يى روينشتىھ جفاتا ھەفال وصەحابىيت خۇ وئەفە دەلىلى
رەحم ودلوفانى وئىحترام وقەد وخوشكاندنا پيغمبهرى ﷺ يە، نە وەكى مەزنىت مە
ئەفروكە دەمى ئىك ژ وان ب بىتە بەرپرسەكى بچىك دى خولام وخداما بو خو گرىت،
زىرەفان وھەرەس تژى بەر دەرگەھى وىنە.

(۱) ئىمامى بوخارى وموسلم فەدگوھىزن.

۲ - رويبار ل به‌حه‌شتی هه‌نه وه‌کی رويباری (شیری وه‌گفینی وئافی وعه‌ره‌قی) ئه‌فه هه‌می نه‌وه‌کی ییت دونیای نه، نه ب ره‌نگی خو و نه‌ب بیه‌نا خو و نه‌ب تاما خو و نه‌ب خوشیا خو، پیتفه مروفی موسلمان فی ريباری ژ ده‌ستی خو نه‌که‌ت چه‌وا؟ نه‌و بیده‌عه و تشتی پیغه‌مبه‌ری ﷺ نه‌کری ژ عیباداتا توژی نه‌که و بزانه نه‌گه‌ر نه‌و تشتی توژی نک خو دبیزیی خیره خیره‌ک تیدا هه‌بایه پیغه‌مبه‌ر دا‌که‌ت و نه‌و ژ من و ته زانتر بوو، فیجا هشیاری وان تشتا به نه‌ویت پشتی پیغه‌مبه‌ری ﷺ و سه‌حابیا هاتینه زیده‌کرن ژ لایئ هنده‌ک که‌سین نه‌زان وبی فامفه.

که‌نی پیغه‌مبه‌ری ﷺ ده‌می ده‌سنقیژ شیشتی

ژ عوثمانی کوری عه‌فانی [رازیبونا خودی لی بیت] هاتیه فه‌گوه‌استن :
 روژه‌کی داخازا ئافی کر بو ده‌سنقیژ شیشتنی (هه‌ردوو ده‌ستیت خو شیشتن وئاف کره ده‌فی خو و تیوهردا و کره دفناخو و هلکیشا و پاشینکی ب بیه‌ز کفکر ، پاشینکی سی جارا ریئ خو شیشت و ده‌ستیت خو ژ سی جارا شیشتن ژ تللیت ده‌ستی هه‌تا نه‌نشک ژ شیشتی و پاشی سه‌ری خو فه‌مالی ژ نه‌نی هه‌تا پاتکی و پاشی جاره‌کا دی ده‌ستی خو ئیناته جهی وی ده‌سپیکری کو نه‌نی بوو، و گوهیت خو فه‌مالین هه‌ردوو تللیت شه‌هدی کر نه دبازنیئ گوهیدا و ب تللیت به‌رانی پشتا گوهیت خو فه‌مالین، و پاشی پیت خو شیشتن دناف تللیت خودا و پشت په‌حنیی هه‌تا ژ گوزه‌کیئ خو بووران‌دین و کره‌که‌نی ، گوته هه‌قالیئ خو ئه‌ری هوین بوچی نابیزن کانی من ژ به‌ر چ کره‌که‌نی، گوتن : نه‌ی نه‌میریخودان باوهره که‌نیا ته ژ به‌ر چ بوو؟ عوثمانی گوت: من دیت پیغه‌مبه‌ری ده‌سنقیژا خو شیشت وه‌کی من شیشتی پاشینکی کره‌که‌نی ، گوت: ده‌می مروفی موسلمان داخازا ئافی کر و چافیئ خو شیشتن هندی وی گوننه‌ه کرین ب ریئ خو خودی ته‌عالا دی بوژی به‌ت و هه‌روه‌سا ده‌ستیت خو و پییئ خو و فه‌مالینا سه‌ر و گوهیت خو، ئانکو هندی وی گوننه‌ه کرن ژ گوننه‌هیت بچیک خودی دی بو وی ژ به‌ت ب وی ئافی نه‌وا وی نه‌ندامیئ خو ییت ده‌سنقیژ شیشتن^(۱).

(۱) ئیمامی ئه‌حمه‌د و هه‌بسه‌می و نه‌بو به‌علا فه‌دگوهیزن و چه‌دسه‌کا سه‌حیجه.

كه نيبى پيغه مبهري ﷺ

دهمى ديتى عائيشا يا ياريا دكه ت

ژ عائيشايى [رازيبونا خودى لى بيت] هاتيه فه گوهاستن گوت :

پيغه مبهري خودى ژ شهرى ته بووكى يان خه مبهري زفرى، عائيشا يا ل به رسقا خانى ياريا بو خو بهندهك له عبيكا وهكى (بيكا) دكه ت، هه واى ل په ردى دا وستاره راكر چافى پيغه مبهري ﷺ ب عائيشايى كهفت، گوتى نه فه چيه نهى عائيشه؟
عائيشايى گوت: له عبيكىت منن، دناف وان له عبيكاندا هه سپهك هه بوو دوو چهنگ پيغه بو، پيغه مبهري ﷺ گوتى وئهوئى ل نيغه كا له عبيكا چيه؟
گوت هه سپه.

پيغه مبهري ﷺ گوتى وئهو چيه ل سهر پشتا وى؟

گوت: دوو چهنگن، پيغه مبهري ﷺ گوتى: هه سپهكه دوو چهنگ پيغه نه؟

عائيشايى گوت : ئهري ما ته گوھ لى نه بوويه كو سليمانى هه سپهكى ب چهنگ هه بوو؟
پيغه مبهري ﷺ كرهكهنى هه تا ددانيت وى دهر كه تين^(۱).

فتهى هه ديسى :-

۱ - دهمى عائيشايى يارى دكرن ژ لايى ته مهنى ويغه يا بجيك بوو، ل دهمى پيغه مبهري ﷺ بو خو خاستى ژيى وى (۹) سال بو، ول ژيى (۱۲) ساليى فه گوهاستن ويا دياره كو ل ناوچيت گهرمى زاروك چ كچ يان كور زيكا بالغ دبن، نه وهكى ناوچيت سهرمايينه.

۲ - خودى گه لهك قهنجى دگهل سوليمان پيغه مبهري ﷺ كرىون، و دبه حشتيدا مروفهكى هه دى هه سپهكى ب دوو چهنگا هه بيت هه وهكى پيغه مبهري ﷺ گوتيه عبدالرحمانى كورى عهوفى دى ته هه بيت، وئيكى وهكى جه عهفرى پسامى پيغه مبهري ﷺ دى فریت ب چهنگيت خو ل به حهشتى .

(۱) نيامى نه حمهد وئهو داوود ونه سائى فه دگوھيزن و هه ديسه كا صه حيه.

كه نىي پيغه مبهري ﷺ

ب كارى بابى رافعى دهى دانايه ژنكا خو

عائيشايى [رازيبوونا خودى لى بيت] گوت:

سهلا مهولاتا ^(۱) پيغه مبهري ﷺ هاته نك وبه حسى زهلامى خو بكهت نهوى دوربهك دانايى.

پيغه مبهري ﷺ گوت: نهري ته وهوى خيره نهى بابى رافعى ؟

گوت: نه خوشيى بو من چى دكهت نهى پيغه مبهري ﷺ خودى !

پيغه مبهري ﷺ گوتى: نهري ته چ نه خوشى بو وي چيكره نهى سهلا ؟

گوت: نهى پيغه مبهري ﷺ خودى من ب چ تشتا نه خوشى بو وي چى نه كريبه بتنى نهوى نقيژيدا بوو و دنقيژيدا بى دهنقيژ بوو من گوتى:

نهى بابى رافعى هنديكه پيغه مبهري ﷺ خودى يه نه مريى موسلمانا كريبه نه گهر بايهك

ژئيكى دهر كهت لازمه نهو دهنقيژا خو بشووت ، وهو رابوو ودانامن!

پيغه مبهري ﷺ ب وي سوحبهتى كره كهنى و گوتى: ((نهى بابى رافعى نهوى نه مريى ته نه كريبه ئيلا ب خيري)).

فتهى حه ديسى :-

۱ - لازمه مروف شيرهتى وهر گريت وخو مهزن نه كهت .

۲ - ههر گاڤا دهنقيژا مروفى كهت هينگى دفتى نقيژى پيلت و جارهكا دى دهنقيژا

خو بشووته فه و كانى چهند ره كاعهت كرينه دى ل سهر ته مام كهت .

(۱) مهولات = تيته گوتن بو زنى ، ومهولا = تيته گوتن بو زهلامى ، فيجا سهلا نهو ژنه نهوا عهبد و پيغه مبهري ﷺ

بپاريت خو نازاد كرى ژ عهبدينيى.

که نیی پیغه مبهری ﷺ

ب وی زهلامی ئهوی دوما هیکا همیان چوویه به هشتی

ژعهبدالله کوری مهسعودی [رازیبونا خودی لئ بیت] هاتیه فهگواستن گوت :

پیغه مبهری ﷺ گوت: بی گومان یی دوماهیکا همیان بجیته د بههشتی دا، زهلامهکه لسهر پرا (صیراط)ی دجیت ، جار یی دکهفیت و جار یی بریقه دجیت و جار ناگر دسهلکینت ویی دسوژیت، دهمی وی پرا (صیراط)ی خلاص کر ودی لئ زفریت و بیژیت: پیروزی بو وی بت ئهوی ئهز ژته خلاص کریم ، خودی تشتهکی دایه من نه دایه کهسهکی ژخهلکی، فیجا دی دارهک بو وی هیته بلند کرن، ودی بهری خو دتهی .

دی بیژت: ئهی خودی من نیژیکی فی داری بکهی ، دا ئهز خو بدمه بن سیبهرا وی و ژنافا وی فهخوم، خودی تهعالا دبیژتی : ئهی عهبدی من ، نهکو ئهز ته نیژیکی وی بکهم و تو ژفی داخازی پتر ژمن بکهی، دی بیژت : نه خیر ئهی خودی ، ودی سوزی دته خودی کو ژغهیری فی چ داخازییت دی ژئ نهکته ، و خودی تهعالا دزانیت دی هیشتا داخازا کهت چونکو دی وی تشتی بینت ئهوی وی صهبر لسهر نه بیت ، ودی نیژیکی وی داری کهت ، پاشینکی دی دارهکا دی بو هیته بلاند کرن ژیا ئیکی تازهتر وجوانتر ومهزنتره، دی بیژت: ئهی خودی ئهز هیقیی ژ ته دکهم تو من نیژیکی وی دارا ههنی بکهی؟ دا ئهز ژنافا وی فهخوم ول بن سیبهرا وی بم؟

خودی تهعالا دی بیژتی: ئهی عهبدی من ماته نهگوت بوو هیدی ئهز چ داخازییت دیتر ژ ته ناکهم؟

دی بیژت : ئهی خودی بهس فی داری بتنی چ تشتی دی ئهز ژ ته داخاز ناکهم؟ ودی سوز وعهدا دته خودی کو چ داخازییت دی نهکته، بهلی خودی دزانت کو ئهو مروقه نهشیت خو بهین فرهه بکهت ل سهر وی تشتی ئهو دبینت کوخوشینه، پاشنکی دی دارهکا دی ئیته بلند کرن بو وی یا ل بهر دهرگههی بههشی، جوانی وتازهتی وخه ملا وی ژ نهویت دیتر هیشتا پتره، دی بیژت: ئهی خودی ئهز هیقیی ژ ته دکهم تو من نیژیکی وی دارا ههنی بکهی؟ دا ئهز ژنافا وی فهخوم ول بن سیبهرا وی بم؟

خودى تهعالا دى بېژتى: ئەى عەبدى من ماته نهگوتبوو هېدى ئەز چ داخازىت دىتر ژ ته ناكەم؟

دى بېژت: ئەى خودى بەس فى دارى بتنى چ تىشى دى ئەز ژ ته داخاز ناكەم؟
ودى عەهدى دەته خودى كو چ داخازىت دى نهكەت بەلى خودى دزانت كو ئەف مروڤه نهشىت خو بهين فرەه بكەت ل سەر وى تىشى ئەو دىننت، خودى تهعالا دى وى نىزىكى وى دارى كەت بەلى نهشىت بېھنا خو فرەه كەت چونكو دى گوھ ل دەنگىت بەحشيان بت، دىبېژت : ئەى خودى بەحەشتى بەحەشتى،

خودى دى بېژتى: ئەى عەبدى من ما ته نهگوت بوو ئەز چ داخازىت دىتر ناكەم؟
دى بېژت : ئەى خودى تو من ببەيه بەحەشتى، خودى تهعالا دى بېژتى: ئەى عەبدى من ئەرى ئەز چ بدەمه ته هېدى تو داخازا ناكەى؟

ئەرى تو دى رازى بى ئەز ژ بەحەشتى بدەمه ته دوو جارا تەمەتى مولكى دونيايى؟
دى بېژت: ئەرى تو يارى وترانا بو خو ب من دكەى وتو يى خودايى ھەمى جىھانان؟
خودى تهعالا دى بېژتى : ئەز ترنا ب ته ناكەم، بەلكو ئەز يى خودان شيانم بو وى تىشى من دڤىت بكەم ، عبدالله كورى مەسعودى كرەكەنى ھەتا ددانىت وى يىت پاشيى دەرکەتىن ، پاشينكى گوت: ئەرى ھوين بوچى پسيارناكەن كانى من بوچى كرەكەنى ؟
گوتن: بوچى ته كرەكەنى؟

گوت: من كرەكەنى ژبەر كەنى پىغەمبەرى ﷺ، پىغەمبەرى ﷺ گوت : ئەرى ھوين بوچى نا بېژن ژ بەر چ من كرەكەنى ؟

گوتن: ژبەر چ ته كرەكەنى ئەى پىغەمبەرى ﷺ خودى ؟
گوت من كرەكەنى ژبەر كەنى خودى تهعالا ب وى زەلامى دەمى گوتى تو ترانا بمن دكەى وتو خودايى ب ھىزو شيانى ؟

خودى تهعالا گوتى: ئەز بته ناكەمه كەنى بەلى ئەز يى خودان شيانم وئەو تىشى من دڤىت ئەز دشىم بكەم ^(۱).

(۱) ئىمامى موسلم وئەحمەد ڤەدگوھىزن .

گرنژینا پیغمبهری ﷺ

ب وی زهلامی ئهوی ب روژی چوویمه نقینا ژنکا خو.

ژ ئهبو هورهیره [رازیبونا خودی ل بیت] هاتیه فه گوهاستن گوت:

نافا بهینهکی ئهم دروینشتی بووین ل نک پیغمبهری ﷺ زهلامهک هات وگوت: ئهی

پیغمبهری ﷺ خودی ئهس چوومه هیلاکی؟

پیغمبهری ﷺ گوتی ته خیره؟ گوت: ئهزی چوویمه نقینا ژنکاخو و ئهزی ب روژی!

پیغمبهری ﷺ گوتی: ئهری تو دشی عهدهکی ئازاد کهی؟

گوت: نه

ئهری تودشی دوو ههیشا لسهر ئیک ب روژی بی؟

گوت: نه

گوتی: ئهری تو دشی خارنی بدهیه سیه ههژارو مسکینا؟

گوتی نه

چهندهکی پیغمبهرما لنافبهینهکی مروقهکی صهلهکهکا قهسپا ئیناته نک

پیغمبهری ﷺ بو خیری،

پیغمبهری ﷺ گوت: کانی خودانی پساری؟

گوت: ئهفه ئهزم، پیغمبهری ﷺ گوتی ههره فی بو خو ببهو بکه خیر.

زهلامی گوتی ئهی پیغمبهری ﷺ خودی ئیک ژمن فهقیرتر ههیه ئهز بدهمی؟

ئهز ب خودی سویند دخوم کو کهسهک ژمن فهقیرترینه دنافا بهینا ههردوو رهخیت

مهدینی

پیغمبهری ﷺ کرهکهنی ههتا ددانیت وی ییت پیشی دهرکهفتین و گوت: ئهفی

خارنی بده ئههلی مالا خو^(۱).

(۱) ئیمامی بوخاری وموسلم فهدگوهیزن.

که نیی پیغهمبهری ﷺ ده می دیتی دوو بزنی قوچانی دکهن

ژئه بو ذهری غیفاری [رازیبونا خودی لئ بیت] هاتیه فهگوهاستن گوت:

پیغهمبهری ﷺ روینشتی بو دیت دوو بزنی قوچانی دگهل ئیکدا دکهن ، پیغهمبهری ﷺ کرهکه نی، پسیار ژئ هاته کرن، ئهرئ چ تو که ناندی ئهی پیغهمبهری ﷺ خودی؟ گوت: ئه ز ژئ مامه عه جیب گرتی . ئه ز ب وی سیند دخوم یئ نه فسا من ددهستی دا ، تولا فان دی ژئیک ئیته فه کرن ل روژا قیامه تی، بزنا ب شاخ ددونیاییدا ل روژا قیامه تی دی کوچ بت (بی شاخ)، وئهو بزنا کوچ ل دونیایی دی ب شاخ که فیت ودی حه قی خو ژ یا ب شاخ چیکه ت وشنیکا خودی تهعالا دی بیژته وان ببنه ئاخ ^(۱) .
فقهی حه دیسی :-

۱ - روژ قیامه تی گه له کا ب ترس و سه همه ، حساب بکه ئه گهر حه یوانیت بی ئه زمان وخیروگونه ه بین و خودی تهعالا حیسابی دگهل واندا بکه ت ئهرئ مروّف پا تو چ دبیژری بو گوننه هکاریت وهکی مه ، دحه دیسه کیدا ژعائیشایی هاتیه فهگوهاستن گوت پیغهمبهری ﷺ گوت: (تُحْشِرُونَ حُفَاةَ عُرَاةٍ غُرُلَا) قَالَتْ عَائِشَةُ : فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، الرَّجَالُ وَالنِّسَاءُ يَنْظُرُونَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ ! فَقَالَ : (الْأَمْرُ أَشَدُّ مِنْ أَنْ يُهْمَهُمْ ذَلِكَ) رواه البخاري.

هوین دی ئینه برن بو مهیدانا حه شری دیپخاس وریس ونه سنه تگری، عائیشایی گوت: من گوت :ئهی پیغهمبهری خودی ژن وزه لام دناقیکدا وهنده ک بهری خو ددهنه هنده کی ت دی؟ پیغهمبهری ﷺ گوت: ئهو روژه ژ هندی مه زنتره کو چاقی هنده کا ل هنده کی ت دیتر بیت) ئانکو ههر ئیک دی ب حالی خو فه موژیل بت.

۲ - روژا قیامه تی حوکه می عادیلانه و دادپه روه رانه دی ئیته کرن ونه یا عه جیبه کو حوکه می عادل بیت؟ چونکو حوکه می خودی یه ، و خودی نه قیایه زولم وزوری نه بو خو ونه بو غیلری خو .

۳ - لازمه ئه م کاروگریاریت باش ئه نجام بدهین داگو ل روژا قیامه تی دسه ر فه راز و سه ر بلند بین وب به حه شتیت خودی شاد بین و دیری نه خوشی و ترس و سه هما قیامه ت وجهه نه می بین .

(۱) ئیمامی ئه حمه د و طیا لسی و به زار فه دگو هیزن و شوعه یب دبیژت: حه دیسه کا حه سه نه دموسنه دا ئیمامی ئه حمه دیدا .

که نیی پیغه مبهری ﷺ

دگهل زهلامه کی ده می گوتیی نهری بوچی تو داخازا مولکی ناکه ی؟

ژ عبدالرحمانی کوری بابی عه قیلی [رازیبونا خودی لی بیت] هاتیه فه گواستن گوت :

ئه زدگهل وه فده کی چوومه نک پیغه مبهری ﷺ.

ئه م ماینهل بهر دهر گه هی و نینه ژ خه لکی هه بیت من که رب ژئ فه بن وه کی من که رب

ژ وی فه بن ئه وی ئه ز بچمه نک (مه خسه د پی پیغه مبهره ﷺ)

ده ما ئه م ژ نک دهر که تین پیغه مبهر بو خوشت شیرین که س لده ف من.

مروفه کی ژ حازر بوویان گوت: ئه ی پیغه مبهری ﷺ خودی نهری بوچی تو داخازا مولکی

ژ خودی ناکه ی وه کی مولکی سوله یمانی بده ته ته ؟

پیغه مبهری ﷺ که رکه نی وپاشی گوت: دبیت هه فالئ هه وه تشته کی باشتر هه بیت لنک

خودی ژ مولکی سوله یمانی.

نینه خودی پیغه مبهر فریکر بیت ئه وی پیغه مبهری ﷺ دوعایه کا قه بیل کری هه یه،

هنده کا ئه ف دوعایه بودونیا یی کریه، و خودی دایی وهنده کا بو پیچی بوون وتی چوونا

مله تیت خو کریه.

هندیکه خودی یه دوعایه کا دایه من، من ژئ ئه ف دوعایه بو خو هه لگرتیه لنک

خودی کو ببیته مه هدر وشه فاعت بو ئوممه تا من ل روژا قیامه تی^(۱).

(۱) ئیمامی طیرانی وهه یسه می و به زار فه دگوه یزن.

که نیی پیغه مبهری ﷺ

دهمی خودی بهرکەت کریه د خاړنییدا

ژنه بو عمره تی نه نصاری [رازیبونا خودی لئ بیت] هاتیه فه گواستن گوت:

ئهم دگهل پیغه مبهریدا بووین د غه زوهکی دا، برسەکا مهزن کهفته له شکهری ، روقسەد ژ پیغه مبهری ﷺ خاستن دهربارهی زاد خاړنی دا، دهمی عومهری دیتی خهلکی برسی و

وهستیاینه، ودیت کو پیغه مبهر دی بیژته وان هندەک حیشرتیت خو سهر ژی کهن؟

عومهری گوته پیغه مبهری ﷺ: ئەی پیغه مبهری ﷺ خودی ئه ری تو چ دبیژی بو سوباهی

دهما ئهم دچینه شهرئ دوژمنا وئهم بزکی برسی وبپیاده - ئانکو ئهم دی ئه فروکه

خاړنا خو خوین و حیشرتیت خو سهر ژیکهین ول دهمی شهری ئهم دی خوسارەت بین

بهرامبهر دوژمنا - عومهری نه دفیا له شکهر حیشترا سهر ژیکهین، ئەز دبیژم ئه گهر

خهلکی ههمیا زادی خو کومکریا ل بهردهستی تهو و تهژی دوعا بهرکه تی ژ خودی

خاستبا، خودی دابه رکه تی و زیده هیی دته مه بوخا ترا دوعایئ ته؟

پیغه مبهری ﷺ ژی ئه مرئ خهلکی کر ب کومکرنا وی زادی ئه وی لنگ وان هه ی، فیجا ژ

مسته کا زادی هتا ۴ مستیت قه سپا خهلکی کومکرن هتا بویه گه له ک پاشینکی هندی

خودی هسگری پیغه مبهری ﷺ دوعا کرن .

پاشینکی گوته له شکهری ئامانیئ خو بینن و ئه مرئ وان کر کو ئامانیئ خو تژی خاړن

بکه ن.

هتا ههمی ئامانیئ وان تژی بووین و کوما خاړنی وهکی خو مای، پیغه مبهری ﷺ

کره که نی هتا ددانیئ وی پیئ پاشیئ دهرکه تین ^(۱).

(۱) مامی نه حمەد وئبن حبان و حاکم و بهیه قی فه دگوه یزن.

گرنژینا پیغهمبهری ﷺ

ب نه نصاریا دهما هاتین دهف وی بو وهرگرتنا مالی

ژعهبدالرحمنی کوری عهوفی [رازیوونا خودی لئ بیت] هاتیه فهگواستن گوت :

دهمی پیغهمبهری ﷺ نه بو عه بیده فریکریه به حرهینی بو وهرگرتنا خهراج وجزیی،
دهما هاتی ژ به حرهینی، نه نصاریا گوھ لئ بوون کو یی هاتی هه می هاتنه نقیژا سپیدی
ل مزگهفتا پیغهمبهری ﷺ، پشتی پیغهمبهری ﷺ نقیژ خلاص کری وچووی، نه نصاری
هاتنه بهراهیا پیغهمبهری ﷺ، پیغهمبهر گرنژی دهما نه و دیتین وپاشی گوت: نهز هزر
دکهم کو ههوه یا گوھ لئ بووی کو نه بو عوبیده یی هاتی بتشت فه ؟

گوتن به لئ نهی پیغهمبهری خودی، پیغهمبهری ﷺ گوت: کهیف خوشی و مزگینی بو
ههوه بیت ب وی تشتی ههوه کهیف پی بهیت ودل ههوه پی خوش بیت، نهز ب خودی
کهمه نهز ژ ههوه ناترسم کو هوین دغه قیر وهه ژاربن، به لئ ترسا من ژ ههوه نهوه کو
دونیا بکه فیته دده ستی ههوه دا وهکی کهتیی د دهستی بهراهییت ههوه دا فیجا هوین
مونافهسی و سیباقی و بهریکانی ددونیایی دا بکهن وهکی نهوپییت بهری ههوه کرین
فیجا دونیا ههوه ببیت ههوه هیلاکی وهکی نهوپییت بهری ههوه
برینه هیلاکی [نیمای بوخاری و موسلم و ترمذی فه دگوھیزن].

فتھی حه دیسی :

۱- روژهکی نه بو بهکر دگهل پیغهمبهریدا بو ل چولهکی، ئینا پیغهمبهری ﷺ گوت: ههره
ژ من دویر بکهفه وب دهستی خو تشتک ژ خو دیر دکر؟ من گوت : تو دگهل کی
دناخفی نهی پیغهمبهری خودی؟ گوت : نهفه دونیا بو هات خو خه ملاند بو بو من
وگوته من : والله نهگهر تو ژ من خلاص بی نهوپییت ل دیف ته دا ژ من خلاص نابن.

۲- روژهکی پیغهمبهر دبهر پهزهکا مرار بووی ویا بهلهک را بو ری، گوته ناماده بویان کی
ژ ههوه دی فی پهزی کریت ب هنده دینارا ؟ گوتن نهی پیغهمبهری خودی: تو یی
دبینی پهزهکا مریه ونهگهر یا ساخ با زی مه نه دکری چونکو یا بهلهکه؟ ئینا
پیغهمبهری ﷺ گوته وان : مهته لا دونیایی وهکی مهته لا فی پهزا بهلهکه، نهوی چ قهدر
وقیمهتی خو نینه .

که نیی پیغمبهری ﷺ

دخه ویدا ب وی تشتی دیتی

ژنه سې کوری مالکی [رازیبونا خودی لئ بیت] هاتیه فه گوهاستنی گوت:

هندهك جارا پیغمبهر بؤ خوارنی دچوو مالا (ام حرام) ی کو ژنکا عوبادی کوری صامتی بوو.

روژهکې پیغمبهر چوو مالا وی ئوموحرامی خارن دایي، پیغمبهری ﷺ سه ری خو چه ماند و ئوموحرامی به ری خو ددایي کانی پرچا وی چه وانه وهکی دایکی دهما به ری خو دده ته پرچی زاروکی خو کانی کیچ تیدا هه نه یان نه - بؤ زانین ئوموحرام خاله تا نه نه سی بوو ودبیژن مه حرما پیغمبهری ﷺ بوو، وئهف هه دیسه به ری حیجاب بیته فه رزکرنی هات بوو - پیغمبهر د خه و چوو وپاشی رابؤ بکه نی فه، ئوموحرامی گوت: من گوتی چ تو که ناندی ئه ی پیغمبهری خودی؟

پیغمبهری ﷺ گوت: ((بؤ من هاته نیشا دان کو هندهك ژئومه تا من دی چنه جیهادی دریکا خودی دا دی چنه سه ر به حری - دسه فینادا - ئه ف مروقه وهکی مه لکانه لسه ر عه رشی.

من گوت: ئه ی پیغمبهری خودی بؤ من دوعا بکه ئه ز ژی ژوانبم بؤ من دوعا کرن و پاشی نفست، پاشی رابؤ وهه ر کره که نی من گوتی؟ تو ژ بهر چ دکه یه که نی؟ وهکی ئاخفتنا سه ری گوت.

من گوتی: بؤ من دوعا بکه ئه ز ژوانبم، گوت : تو ژ بهراکیکیت وانایي، دمهك هات وئوموحرام ل به حری سیار بوو ل سه ر دهمی معاوی یه ی، دهمی ئوموحرام ژ به حری هاتیه دهر ل دهواره کی سیار بوو، بوچی ژ دهواری ناکه فت و دگافیدا مر^(۱).

(۱) ئیمامی بوخاری وموسلم فه دگوهیژن.

كه نى پيغهمبهرى ﷺ ب سه عدى

عامرى كورى سه عدى [رازيبوونا خودى ل وان بيت] گوت: سه عدى گوت:
بى شك من ل روژا خندهقى - شهرى نه حزابا - ديت دهمى پيغهمبهرى دكره كه نى
حه تا ددانيت وى ييت پيشى دهر كه تين، من گوته سه عدى: نه رى كه نيا وى چه وا بو؟
گوت: زه لامه كى مه طاله كى شهرى - درع - دانات بوو بهر سه رى خو وخو پى دپاراست
ياش ويغه هم نه شين وى بكوژين، من تيره ك كره بهر كفانا خو وستيركا خو لى گرت
وداناتى، خو من ل نه نيا ويدا ومن نهو زه لام پشت نشيفكره ناخى وكوژت وهه قاليت
وى پيت وى راكيشان بو نك خو، فيجا پيغهمبهرى ﷺ كه يف ب كارى من هات
وكره كه نى حه تا ددانيت وى ييت پيشى ده كه تين.
سه عدى نه بو وهه قاصى نيك ژ هه ردهه سه حابيانه نه ويت مزگينيا بهه شتى بو وان
هاتى، وسه عد هدى هدى زيره ك بو پيغهمبهرى ﷺ دشه ريدا دهيك و بابيت خو گورى
سه عدى دكرن ودگوت: شهرى بكه وتيرا داوه شينه كافرا دهيك و ابيت من قوربانى ته
بن. (۱)

كه نى وگرى پيغهمبهرى ﷺ

ب دوو زه لامه نيكى زوردارو نيكى زورى لى هات بته كرن لروژا قيامه تى

ژنه نه سى كورى مالكى [رازيبوونا خودى لى بيت] هاتيه فه گوهاستن گوت:
ناقبه ينه كى پيغهمبهرى ﷺ روينشتى بو مه ديت يى دكه ته كه نى حه تا ددانيت وى ييت
پيشى دهر كه تين، عومهرى گوت: دهيك و بابيت من گورى ته بن نهى پيغهمبهرى ﷺ
خودى چ تو كه ناندى؟
پيغهمبهرى ﷺ گوت: دوو زه لام ژ نومه تا من دى كه فنه سه ر چوكيت خو لنك خودى
تهعالا ، نيكى ژوان گوت: نهى خودى نهقى زوريا ل من كرى زوريا وى لمن كرى، تو
حهقى من ژى چيكه ي؟

(۱) أخرجه أحمد ۱/۱۸۶ (۱۶۲۰) - قال: . و"الترمذى - ، في المشائل - ۲۳۴ .

خودى تەعالا گوت: تىشى تە زورى لى كرى بده برائى خو، ئەودبىيژت: تىشەك ز خىريت من نەمايە، خودى تەعالا دى بيژت ئەرى ئەم دى چلى كەين وئەوى چ خىر نەماينە ؟

دى بيژت: ئەى خودى بلا گوننەهيىت من ھەل گريت، روندك ب چاڤيىت پيغەمبەرى ﷺ دا ھاتنە خارى وگوت: ئەو روژەكا مەزنە، خەلك ھەوجەى ھندى نە گوننەهيىت وان بيژفە بيىنە ھەل گرتن))^(۱).

كەنىي پيغەمبەرى ﷺ

ب ھەلويستى موسلمانبونا ھندا كچا عوتبەى

ژزار دەڤى عبدالله كورى زوبەيرى [رازيبونا خودى ل وان بيت] ھاتىە فەگواستن گوت: دەمى پيغەمبەر ژ بەيەو ھەرگرتنا زەلاما خلاس بوى دەست بەيەو ھەرگرتنا ژنا كر وئەوى ل سەرچيائى صەفا بو، عومەر يى ژ وى ويڤەترە ويى روينشتيە بەيەو ب ئەمرى پيغەمبەرى ﷺ ھەرگرت وئەمرى پيغەمبەرى ﷺ دگەھاندە وان. ھندا كچا عوتبەى ژنكا ئەبو سوفيانى ب دزيڤە و ب ترسڤە ھاتە نك پيغەمبەرى ﷺ داكو وي نەنياست چونكو ئەوى ئەو ب سەرى ھەمزەى ئينات بوو ئەوا وي ب سەرى ئيناي!

پيغەمبەرى ﷺ گوت : ئەز بەيەى دگەل وەدا دكەم ھوين چ شركى بو خودى چيىنەكەن، عومەرى ب دەنگى خو گوتە وان: ھوين دى موسلمان بن كو چ شركى ب چ تىشتا بو خودى چى نەكەن،

پيغەمبەرى ﷺ گوت : ھوين دزيانەكەن، ھندى گوت : ئەبو سوفيان زەلامەكى تەماعە ما ئەز ھندەكا مالى وى بو خو و زاروكيىت خو ببەم چيە؟ ئەبو سوفيانى گوت : ژ مالى تە برى بو تە ھەلالە، پيغەمبەرى ﷺ كرەكەنى و ئەونياسى وگوتى تو ھندى ؟

(۱) ئىمامى ھاكم فەدگويىزيت وگوت: ھەدىسەكا صەحىحە وئەبو داوود زى فەدگويىزيت .

گوت : به لئ، لمن ببوره ئەفا ژمن چيڤووي ئەي پيڤه مبهري خودئ، پيڤه مبهري ﷺ
گوت: خودئ ته ل ته ببووريت، پيڤه مبهري ﷺ گوت : هوين دهمهن پيسي نهكهن (زنا)
يئ، هندئ گوت : ئەرئ ما ژنا نازاد دئ دهمهن پيسي كهت ؟
گوت: هوين زاروكييت خو نه كوژن ، هندئ گوت: ژ بچيكاتي مه ئەو خودان كرن ول
مه زناهي ههوه كوشتن و هوين و ئەو دزانن ، كورئ وي حه نظله ل شهري به درئ
هاتبوو كوشتن، عومهرى كرهكهنى ههتا پشت نشيف بووي، پيڤه مبهر گرئزئ،
پيڤه مبهري ﷺ گوت : هوين بي بهختيا نهكهن – توهمييت خه لهت ب ديف خه لكيشه
نه دانن- ، هندئ گوت: ئەز ب خودئ كه مه هنديكه بي بهختيه ژكاريت كرئين وتوبتنئ
كاريت باش وريكييت راست و ئەخلاقئ تهمام وجوان نيشا مه ددهي ، پيڤه مبهري ﷺ
گوت: وهوين بي ئەمريا من نهكهن د باشيئ دا، هندئ گوت: ب خودئ ئەم نه
روينشتينه چقاتهكا وهكي قئ و بي ئەمريا ته دگيانئ مه دا ههبيت – ئانكو ئەم قهت
بي ئەمريا ته ناكهين-
دهمئ هند زقري مالا خو ، سه نه مييت خو شكاندن وگوت : ئەم ژ باوهييا ب ته د
سه راجووي بوئ^(۱) .

(۱) نيمامئ بوخارى وموسلم وتهفسيرا ئبن كئيريدا هاتيه فه گوهاستن .

كه نىي پيغه مبهري ﷺ

ب وى له شكهري تيته شهري كه عبي

ژعائيشايي [رازيبوونا خودئ لى بيت] هاتيه فه گوهاستن گوت:

دناقبهينه كى پيغه مبهري نقشتي بوو دخه ودا كره كه نى ، پاشى رابو ژ خه و ئه وى ت
ئاماده بوى گوتنى : ئه ي پيغه مبهري خودئ ﷺ ته ب چ كره كه نى؟ ، گوت: زه لامه ك دى
خو د كه عبي فه ئاسى كه ت وخه لكى مككه هى به يعه دا يه وى وئو ئيمامى وانه ، ل وى
دهمى هنده ك ژ ئوممه تا من دى ئينه شهري وى، دهمى دگه هنه دناقبه را مه كه هـ و
مه دينى خودئ ته عالا دى وان دعه ردديدا به ته خار ول روژا قيامه تى هه ر ئيك دى ل
ديف ئنيه تا خو چيته مه يدانا حه شهري ، عائيشايى گوت : ئه ري دى چه وا خودئ وان
راكه ت لديف ئنيتى وان ئو هه ر ئيكى ئنيه ته كا تايبه ت هه يه ؟ گوت: ريكى ئه وى ت
كوم كرين ، هنده ك ژوان هه نه دزانن ئه و نه دحه قن به لى دى ئينه شهري ، وهنده ك
ريشينگن وهنده ك ب زورى هاتينه ، پيگقه دى بن ئاخ بن ئو هه ر ئيك ب ئنيه ته كى
رabit (1). (2)

كه نىي پيغه مبهري ﷺ ب گوتنا زانايه كى جوهرى

ژعبدالله كورى مه سعودى [رازيبوونا خودئ لى بيت] هاتيه فه گوهاستن گوت:

زانايه كى جوهرى هاته نك پيغه مبهري ﷺ فيجا گوت : يا محمد د ته وراتا مه دا هاتيه كو
خودئ عه سمان هه لگرتيه لسه ر تله كا خو ، وچيا لسه ر تله كى ، ودارو رويبار لسه ر
تله كى ، وهه مى چيكرى لسه ر تله كى پاشينكى دبيثيت : ئه زم مه لك ، پيغه مبهري ﷺ پى
كره كه نى حه تا ددانيت وى ييت پاشيى دهر كه تين ژبه ر عه جيبى وراست گويا وى
پاشينكى پيغه مبهري ﷺ ئه ف ئايه ته خاند وگوت: ﴿ وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ

¹ - وديت ئه ف حاديسه بهري روژا قيامه تى رويبه دمت يان ل سه ر دهمى معاويه ي رويدياه دهمى له شكري
حه ججاجى هاتينه مه ككه هى وشه ري عبدالله كورى زوبه يري كرى وئو كوشتى وكه عبه سووتى وگه له ك زهره ر
وزيان گه هانديه خه لكى مه ككه هى .

² - ئيمامى موسلم وئه حمه د فه دگوهين .

جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى
 عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿الزمر ٦٧﴾ ئەوان ب دورستاهى خودى نه نياسيه وب دورستاهى خودى
 مهزن نه ديتيه وئهمريت وى بجيه نه ئيناينه و خو ژ بى ئەمرىا وى نه داينه پاش
 وئەوان خو ژ شرکى دوير نه کرينه دەمى وان شريك وهه فېشك داينه خودى ته عالا
 ،عەرد هەمى ب تشتيت خوڤه يى دبن دەسهلات وحوکمى ويڤه نه وچ تشت نينن خو ژ
 دەسهلاتا وى بدنه پاش، وعەسمان ژى راپېچاينه ددهستى راستى يى خودى دا يان يى
 ل لايى راستى يى خودى نه و خودى چيتر دزانيت کانى چەوانن،ئەفه ل روژا قيامه تي،
 پاك وپاڤژى ژ بو خودى بيت، ژ وان شريك وهه فېشكيت موشرك بو وى چيدکەن^(١).

کەنىي پيغه مبهري ﷺ

ب ئەنەسى خزمەتکار

ژ ئەنەسى كورئ مالكى [رازيبوونا خودى لى بيت] هاتيه فه گوهاستن گوت:
 پيغه مبهر ژ خەلكى هەمىي يى ب ئەخلاق تازه تر بوو، روژهكى ئەز ژ بهر هەو جهيه كى
 فريكرم، من گوتى ب خودى كەمه ئەز ناچم ، من دلدلا ئەو ئنيەت نه بوو كو نه چمه
 وى تشتى ئەوى وى ژمن خاستى و ئەمرى من پى كرى .
 ئەنەسى گوت : ئەز چووم حەتا گەهشتيمە نك هندهك بجيكا ئەوان لسيكى يارى دكرن،
 دناڤ وى بهينى دا من هند ديت پيغه مبهري پاطكا من گرت ژ پشتى فه من سه حكرى
 ئەوى دكەته كەنى گوتە من ئەى ئونەيس تو دى وى كارى كەى ئەوى من گوتيه ته ؟
 من گوتى به لى ئەزدى چم ئەى پيغه مبهري خودى ، ئەنەسى گوت : ئەز ب خودى كەمه
 من نهف سالا خزمەتا پيغه مبهري ﷺ ياكرى ، ئەز نزانم جارەكى من كارەك كر بيت وى
 گوت بيته من بوچى ته فلان كار كر؟ يان من كارەك نه كر بيت گوت بيته من بوچى ته
 فلان كار نه كر بوو؟ وچ جارا نه گوتيه ئەف كيماسى يه يا دكارى تەدا^(٢).

(١) ئيمامى بوخارى وموسلم فه دگوهيزن .

(٢) ئيمامى بوخارى وموسلم فه دگوهيزن.

كه نىي پيغه مبهري ﷺ

ب سه وادى كورى قارىي

به رائي كورى عازبي [رازيبوونا خودئ لئ بيت] گوت:

ناقبه ينه كئ ئيمامئ عومهر [رازيبوونا خودئ لئ بيت] خودبه بو خهلكى دخاند ل سهر مينبهرا پيغه مبهري خودئ، ئينا گوت: ئه ي گه لي خهلكى ئهري سه وادئ كورى قارىي دناف هه وهدا نينه؟ دوى سالييدا كه سه كئ به رسقا وي نه دا، و دسالا پاشتردا گوت: ئه ي گه لي خهلكى ئهري سه وادئ كورى قارىي [رازيبوونا خودئ لئ بيت] دناف هه وهدا نينه؟ من گوتئ: ئه ي ئه ميرئ موسلمانا سه واد كورى قارىي كيه؟

عومهرى گوت: سه وادئ موسلمان بوى ب رهنه كئ بالكيش وعه جييب؟ دناقبه ينه كئ ئه مئ سوحبه تي دكه ين سه واد دهر كه ت ، عومهرى گوتئ ئهري ل ده سپيكي موسلمان بوونا ته چه وا بوو بو مه به حس لئ بكه؟

سه وادى گوت: ئه ز ل هندئ بووم ومن تي كه لي دگه ل ئه جناندا هه بوو، دناقبه ينه كئ و ل شه فه كئ ژ شه فان ئه زئ نفستي بووم، من دخوييدا ديت، ئه جنه كئ دبيژته من ئه ي سه واد رابه وتي بگه هه وبو خو ئاقلئ بگره ئه گهر تو يئ ب ئاقل بي؟ بي گومان پيغه مبه ره كئ ژ بابكي (لوه ي بن غالب) ي دهر كه تيه پاشنكي ئه ف دي ريت شعري گوتن: (عجبت للجن وأنجاسها وشدها العيس بأحلاسها قوي إلى مكة تبغي الهدى ما مؤمنوها مثل أرجاسها فاهض إلى الصفوة من هاشم)، پاشئ ئه ز هشار كرم و گوت: ئه ي سه واد : خودئ ته عالا پيغه مبه ره كئ فريكري رابه هه ره نك وئيمانئ پئ بينه دي ب هيدا يه ت ئئ وديف ريكا راست كه فئ، ده مئ بويه شه فا پاشتر جاره كا دي هات و ئه و دي ريت شعري بو من فه هاندن، و ل شه فا سيئ ژئ هاته نك من وهكي شه فئيت چوي كر ده مئ من گولئ بوى كو ئه فه سئ شه فه ل ديف ئيك يئ دئيت و نه فسي ئاخفتنئ يئ دبيژته من شيانا ئيسلامئ كه فته ددلي من دا، ئه ز رابووم ومن قه ستا مه كه كه هئ كر من ديت خهلكى دوروپشتيئ پيغه مبه ري ﷺ يئ گرتين، ده مئ چافئ پيغه مبه ري ﷺ فمن كه تي گوت: تو بخير هاتي ئه ي سه وادئ كورى قارىي مه يا زاني كاني كئ تو ئيناتئ؟ من گوت ئه ي

پيغمبهرى خودى نەز دى شەرەكى بېژم نەگەر دى گوھى خو دىيى؟ گوتە من بېژە:
من گوت:

أَتَانِي رَئِيَّ بَعْدَ لَيْلٍ وَهَجْعَةٍ ...
ثَلَاثَ لَيَالٍ قَوْلُهُ كُلُّ لَيْلَةٍ: ...
فَشَمَّرْتُ عَنِ سَاقِي الإِزَارِ وَوَسَطْتُ ...
فَأَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ لَا شَيْءَ غَيْرُهُ ...
وَأَنَّكَ أَدْنَى الْمُرْسَلِينَ شَفَاعَةَ ...
فَمُرْنَا بِمَا يَأْتِيكَ يَا خَيْرَ مُرْسَلٍ
وَكَنْ لِي شَفِيعًا يَوْمَ لَا ذُو شَفَاعَةٍ ...

وَلَمْ يَكُ فِيمَا قَدْ بَلَوْتُ بِكَاذِبٍ
أَتَاكَ رَسُولٌ مِنْ لُؤَيِّ بْنِ غَالِبٍ
بِ الدَّعْلَبِ الوَجْنَاءُ عِنْدَ السَّبَّاسِ
وَأَنَّكَ مَأْمُونٌ عَلَى كُلِّ غَائِبٍ
إِلَى اللَّهِ يَا ابْنَ الأَكْرَمِينَ الأَطْيَابِ
وَإِنْ كَانَ فِيمَا جَاءَ شَيْبُ الذَّوَابِ
سِوَاكَ بِمَعْنٍ عَنِ سَوَادِ بْنِ قَارِبٍ

پشتى فى شعري پيغمبهرى ﷺ كرهكەنى حەتا ددانيت وى بيت پاشيى دەرکەتین وگوتە
من: ئيفلەحا خيروي ل تە فەبو ئەى سەواد، پاشى عومەرى گوتى: ئەرى ئەجنى تە
نوگە تيتە نك تە؟

ئينا سەوادى گوت: ئەفە ل روزا من قورئان خاندى نەھاتيه نك من وكيتابا خودى ژ
ئەجنەى بو من باشتەر بو. (۱)

(۱) ئىمامى بەيھەقى وئبن حەجەرى وئبن كەئيرى فەگوھاستيه .

به شى دووى

ﷺ

گرى پيغه مبهرى

گرى: دهربرينه که ژ ههستا مروقى چيډبیت وب روندکیت خو بيهنا خو دئینیت و خه میت خو پي فهدره فینیت وسفک دکهت، گری نه شهرمه وهکی هندهک کهس وهسا دبینن ووهسا هزردهکن یان دهما گریا نیکی ژوان تیت ب کوهکی خو رادگریت ههتا نه کهته گری یان دى خو فه شیریت ههتا کهسهک وی نه بینت وپاشی دى تیر کهته گری، وژبیرنه کهن گری چهکی بهیز وئاماده یی ژنی یه ل هه می دهما ول هه می جیها، وگری نه شهرمه بو زهلامی به لکو هه رگافا گری بو خودی بیت هینگی مروق دى خودان خیر بیت، دگهلهک هه دیسیت درست دا هاتیه کو پیغه مبهرى دکره گری و ههتا ب گریا خو هه فالیت خو ژى گریان دینه، نهو چافی ژ ترسا خودی روندکا ببارینت دى نیته پاراستن ژ ناگری جه نه می، ههروهسا نیک ژ وان ههفت صنفیت دچنه دبن سیبهرا خودی ته علاقه ل روژا قیامه تی نهو مروقه نهوی بتنی زکری خودی دکهت وروندکا دبارینت، دگهلهک جیها پیغه مبهرى و صه حابیا کریه گری چ ل ده می مرنا خوشتقیه کی یان ل ده می موصیبه ته کی یان هه ودانا به لایه کی دناف نوممه تیدا.....

گرى پيغه مبهرى ﷺ ژ بهر قورئانی

یا زانایه هه ردهما قورئان ل نک پیغه مبهرى هاتبا خاندن چافیت پیغه مبهرى - سلاف لی بن - روندک دباندن و دگهک نایه تاندا به حسى گری و خودان باوهران هاتیه کرن ژ وان، خودی ته علا دبیژت: ﴿وَبِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَّلَ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ ﴿وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مُكْتٍ وَنُزِّلْنَاهُ تَنْزِيلًا﴾ ﴿قُلْ آمَنُوا بِهِ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَى عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلأَذْقَانِ سَجْدًا﴾ ﴿وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا﴾ ﴿وَيَخِرُّونَ لِلأَذْقَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا﴾ ﴿قُلِ ادْعُوا اللَّهَ أَوْ ادْعُوا الرَّحْمَنَ أَيًّا مَا تَدْعُوا فَلَهُ الأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ وَلَا

تَجَهَّرَ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿١٠٥﴾ وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَكَبْرَهُ تَكْبِيرًا ﴿١٠٦﴾ [الاسراء: ١٠٥-١١١].

(وبعهقی یی مه ئەف قورئانه بو موحهممهدی ئینایه خواری بو دیارکرنا کاری بهنئیان، و ب راستی یی و دادی یی و پاراستنا ژ گوهورپینی ئەو یا هاتی یه خواری. و ههما بو مزگینی دانا ب بهحهشتی بو یی گوهدار، وترساندنا ژ ئاگری بو یی کافر ونه گوهدار، مه تو - ئەی موحهممهد - یی هنارتی.

(١٠٦) ومه قورئانهك بو ته - ئەی موحهممهد - یا ئینایه خواری مه ئەو یا ئاشکەرا وموکم کری ونه و جودایی یی دئیخته نافهرا حهقی ونه حهقی یی، دا تو هییدی هییدی وئ بو مروفان بخوینی، ومه ئەو پارچه پارچه ئینا خواری هندهك ل دویف هندهکی، ل دویف سهرهاتی وپیئتی یین حالی.

(١٠٧) تو - ئەی موحهممهد - بیژره فان درهوپیکهران: هوین باوهری یی ب قورئانی بینن یان باوهری یی نهئینن، چونکی باوهری یا ههوه وئ کاملتر لی ناکهت، ونه باوهری ئینانا ههوه ژ وئ کیم ناکهت. هندی ئەو زانانه یین کیتابین بهری قورئانی بو هاتی، ووان راستی یا وهحیی زانی، ئەگەر قورئان بو وان هاته خواندن ئەو ژ خودی دترسن، ودچنه سوجدی.

(١٠٨) وئەفین هه یین زانین بو هاتییه دان دەمی گوھ ل قورئانی دبت دبیژن: یی پاک بت خودایی مه ژ وان گوئتین بوتپه ریس د دهرحەقی دا دبیژن، سۆزا خودایی دای ب جزادان وخه لاتکرنی راستی یهك بوو ههر دی ب جه ئیت.

(١٠٩) وئەو روی یی خو ب سوجه فه دداننه عهردی، و ژ کارتیکرنا قورئانی ل سهر وان ئەو دکهنه گری، وگوهدانا قورئانی ترسی وخوشکاندنا بو فهرمانا خودی ل وان زیده دکهت.

(١١٠) تو - ئەی موحهممهد - بیژره وان بوتپه ریسین مللهتی خو یین کافری ب دوعا یا ته کری دەمی ته گوئی ئەی ئەللا ه ئەی رهحمان: هوین دوعا یان ب نافئ ئەللا هی یان ب نافئ رهحمانی بکهن، و ب ههر نافهکی وی یی هوین دوعا یان پی ژ وی بکهن دورسته، چونکی ئەو ههر یهکه، و نافین وی ههمی دباشن. و د نقیژئ دا تو دهنگی خو ب

خواندنی بلند نهکه کو بوتپه ریسان گوھ ل ته ببت، وهند دهنگی خو نزم زی نهکه کو هه فالین ته گوھ لی نهبت، وتو د مهسه لی دا یی نافنجی به.

(۱۱۱) وتو - ئەی موحه ممه د - بیژه: حه مد بو وی خودایی بن یی هیژای هه می حه مدی، ئەوی د خودایینی یا خو دا یی دویر ژ زارۆک وشریکان، وچو سه رکار ژ به نی یین وی بو وی نینن ئەوه زهنگینی خودان هیژ، وتو ب مهزنی یه کا تمام وی مهزن بکه وحه مدا وی بکه وپه رستن ی بو وی ب تن ی بکه، ودینداری یا ته هه می بلا بو وی بت).

وئیامی موسلم ژ عبدالله ی کوری مه سعودی فه دگوهیژت دبیزت: روژه کی پیغه مبه ری گوته من قورئانی بو من بخوینه؟

گوت من گوتی بوته بخوینم وئهو بو ته یاهاتیه خاری؟ گوت من ئەو دفتیت ژکه سه کی دی گوھ لی ببت؟ ئینا من سوره تا (النساء) بوخاند هه تا ئەز گه هشتمه فی ئایه تی ﴿فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَىٰ هَؤُلَاءِ شَهِيدًا﴾ [النساء: ۴۱]

(فیجا حالی مروفان ل روژا قیامه تی دی چاوا بت، ئەگه ر خودی ژ هه ر ملله ته کی پیغه مبه ره ک ئینا دا شاهده یی ل سهر وان بده ت ب وی تشتی وان کری، وئه گه ر وی تو - ئەی موحه ممه د - ئینای دا ببی یه شاهد ل سهر ئوممه تا خو، و ل سهر فان پیغه مبه ره ان زی کو وان په یامین خودایی خو گه هاندینه؟).

مروفه کی بره خ من فه ئیشه ره ت دامن، من سه ری خو بلندکر من دیت روندکی ب چافیت پیغه مبه ری یی دبارن، ئەبو داوود ژ عبدالله ی کوری شخیری فه دگوهیژت دبیزت: ئەز هاتمه نک پیغه مبه ری ده می وی نشیژدکر، ژبه ر گریی دهنگه کی وه سا ژسنگی ده ت وه کی دهنگی که لینا مه نه جە لی.

فتھی حه دیسی؟ -

۱ - دقان حه دیساندا بو مه دیار دبیت کو دورسته مروف ژبه ر قورئانی بکه ته گری هه تا دنشیز ی ژیدا.

گریا پیغه مبه ری گریه کا رحه ت وبی دهنگ بوو، نه وه کی گریا مه ئەفروکه ده می ئیک ژمه دکه ته گری ل مزگه فتی دی دهنگه کی وه سا ژخو ئینت هه تا ئەهلی مزگه فتی هه میا پی بجه سینت وبیژن فلان مروف چه ندی بته قوایه.

پیغهمبهری ﷺ و نه بو به کری کره گری ژ بهر زیندانییت قورهیشی شهری بهدری

عبدالله کوری عه باسی [رازیبونا خودی ل وان بیت] گوت: عومهری [رازیبونا خودی ل بیت] بو من گوت: دهمی بویه شهری بهدری پیغهمبهری ﷺ سه حکره موشرکا دیت نهو (۱۰۰) مروفن، هه قالیت وی (۳۱۹) زه لامن، بهری خودا قیبلی و دهستین خو درپژکرن و دگهل خودی ناخفت بدهنگه کی نرم، ((نهی خودی نهو وهعدا ته دایه من توبجه بینی، تو وی وهعدی بدیه من، یا خودی نه گهر نه فرو فی کوما موسلمانا توش ناف ببهی هیدی که سه ک نینه و نابت لسهر عهردی په رستنا ته بکهت، ههر دوعا ژ خودی دکرو هه وار دکری و دهستیت خو بلند کرن عه سمانا و بهری وی ل قیبلی بو، حه تا کو عه بایی وی لسهر ملیت وی که تی نه بو به کر هاته نک و عه بایی وی دانا سهر ملیت وی و پشت را گوتی: نهی پیغهمبهری ﷺ خودی، بهس هه وار که خودی نهو دی وهعدی خو بجه ئینت نهوی دایه ته نهو نهف ئایه ته ئیناته خاری ﴿ اِذْ تَسْتَعِثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ اَنْي مُّسِدُّكُمْ بِالْفِ مِنْ الْمَلَائِكَةِ مُرْدِفِينَ ﴾ [الانفال: ۹]. (وهوین وی قهنجی یا خودی ل رپژا (بهدری) د گهل هه وه کری ل بیرا خو بینن دهمی هه وه سه رکه فتنا ل سهر دوژمنی خواستی، ئینا خودی داخو ازا هه وه ب جه ئینا وگوتی: نهز ب هزار فریشته یان ژ عه سمانی دی پشتا هه وه گرم، هندهک ب دویش هندهکان دا دی ئین). خودی مه لائی کهت دهه وارا واندا ئینات نه خاری. عبدالله کوری عباسی گوت: دهمی ئیخسیر که تینهت دهستی واندا پیغهمبهری ﷺ گوته نه بو به کری و عومهری نهری هین چت بیژن بو فان ئیخسیرا نه م چلی بکهین نه بو به کری گوت: نهی پیغهمبهری ﷺ خودی نهو کورمامو عه شیریت مه نه، نهز دبینم نه گهر نه م پاره کی بهرامبهری وان وهر بگرین دی بته هیزهک بومه لسهر کافرا، وبه لکی خودی وان ژی ب هیدایهت بینت ئو بهری وان بده ته ئیسلامی؟ پیغهمبهری ﷺ گوت: تو چ دبیزتی نهی عومهری؟ عومهری گوت: نه خیر نهی پیغهمبهری ﷺ خودی نهس وی بووچوونی نابینم نهوا نه بو به کر دبینت، نهز دبینم ههر ئیکی ژ کافرا بدهیه دهستی مروفی وی یی موسلمان ئو نهو

ستویې وی ژیفهکته و بکوژیت ، عهقیل پسمامې عهلی یه نهوی بدهف عهلی دئ عهلی وی کوژت و فلانه مروقی من بدهف من نهزدئ ستویې وی برم، نهقیټ ههنئ مهزن و گرگره و سگوریت کافرانه، دلې پیغه مبهري ﷺ چو بو چونا نه بوبه کري ئوب یامن نه کري دهمې بویه روزا پاشتر من دیت پیغه مبهرو نه بوبه کري بیت روینشتینه ودکه نه گري، من گوت: بومن بیژه نهی پیغه مبهري ﷺ خودئ کانئ تو هه فالئ ته ب چ دکه نه گري ؟

نه گهر ژبه ر تشته کی بگری نه ززی دئ که مه گری و نه گهر گری من نه هات دئ گری خو ئینم ژبه رگری هه وه ههردووکا نه ز ژبه ر هندی دکه مه گری دهمې هه فالئ ته گوتی بهرامبه ر هه ر ئیخسیره کی نه م دئ ماله کی ژئ وهر گرین دئ وان بهردهین ، بی شک سزاو عزاباوان هاته سه ری من ته مه تی فی داری خودئ نه ف نایه ته ئیناته خاری ﴿مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَى حَتَّى يُثْخِنَ فِي الْأَرْضِ تُرِيدُونَ عَرَصَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ ﴿لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ ﴿فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ [الانفال : 67-69]. (نه بوویه بو پیغه مبهره کی کو وی ئیخسیر هه بن هه تا گه له ک کوشتنئ بکه ت، دا ترسئ بیخته دلین نه یاران وستوینئ دینی موکم بدانت، هه وه - گه لی موسلمانان - ب وهر گرتنا فدیئ ژ ئیخسیرئ (به درئ) په رتالی دنیا یی دقیت، و خودئ دقیت دینی خو یی کو مرو ف پی دگه ته ئاخره تی ئاشکه را بکه ت. و خودئ یی زاله که س نه شیئ، و د شریعه تی خو دا یی کاربنه جهه. (68) نه گهر نه ژ به ر نفیسینه کا بو ری با ژ خودئ کو وهر گرتنا فدیئ ژ ئیخسیران بو فی ئوممه تی دورسته عه زابه کا مه زن دا گه ته هه وه ژ به ر رازیبوونا هه وه ب وهر گرتنا فدیئ ژ ئیخسیران به ری شریعه تی دورستکرنا وی بیته خواری. (69) فیجا هوین ژ ده سکه فتی یان و ژ فدیئا ئیخسیران بخون نه وی حه لال وپاقره ، هوین نه حکامین دینی خودئ و شریعه تی وی بیاریزن. هندی خودئ یه باش گونه ه ژیری به نی یین خو یه ، ویی دلوفانکاره ب وان.) خودئ ته عالا مالی غه نیمئ بو موسلمانا حه لال کر⁽¹⁾.

(1) ئیمامئ بوخاری و موسلم فه دگو هیزن.

گريا پيڻه مبهري ﷺ

دگهل جبريلي دهى به حسي جه هنه مى كرى

عومهري [رازيبوونا خودئ لئ بيت] گوت:

جبريل هاته نك پيڻه مبهري ﷺ دده مه كيدا نه دهى هاتنا وي بوو، پيڻه مبهري رابوو

گوت: نهى جبريل نهى نهى ته دبينم رهنكى تهى هاتيه گهورين.

گوت: نهى نه هاتيمه نك ته هاتا خودئ نهى مر ب كليكيٽ دهرگه هيت جه هنه مى كرى.

پيڻه مبهري ﷺ گوت: نهى جبريل به حسي ناگري وجه هنه مى بو من بكه؟

جبريلي گوت: خودئ ته عالا نه مر كر ب هه لكرنا جه هنه مى، هاته هه لكرن (۱۰۰۰) سالا

هاتا سپي بووى، پاشينكى (۱۰۰۰) سالا هاته هه لكرن هاتا وهكى شفا طارى رهش بووى،

چ جارا گوريا وي نائيته ديتن، وئاگر نائيته فه مرانندن.

نهى ب وي سيند دخوم نهوى تو بهقى فرى كرى نه گهر ته مه تي كونا دهرزيكى ژ

جه هنه مى بيته فه كرن هندی كه سين دهرديدا پيگه ژ بهر گهر ماتيا وي دى مرن، نهى

ب وي كه مه نهوى تو بهقى فرى كرى، نه گهر جلكهك ژ جلكيٽ جه هنه مى بيته

هه لويستن دناقبه را عهرد وعه سمانيدا، ههر كه سى ل عهردى ژ بهر گهر ماتيا وي دا

مرت.

نه گهر خازنه كى ژ خازنيٽ جه هنه مى - نهو مه لائيكه تيٽ ل بهر دهرگه ه وعه زابدانا

خه لكى جه هنه مى نه - هاتا عهردى وخو نيشا نه هلى عهردى دابا وان بهرى خو دابايى

دا هه مى كه سيٽ عهردى مرن ژ بهر كرٽيا ريبى وي وپيساتيا بيٺنا وي، نه گهر

هه لهقهك ژ هه لهقيٽ جه هنه مى، نهو هه لهقيٽ خودئ به حسي لئ كرين دقورنائى دا،

هاتا دانان لسهر چيايه كى دونيايى.

دا چيا هه رفيت وپيچ بيت وب عهرديقه راست بيت وخو ل بهر هه لهقه كى نه دگرت.

پيڻه مبهري ﷺ گوت: بهسى منه نهى جبريل دى دلى من په قيت ومرم.

پاشى گوت: تو دكويه گرى نهى جبريل وتو يى ل وي جهى بلند لئك خودئ ته عالا.

گوت: مامن چييه ئهس نهكمه گرى، ئهس دئ بو حالى خو كهمه گرى نهكو ئهوا ب
سهري شه يطانى هاتى ب سهري من زى بهيت؟
نى ئهو دناف ريزين مهلائيكه تادا بوو.

ما ئهس چ دزانم نهكو ئهو بهلا بسهري هاروت ماروتا هاتى بسهري من زى بهيت.
پيغهمبهرى ﷺ كرهگري و جبريلى زى كرهگري حهتا هاتينه گزى كرن.
گوت: ئهى جبريل ئهى محمد بئ شك خودئ ههوه هوين پاراستن كو هوين بئ ئهمريا
وى بكهن.

پاشى جبريل بلند بو عهسمانا و محمد چوو نك هندهك ئهنصاريا دكرنهكهنى و يارى
دكرن.

پيغهمبهرى ﷺ گوت: هوين دكهنهكهنى وجهههم يال پشت ههوه، ئهگهر ئهوا من زانى
ههوه زانى با هوين دا پيچهكى كنه كهنى وگهلهكى كنه گرى، وههوه خارون و قهخارن
نهدخارن وهوين دا چنه سهريت ريكا وههواركهنه خودئ.

حهتا پيغهمبهر هاتيه گزى كرن، ئهري تو عهبديت من ژ رحما من بئ هيشى دكهى.
من تو يئ فرئ كرى توبسانههين و من تو نهفريكرى ل بهروان زهحمهت بيخى.
پيغهمبهرى ﷺ گوت: هوين خو نيزيكى خودئ بكهن و عيبادهتى وى بكهن وب مينه ل
سهر ريكا وى⁽¹⁾.

(1) اخرجہ الطبرانی والهيثمى وله شواهد في الصحيحين.

پیغمبري ﷺ کرهگری لوی دهمی روژ غهیری

عبدالله کورئ عمری کورئ عاصی [رازیبونا خودئ ل همدووا بیت] گوت:

روژ غهیری لسهر دهمی پیغمبري ﷺ، پیغمبر رابو چو بو کرنا نفیژی و نهویت دگهل ویدا رابون، رابونهکا دریژماو گهلهک فورئان خاند دفی نفیژیدا، پاشینکی چو روکوعی و روکوعا وی گهلهک دریژبوو، پاشی سهری خو راکرو چو سوجدی و سوجهکا دریژکر، پاشی سهری خور اکر و گهلهک ما روینشتی دناق بهرا هردو سوجدادا و پاشینکی چوو سوجدا دووی و سهری خو دانات و گهلهک ما د سوجدیدا پاشینکی سهری خو راکرو رابو فه و بو رکاعهتا دوی وهکی یا نیکی کر رابون و رکوع و سوجودو روینشتی، د سوجدا دوما هیکی دا دامینت و بیهناخو تیدا ههل کیشت و داکهتهگری و دابیژت: نهریماته سوز نه دایهمن نه گهر نهز دناق واندابم تو وان سزانهدهی، نو نه داخازا گونهه ژیرنی ژته دکهین پاشینکی سهری خو راکر، و روژ یا چی بوی پیغمبر رابو خوتبهک (وتارهک) بوخهلی خاند همدو مهت حیث خودی کرن پاشی گوت: هندیکه روژو هه یقن دونیشانن ژ نیشانیت مهزناهییت خودی نه نه گهر وه غهیرینا نیک ژه هردووکا دیت هوین بلهز وهرنه زکری خودی نهز سیند دخوم ب وی نهوی نهفسا محمدی ددهستیدا هند بهحش نیژیکی من بوو نه گهر من دهستی خو کربا فیقیی وی نهزدا کهم وههروهسا هند ناگر نیژیکی من بو حهتا من خو ژئ دپاراست داکو ژ ههوه نهگریت، من ژنهک تیدا دیت ژ حیمیهریان بوو دهاته عهزابدان سهرا کتکهکی کو وی گریدا بو نه نافع و خارن ددانانه بهر ونه بهردا بچیت ژشینکاتی عهردی بخوت، من نهو دیت دهمی کتکی سهروچافیی وی ب پهنجیت خو دسهلخاندن ودهمی نهوی پشستا خو دابایه کتکی نهو کتکه دا په نجا ل ران وپشستا وی دهت، من خودانی هردوو کتیت نهعالا تیدا دیت ب دارهکی دوو چهق دهاته پالدان بو ناف ناگری دا، و من خودانی گوپالی تیدا دیت نهوی ب گوپالی خو دزی ژ حه جیان دکر وتشتیت وان ب گوپالی دکیشانه بهر خو، من نهو دیت پالی خو دا بو گوپالی خو ودگوت نهزم نهوی ب گوپالی دزی دکرین ^(۱).

(۱) نیمامی بوخاری و موسلم و نهسائی و ترمذی و نهبو داورد و ثبن خوزیمه فه دگوهیزن..

گری پیغمبر ﷺ

لنك سعیدی كوری عوبادهی دهمی یی نه ساخ

عبدالله كوری عومهری [رازیبونا خودی ل وان بیت] گوت:

دهمی سعیدی نه ساخ پیغمبر دگهل عبدالرحمنی كوری عهوفی و سهعدی كوری وهقاصی و عبدالله كوری مهسعودی هاته نك ، دیت نههلی وی یی دكهنه گری وههمی یی ل بن خزمهتا ویدانه، یاش پیغمبریه یی مری، گوته وان: ئهری ما نهو مریه؟ گوتن: نه خیر نهی پیغمبر ﷺ خودی.

پیغمبر ﷺ کره گری دهمی خه لکی دیتی پیغمبر یی دكهته گری نهوان ژی کرنه گری، پاشی پیغمبر ﷺ گوت: ((ألا تسمعون؟ إن الله لا يُعَذِّبُ بِدَمْعِ الْعَيْنِ، ولا بحزن القلب، ولكن يعذب بهذا - وأشار إلى لسانه - أو يرحم))^(۱) ((ئهری ما ههوه گوی نه بوویه؟ وهوین نزانن خودی مروقی ب روندکا چافی وخه ما دلی عهزاب نادهت، بهلكو بقی وئیشارهت کره نهزمانی خو خودی مروقی عهزاب ددهت، یان رحمی پی دبهت وهندیکه مریه تیته عهزابدان بگرییا نههلی وی لسهر وی)).

فتھی هه دیسی؟-

۱- هندهك ژ زانا دبیزن نهفه نهو مرییه نهوی ب گریی خوش بت دهما نههلی وی ل سهر دكهنه گری وئو وان بی دهنگ نهكهت ل دهمی سهكهراتی یان بكهته وهصیهت كو دهما نهو دمتر ل سهر وی نهكهنه گری و بوی نهبیزن.

۲- وهندهكیت دیت ژ وان دبیزن نهفه نهو گریه نهوی دبیزنی (النیاحه) پیگوتن. □

۳- نهگهر مروق بكهته گری كو گریهكا رحهت بیت هینگگی چ نینه ونابیته گوننهه وئهف گریه ژ رحمی دهر دكهفیت. □

(۱) أخرجه البخاري ومسلم.

گری پیغمبهری ﷺ دهمی به حسی خوشیا کری نهویت لروژا

قیامه تی بسیار سهر تینه کرن

عبدالله کوری عهباسی [رازیبونا خودی ل وان بیت] گوت:

روژه کی لدهمی ته حرا نیقرو نه بو به کر دهر کهت ژمالاخو ، عومه رژی ژمالاخو دهر کهت.

گه هشته نه بو به کری و گوتی ته خیره چ تو دهری خستی ژمالی دفی دهمی دا؟
گوت: قورقورا زکی من ژ برسا نه زده ریخستم.

عومه ری گوت نه ز بخودی که مه نهوا تو به حس دکه ی نه زژی ژبه روی دهر که تیمه .
نانکو ژ (برسی) دوی دهمیدا پیغمبهر ژی دهر کهت و هاته نک ههر دوکا.

گوته وان: نه ری چ بویه نه گهر هین دهر که فن دفی دهمی دا ؟
ههر دوکا گوتن: بخودی قور قوره کا زیده کهت بو یه زکی مه ژ برسا ژبه رهندي نه م دهر که تین.

پیغمبهری ﷺ گوت: نه ز بخودی که مه نه زی ژبه ر وی یی دهر که تیم نهوا هوین
ژبه ر دهر که تین نانکو (برسی) رابون و چوون هه تا گه هشتینه بهر دهری مالا نه بو
نه یوبی نه نصاری دهمی هاتینه بهر دهر که هی مالی ژنکوی دهر کهت .

پیغمبهری ﷺ بسیار کر نه ری کانئ نه بو نه یوب کیقه چوویه ؟

ژنکی گوت: تو نهویت دگه لته دا بخیره اتن ، نه یوب یی چوی بومه نافی بینت.

پیغمبهر بزکی برسیره زفری هندیت چافی وی ب نه بو نه یوبی که تن ییت نیت، هات
و گوت: پیغمبهر و نهویت دگه لدا بخیره اتن، نه ز بخودی که مه که سه ک نینه نه قرو ل
سهر ری عهردی میهفانیت وی خوشتر و خودان قه درترین ژیی من، قه ستا دارقه سپی
کر نیشی یه کی قه سپا نینات و تراره کی نافاته زی داناته بهر وان و گوت: بخون ، پاشی
صا طور اخوراکرو قه ستا کوتانا په زی کر .

پيغهمبهرى ﷺ گوتى : هيشياري پهزى بشيرى ، ئانكو ياب شير سهرزى نهكهى ، گيسكهكى قهلهو سهرزى كر وكه لاند و قه لاند و داناته سهر نانى وپاشى داناته بهر ميهفانيت خو ، پشتى بوئ خارنى تيربوين .

پيغهمبهرى ﷺ گوت : (نان و گوشت و قهسپ) چافيت وى روندك باراندن پاشى گوت : نهفه ژوان خوشيانه نهويت ل روژا قيامهتى پسيارا وان دى ژههوه ئيتهكرن پاشينكى گوت : نهگهر خارنهكا وهكى فى كهته بهردهستى ههوه هوين بيژن (بسم الله) ولدوماهيكى بيژن (الحمد لله) نهفه ژبهركهت وقهنجى و كهردهما خودى يه نهفه تيرا ههوه ههيه دهمى ل روژا قيامهتى پسيار ژههوه تيته كرن ^(۱) .

گرى پيغهمبهرى ﷺ دهما جارا ئيكى چوى يه سهر مينبهرى

نهبو بهكرى صهديق [رازيبوونا خودى لى بيت] چوو سهرمينبهرى وكره گرى وگوت : پيغهمبهرى ﷺ خودى دسالا ئيكيدا رابوو بسهرى مينبهرى كهفت وگرى .
فيجا گوت : داخازى ژ خودى بكهن عهفوى وعافيهتى وسلامهتتى بدهته ههوه ، نينه خيرك هاتببته دان پشتى يهقينى ژ عافيهتى چيتر وبخير تر ^(۲) .

گرى پيغهمبهرى ﷺ ل روژابه درى ههتا بويه سپيده

عهلى يى كورى نهبو طالبى [رازيبوونا خودى لى بيت] گوت :
دشهرى بهدرى دا كهسهكى فارس دگهل مهدا نه بوو ژميقدادى پيقهتر ، و دوى شهفيدا نهه ههمى دنقستى بووين ، پيغهمبهر تينهبيت دبن دارهكى دابوو ونقيژدكر و دكره گرى ههتا بوويه سپيده ^(۳) .

(۱) اخرج الطبراني وابن حبان في صحيحه والحاكم .

(۲) نيمامى بوخواوى وموسلم فهدهگوهيزن .

(۳) نيمامى نهحمهد ونهبو يهعلا ونبن حبان ونبن خوزيمه وطيايسى وشوعهيب نهرنهئوگ دبببب : ههديسهكا صهحيجه دموسنهدا نيمامى نهحمهد دا .

گری وترسا پیغه مبهری ﷺ

ژ بهر ئوممه تا خو

عبدالله کورئ عومهری [رازیبونا خودئ ل ههردووا بیت] گوت:

پیغه مبهری ﷺ ئەف ئایه ته خاند دهر باره دی ئبراهیمی دا : ﴿رَبِّ اِنَّهُمْ اَضَلُّنَّ كَثِيْرًا مِّنَ النَّاسِ فَمَنْ تَبِعَنِيْ فَاِنَّهُ مِنِّيْ وَمَنْ عَصَانِيْ فَاِنَّكَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ﴾ (سورة ابراهيم : ۳۶))

(خودایئ من هندی صه نه من گه لهك مرؤف یئین ژ ریكا حهق داینه پاش، فیجا هه چی یئ د ته و حیدئ دا چاف ل من بکهت ئەو یئ ل سهر دین وریبازا من، وهه چی یئ گوهداری یا من نه کر شرک تئ نه بت، هندی تویی تو باش گونه ه ژیری گونه هیئ گونه هکارانی، ب وان یئ دلؤفانکاری، یئ ته بقییت ژ وان تو لی دبوری) وگوتنا عیسیای: ﴿اِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَاِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَاِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَاِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ﴾ (المائدة: ۱۱۸)) (عیسای سلافا لی بن گوت: ئەی خودا من تشتهك نه گوتی یه وان ئەو تئ نه بت یئ ته ب وه چی بوؤ من هنارتی، وفهرمان پیئ ل من کری کو ئەز بیژمه وان ته و حید و عیبادهتئ ته بکهن، وهندی ئەز د ناف وان دا ئەز ل سهر وی کاری وان دکر و دگوت شاهد بووم، ودهمئ ته مانا من ل سهر عهردی ب دویماهی ئینای وته ب ساخی ئەز بلندکریمه عهسمانی، تو بووی یئ ب حالی وان ناگه هدار، وتو ل سهر هه می تشتان شاهدی، تشتهك نه ل عهردی ونه ل عهسمانی ل بهر ته بهرزه نابت).

پاشی پیغه مبهری ﷺ دهستیت خو بلندکرن وگوت: ((یا خودئ ئوممه تا من ئوممه تا من)) وکره گری.

خودئ گوته جیریلی: ((ئەی جیریل هه ره نك محمدی - و خودئ چیت دزانیت کانی چ

چید بیت- پسپاری ژئ بکه و بیژئ ژ بهر چ ئەو دکه ته گری؟

جیریل هاته نك و پسپار ژئ کر ئەوا خودئ گوتی، جیریلی گوته پیغه مبهری ﷺ خودئ یا گوتی: ((ئەم دئ ته رازیئ کهین ددهر حهقی ئوممه تا ته دا و ئەم ته ناشکیئین ودلی ته بخه م نائیخین))^(۱).

(۱) نیمامئ موسلم وئبن حیان ونه سائی فه دگوهیزن.

گریا پیغهمبهری ﷺ دهمی کوری وی ئیبراهیم مری

ژئهنهسی کوری مالکی [رازیبونا خودی لئ بیت] هاتیه فهگوهاستن گوت :

جارهکی ئەم دگهل پیغهمبهری ﷺ چووینه نك وئ ژنکی ئەوا شیردایه ئیبراهیمی پیغهمبهری ﷺ ئیبراهیم دا بهر سینگی خو بهین کری و ماچی کر و پاشی جارەکا دی ئەم چووین دا سهرا بدهین، مه دیت ئیبراهیم بکوتهکی یی بیهنا خو دهه لکیشیت (یی کهتیه دسهکهره تیدا) ههردوو چافیت پیغهمبهری ﷺ یی روندکا دبارینن، عبدالرحمنی کوری عهوفی گوتی: خو تو ژی دکهیه گری ئەی پیغهمبهری ﷺ خودی؟

پیغهمبهری ﷺ گوتی: ئەی کوری عهوفی، ئەو رحمه، پاشینکی هندەك په یقین دیتر دانە دویف و گوت: ((چاف دئ رونکا بارینن، دل ژی دئ یی خه مگین بت، ئەم چ نابیزین ئەو نه بیت ئەوا خودایی مه یی پی رازی، ئەم دئ بهیلانا ته ئەی ئیبراهیم دئ بخه م کهفین)) دریاویه ته کادیدا هاتیه (پشتی عبدالرحمن کوری عهوفی چوویه نك پیغهمبهری ﷺ دیت یی کریه ددانگا خۆدا ودکته گری، عبدالرحمنی گوت: تو دکهیه گری! یان گوت ماته نهی ژ گری نه کریه؟ گوتی نه به لئ من نههیا دوو دهنگیت ئەحمه ق و بگوننه هه کرینه دهنگه ک دهمی موصیبه ته که په یدادبیت هندەك سهروچافیت خو ب نوینیکیت خو قهت ره نن و دهنکه ک ژی زهنگلا شهیطانینه) (۱).

پیغهمبهری ﷺ کرهگری ژبه ر مرنا کچا خو

عبدالله کوری عهباسی [رازیبونا خودی ل دووا بیت] گوت:

دهمی کچهکا پیغهمبهری ﷺ یا بچیک مری، ئەوی دابه ر سینگی خو، پاشینکی دهستی خو ژسهردانا و ئەو یاد ناف دهستی پیغهمبهری دا، دهیکا ئەیمه نی کره گری عبدالله گوتی ئەی دهیکا ئەیمه نی تود کهیه گری و پیغهمبهر لئک تهیه ؟

گوت: مامن چی یه ئەز ناگریم و پیغهمبهری ﷺ دکته ته گری؟

پیغهمبهری ﷺ گوت، ئەز ناگریم، به لکو گریا من ژدلو فانییه، پاشینکی پیغهمبهری ﷺ گوت خودان باوهر دهمی کاودانادا یی خودان خیره، روحاوی تیتته کیشان دناف بهیينا ههردوو ته نشیت ویدا وئو یی حه مدهو سوپاسیا خودی تعالا دکته (۲).

(۱) بوخاری وموسلم وئهبوداود فه دگوهیزن.

(۲) ئیمامی ئەحمه د وئبن ئەبی شهیبه وئهبوداود وئنه سائی وئبن ماجه وئبن حبان و بهیه قی فه دگوهیزن.

گری پیغمبهری ﷺ لسه رکچا زهینه بی (نه قیا خو)

ئوسامی کوری زهیدی [رازیبونا خودی ل هردووا بیت] گوت :

زهینه بی جابا پیغمبهری ﷺ فری کروگوتی کچا من یا ل بهمرنی، پیغمبهری ﷺ کهسهک فریکره نک وگوتی: سلاقیت من لی بکه وییژی: ((إن لله ما أخذ، وله ما أعطی ، وکلّ عنده بأجل مسمی ، فلتصبرْ ولتحتسبْ)) یهعنی تشتی خودی دای یی وییه، وتشتی ستاندی ژی یی وی یه، ول نک وی ههر تشتهکی نهجهلهک بو هیه، فیبجا بلا صهری بکیشت وبو خو بخیر حسیب بکهت)) ئینا وی جارہکا دی هنارته ددیف پیغمبهریدا وئهو دا سیندی کو بچت، پیغمبهر چوو دگهل وی هندهک زلام چوون ژ وان (سهعیدی کوری عوبادهی ومهعازی کوری جبهلی وئوبهیی کوری کهعبهی وزهیدی کوری ثابتی وهندهک زهلامیت دی تر). ئهوان بچیک ئیناته نک پیغمبهری ﷺ، ودلی وی زیده یی خو دقوتت وخرخرا رحا وی بوو(یهعنی دسهکهراتا مرنی دا بوو)، ئینا پیغمبهری ﷺ کره گری وچاقیت وی تژی روندک بوون، سهعدی گوت : ئهفه جیه ئه ی پیغمبهری ﷺ خودی ؟ پیغمبهری ﷺ گوت: ئهفه رحمه خودی کریه ددلیت بهنییت خودا ، وههما خودی ژ بهنییت خو رحمی پی دبهت ژ وان یی ب رحم بت ^(۱).

گری پیغمبهری ﷺ ل دهف قه برا

بهرائی کوری عازب [رازیبونا خودی لی بیت] گوت:

ناقبهینهکی ئهم دگهل پیغمبهری ﷺ دابوزین، دهمهکی چاقیت وی ب جهماعه تاکا مروفاکهفتن، فیجا گوت: ئهری ژ بهرچی ئهویت ههنی کومقه بووینه؟ گوتنی: یی قهبرهکی دکولن، پیغمبهر بترس ولهزفه دنافه هفالیت خودا چوو، ههتا چوییه سهر قهبری وهنداف قهبری دا ببینت کا چ رویددهت، پاشنکی کرهگری ههتا ئاخ ژ روئدکیت وی تهربووین، پاشی بهری خو دا مه وگوت: ئه ی گهلی برا: بوو روژدهکا وهکی ئهفرؤ خو ئامادهکن ^(۲).

(۱) ئیمامی بوخاری وموسلم وئهمهده فهدگوھیزن .

(۲) ئیمامی ئهحمدهد وبهیهقهی وئبن ماجه فهدگوھیزن وشېخ ئهلبانی دبیژت: ههدیسهکا ههسهنه.

گری پیغمبر ﷺ

دهمی سہرا قہبری دہیکا خو دای

سہراتیہ پیغمبر دگہل دہیکا وی سہراتیہکا تہعل ھہبوو۔
حہتا پشتی پینجی سالا دہمی دہر قہبری دہیکا خو را بو ری دلّی وی گفاشت ورونک
ب چافیت ویدا ہاتنہ خار، دہمی پیغمبر ﷺ چافیت خو فہکرین وھاتیہ سہر
دونیا یی ژ دہیکی پیغمتر نہدیت بہلی دیتنا وی بو وی گہلہک نہما دہمی ژیی وی
بوویہ شہش سال ئەو دہمیہ دہمی زاروک ژ ھہمی دہمی خو پتر ب دہیکیفہ تیہ
گریدان بہلی مرنی دہیکا وی ژستاند، ویا زانیہ کو بابی وی مربوو ہیشتا نہہاتیہ
سہر دونیا یی۔

ئەبو ھورہیرہی [رازیبونا خودی لی بیت] گوت:

پشتی مشخ بوونی پیغمبر ﷺ سہرا قہبری دہیکا خو دا، ئینا پیغمبر ﷺ ھند
کرہگری حہتا ئەو پت ل دوورو رھخیت وی ژی کریہ گری، پاشی گوت: من دەستیری
ژ خودی خاست کو ئەز دوعا بو دہیکا خو بکھم لی دەستیری نہدا من، پاشی من
دەستیری ژی خاست کو سہرا قہبری وی بدہم دەستیری دا من، فیجا ھوین ژی سہرا
قہبرا بدہن چونکو ئەو بیرا مرنی تینتہ بیرا مروفی فہ^(۱)۔

فتھی حەدیسی: -

۱ - دورستہ مروف سہرا قہبرا بدہت چونکو سہرہدانا وان دی بیرا مروفی ل ئاخرہتی
ئینت۔

۲ - دورستہ بو بیر ئینان ل ئاخرہتی مروف سہرا قہبری کافرا ژی بدہت . □

۳ - ئەگەر قہبری موسلمانا بیت ھینگی دی سلافا کھی ودوعا بو وان کھی۔

(۱) ئیمامی موسلم وئەحمەد وغیری وان فەدگۆھیزن۔

گری پیغمبهری ﷺ

د نقیڑیت شه قیدا

عوبهیدی کوری عومهیری [رازیبونا خودی لی بیت] گوت:

من گوته عائشایی [رازیبونا خودی لی بیت] بو مه به حسی عه جیبتن تشتی ته ژ پیغمبهری ﷺ دیتی بکه؟

عائشا بی دهنک بو، پاشینکی گوت روژهکی ژ روژیبت نووبا من دگهل پیغمبهری ﷺ (یه عنی نهو شهفا پیغمبهر ببا میهفانی من) شهفهکی ژشهفان پیغمبهری ﷺ گوت :
نهی عائشا من پیله نهز عیبادهتی خودی خو بکهم)

من گوت: ب خودی کهمه نهزهژ نیزیک بونا ته دکهم بهلی من کهیف ب وی دهیت نهوا ته بی خوشی بیت، عائشایی گوت: پیغمبهر رابوو دهسنقیژا خوشیشت و نقیڑکر؟

عائشایی گوت: پیغمبهری ﷺ هر کره گری ههتا رهیت وی تهربوین ژ روندکا.

عائشایی گوت: پاشی پیغمبهری ﷺ کرهگری ههتا ئاخ ژی تهرکری ب روندکیٹ خو.

بیلال هات دا بانگی سپیدی بدهت دهمی دیتی پیغمبهری ﷺ دکهته گری.

گوتی: نهی پیغمبهری ﷺ خودی تو دکی یه گری وخودی گونههیت ته ههمی یی دغهفراندين هندی ته کرین وته نهکرین.

پیغمبهری ﷺ گوت: نهری ما بووچی نهز عه بدهکی شوگردارنا بام!؟

پاشی گوت: نهف شهفه نایهتهک بو من هاتیه خاری، تی چوون وعهزاب بوو وی بت یی بخوینت وهزریٹ خو تیدا نهکهت ﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن أَنْصَارٍ﴾ (۱۹۲) رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ﴿رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ﴾ [ال عمران: ۱۹۰-۱۹۴]

(ھندی دئافراندا عەسمانان و عەردى دايە ب رەنگە كى نوى و بى و پنه، و د دويش يەك هاتنا شەفى و رۇزى دايە، و زىك جودابوونا وان ژ لايى كورتى و دريژى يى فە، نيشانين مەزن ل سەر تەو حيدا خودى ھەنە بۆ خودان عەقلىن ساخلەم.

(۱۹۱) ئەوين د ھەمى حالين خو دا خودى ل بيرا خو دئينن: ژ پى يان فە و دروينشتى و ل سەر تەنشتين خو، وئەو ھزرين خو د ئافراندا عەسمانان و عەردى دا دكەن، و د بيزن: خودايى مە تە ئەفە ژ قەستا نەئافراندينە، تو ژ وى چەندى يى پاك و پيرۇزى، فيجا تو عەزبا ئاگرى ژ مە دوير بيخە.

(۱۹۲) خودايى مە تو مە ژ ئاگرى رزگار بکە، چونكى ھندى تويى - ئەى خودا - ھەچى يى تو ژ بەر گونەھين وى وى بېھيە ئاگرى ئەو تە ئەو روى رەش و شەرمزاركر، و گونەھكارين زوردار چو پشتهفان بۆ خو نينن كو عەزبا خودى ل رۇزا قيامەتى ژ وان پاشقە لى بدەن.

(۱۹۳) خودايى مە ھندى ئەمىن مە گوھ ل گازىكەرەكى بوو - كو پيغەمبەرى تە موخەممەدە سلاق لى بن - وى مرؤف گازى دكرن دا باوهرى يى ب تە و تەو حيدا تە بينن، و كارى ب شريعتى تە بکەن، ئينا ئەم د بەرسقا گازى يا وى هاتين، و مە باوهرى ب پەياما وى ئينا، فيجا تو گونەھين مە زى ببە، و عەيبين مە فەشيرە، و مە ب باشان را بگەھينە.

(۱۹۴) خودايى مە و تو وى بدە مە يا تە ل سەر ئەزمانين پيغەمبەرين خو پەيمان پى دايە مە ژ سەرکەفتن و تەو فيق و رپينشادانى، و ل رۇزا رابوونى تو مە شەرمزار نەكە، ھندى تويى تو يى مەردى و تو ل پەيمانا خو يا تە دايە بەنى يين خو ليغە نابى^(۱).

(۱) ئبن حبان دصەحيحا خودا فەدگوھيزت .

گری پیغمبهری ﷺ

دهمی وی بیرا نه نصاریا ل خیرا وان ئینای لنک خودی

ژ سائبی کوری یهزیدی [رازیبونا خودی ل بیت] هاتیه فه گوهاستن گوت:

پیغمبهری ﷺ غه نیمه دابه شکر ل سهر خه لکی مه که هی ژ قورهیشیا وغهیری وان، نهو غه نیمی ل شهرئ حونهینی خودی کریه بارا موسلمانا، نهف چه ندا هه نی دلگرانیهک ئیخسته ددلی نه نصاریادا وتوره بون ، دهمی پیغمبهری ﷺ گوھ ل فی چه ندی بووی هاته مالیت وان، پاشینکی گوت : (ئه وکه سی خه لکی نه نصاریا نه بت بلا بچته سهر وهغه را خو، پاشی پیغمبهری ﷺ شه هدهدا وحه مدا خودی کر وگوت: ئه ی گه لی نه نصاریا بی کومان ئاخفتن و سحبه تا هه وه گه هشتیه من دهر باره ی مالی غه نیمی نه وی من دایه هندهک ژ خه لکی داکو نه ز دلی وان بهیز بیخم و نهف خیره پتر وان لسهر ئیسلامی موکم بکهت، پاشی گوت: گه لی مه عه شری نه نصاریا، نه ری ما خودی منهت ل هه وه نه کریه بدانا باوه ری وئیمانئ؟ وبتایهت قه درئ هه وه یی گرتی، وهوین بباشترین ناف داینه نیاسین (انصار الله وانصار رسوله) وئه گهر ژ بهر مشهخت بوونی نه با نوکه نه ز ژی دا بمه که سهک ژ نه نصاریا وئه گهر خه لکی دابا ری بو نه هاله کی وهه وه ژی داباری ری بو نه هاله کا دی نه زدا دگه ل هه وه دا بم ل ههر جهی هوین چووبانی، نه ری ما هوین رازینین وهه وه پی خوش نینه خه لک فان غه نیما ژ بز ن وپه ز و حیشترا بو خو ببهن، وهوین بو خو پیغمبهری ﷺ خودی ببهن؟

دهمی نه نصاریا گوھ ل فی گوتنی بوین گوتن: نه م درازینه.

پیغمبهری ﷺ گوت: بهر سقا گوتنیت من بدن .

نه نصاریا گوتن : نه ی پیغمبهری ﷺ خودی ته نه م دیتن د تارستانیا دا، خودی نه م بته دهر ئیخستن بو رونا هیئ، ته نه م دیتن لسهر لیفا ناگری جه هه نه می، خودی نه م بته رزگار کرین، ته نه م دیتن نه م د ری بهر زه بوی، خودی نه م بته ری راست کرین ، فیچا نه م درازی نه (الله) ببه خودایی مه و(ئیسلام) ببه دینی مه و(محمد) ببه پیغمبهری ﷺ مه کانی ته چ دقیت بکه ژ حه لالی نه ی پیغمبهری ﷺ خودی .

پيغەمبەرى ﷺ گوت : ((ئەرئى ب خودئى ئەگەر ھەوۈ بەرسفا من دابا بگوتنەكا دى ژ غەيرى قى گوتنى ئەزدابېژم ھوين راست دىبېژن ، ئەگەر ھەوۈ گوتبا من :)) (ئەرئى ما تۆ نە ھاتبوويە دەريخستن مە تۆ ھەواندى وخودان كرى ، وقەومئى تە تۆ ب درەو دەريخستى مە تۆ ب راستى دەريخستى ، ومە باوهرى بتە ئينا ، وتۆ شكەستى بووى مە تۆ ب سەر ئيخستى لسەر دوژمنيت تە ، ئەوا خەلكى لتە زفراندى و باوهرى پى نە ئيناي ، مە قەبيل كر ومە باوهرى وئيمان پى ئينا ، ئەگەر ھەوۈ ئەف گوتنە گوتبا من ئەزدا بېژم ھوين راست دىبېژن ،

ئەنصاریا گوت : خودئى وپيغەمبەرى ﷺ ۋى منەت و قەنجى لسەر مە وغەيرى مە كرىنە ، پاشى ئەنصاریا كرەگرى وگرىهكى زيده ، پيغەمبەرى ﷺ ژى كرەگرى دگەل واندا ، خودئى ژوان رازى بت ومە ژخيىرا ئەنصارى وموھاجريان بيبار نەكەت ، وئەفا پيغەمبەرى ﷺ بوو وان گوتى ژ ھەمى دونيايى بخيىتر وباشتربوو))^(۱) .

گرىي پيغەمبەرى ل سەر مرنا (عثمان بن مظعون) ى

عبدالله ئى كورئى عەباسى [رازىبوونا خودئى ل ھەردووا بيت] گوت :

پيغەمبەر چوو نك عوثمانى ل روژا مرنا ۋى ، پيغەمبەرى سەرئى خو نيزىكى گوھى ۋى كر ھەر وەكى يى شيرەتەكى لى دكەت ، پاشى سەرئى خو بلندكر ، صەحابيا ديت كو ئاساريت روندكا يى دچاقتىدا پەيدا بوين .

جارەكا دى سەرئى خو نيزىكى گوھى ۋى كر پاش راکر ديتن يى دكەتە گرى ، جارا سىي سەرئى خو نيزىكى گوھى ۋى كر پاشى راکر وخرخرا ژى دئيت ، زانين كو عوثمان يى تەمام بوى ، خەلكى كرە گرى .

پيغەمبەرى گوت : نە وەنەكەن ، ئەفە ژ كاريت شەيطانيە ، داخازا گوننەھ ژيبرنى بو ۋى ژ خودئى بخازن ، پاشى گوت : خودئى رەحمى ب تە ببەت ئەى عوثمان ، ئەوى چ ژدونيايى بو خو ھەلنەگرت ، ودونيايى ژى نەشيا تە^(۲) .

(۱) ئىمامى ئەحمەد وپەيھەقى فەدگوھيژن وھەديسەكا صەحيحە .

(۲) ئىمام ئبن ماجە فەدگوھيژت وشيخ ئەلبانى دىبېژت : ھەديسەكا ھەسەنە .

گری پیغمبهری ﷺ ب موضعہ بی

علی [رازیبونا خودی لی بیت] گوت : د زقستانہ کا زیدہ سارودروژہ کیڈا کو ئەز ییت رہجفم ژبەر سارمایی و ئەزیی برسی مه ، من جلکەکی هریی ییت خو پی چای حەتا پیچەکی خوبی گەرم کەم ئەزب خودی کەمە تشتەک دمالا من دا نینە ئەز بخوم و دمالا پیغمبهری ﷺ ژیدا نینەبدەتەم ئەز چومە ہندەک ژ رہخیت مەدینی ، ئەز چوومە نک دیوارەکی جوهیەکی من بەری خودایی دکونا طانی بیستانئ وی را .

گوت : تە خیرە ئەی ئەعەرابی ، تە ئامانەک هەیه بو تە قەسپا بکەمی ؟ من گوتی بەلی : بو من دەرگەھی فەکە ، بو من فەکر ، ئەز چوومە دژورقە و من تراری خو فەکر و ئەوی قەسب کرنئ حەتا بو من تژی دوودەستا کرینی .

من گوت : فیگافکی بەسی منە ، من ئەو قەسپە خارن و پاشی من چەند قورچین ئافی بسەردا کرن ، پاشینکی ئەز ہاتمە نک پیغمبهری ﷺ و روینشتمە نک وی د مزگەفتی فە و ئەو زی یی دناف چەند ہەفالیت خوڈا بو ، لوی دەمی موضعہ ہاتە نک مە جلکەکی ژ پەمبی زیدە یی خوش و جوان د بەردابوو ، موضعہب حال خوشترینی گەنجیت باژیبری بو ، ژیانان وان ل باژیبری مەکەھی بەرز و بلند و خوش بو ، دەمی پیغمبهری ﷺ دیتی ہزریت خو وی کرن کانئ ئەو یی دچ ژیانان و موضعہب ییت چ ژیانان ، روندکا چافیت وی تژی کرن و گوت : ئەفروکە ہوین ژ موضعہبی بخیرترن ، چونکو ہوین دموسلمانن .

پشتی ہینگی موضعہب موسلمان بو و کەتە دژیانہکا بەرتەنگدا و لدەمی شەہید بوی ہند کفن نەبوو لەشی وی ہەمی پی فەشیرن ، پیغمبهری ئەمر کر کو سەری وی ب وی پاتەہی فەشیرن کانئ دی چەند تیرا کەت و ئەوا دمینت گیای بکەنە سەر لەشی وی و پاش ناخی رادەنە سەر ^(۱) .

(۱) نیمام ئەبو یەعلا و ترمذی فەدگوہیزن .

گری پیغمبهری ﷺ

سهر کوشتنا ههرسی سهرله شکه را

دشهری مو ته دا دهمی موسلمان بهرامبهری له شکه ری رومی راوستیاین وهکی دیروک فه دگوهیزت له شکه ری نیسلامی کفته دهرافه کی تهنگ دا ، بتایبه تی دهمی نه و ههرسی سهرله شکه ری پیغمبهری دهست نیشانکرین شههیدبوین (جه عفره ، زهیدی کوری حارثی ، عبداللهی کوری ره واحه ی) [رازیبونا خودی ل وان بیت] ژ نه نه سی کوری مالکی فه دگوهیزت: دبیزت پیغمبهری به حسی مرنا فان سی که سا کر بهری دهنگوباسین مرنا وان بگه هنه مه دینئ ، پیغمبهری گوت: زهیدی ئالا هه لگرت هه تا هاتیه کوشتن پاشی جه عفره ی ئالا هه لگرت هه تا هاتیه کوشتن پاشی جه عفره ی ئالا هه لگرت هه تا هاتیه کوشتن و چاقیت وی روندک باراندن پاشی پیغمبهری گوت هه تا شیره کی ژ شیریت خودی یه عنی خالدی کوری وه لیدی ئالا هه لگرتی و خودی ل سهر فه کری .

ودریوایه ته کا دیدا هه تیه: ئه سمائا کچا عومه یسی گوت: من کاری مال دکر وسهری زاوکیت خو شیشت بوون و جوان و تازه و پاقرکر بوون د وی ناقبه یینیدا پیغمبهری ﷺ گوته من: زاوکیت جه عفره ی بوون بینه .

من بو وی ئینان ، بهین کره وان و روندک ژه هر دوو چاقیت وی هاتن ، من گوتی : دهیک و بابیت من گوری ته بن چ تو گریاندی نه ی پیغمبهری ﷺ خودی نه ری سوحبه ته ک ژ جه عفره ی و هه فالیت وی گه هشتیه ته؟ گوت : بهلئ نه و پیغمبهری بوین ، من هه وار کرو کره گری و ژنک ل من کومفه بوون ، پیغمبهری دهرکه ت بونک نه هلی خو ، وگوت : خارنی بو نه هلی مالا جه عفره ی چیکه ن ژ بهرکو نه و ب موصیبه تا خوفه موژیلن (۱) .

(۱) نیمامی بوخاری فه دگوهیزت .

فتھی حدیسی :-

۱ - وەسا دیار دبیت دەمی گوھ لی دبت یان ببینت موصبەتەك ب سەر ئوممەتی
دئیت لازمه مروف ب خەم بکەفیت . □

۲ - یان زانایەك ژ ئەهلی سوننەتی وجیهادی دمریت چونکو براستی مرنا زانایەکی
بھی رہنگی زیانەکا مەزنە ب ئوممەتی دکەفیت وزیبزی نائیته بەدەل فەکرن.
لازمە ئوممەتا ئیسلامی هەمی پیگفە بیته گریدان وئاگەھ ژ ئیک و دوو هەبیت
مەتەلا وان وەکی مەتەلا ئیک لەشی بت ،نەوەکی مە موسلمانیت نوکە هەر و ل
سەر شاشیت تلفزیونی ب دەهان مروفا دبینن تیئە کوشتن بیکو ئەم میەکی ژ خو
شاش بکەین وخو سەرا عاجز بکەین. □

گری پیغەمبەری ﷺ

ژبەر ئوممەتا خو ژبەر وان ئەویت ئیمان بقرەزا وقەدەری نەین

ژرافعی کوری خەدیجی [رازیبونا خودی لی بیت] هاتیە فەگوهاستن گوت:

من گوھ لپیغەمبەری خودی بو دگوت:

هەندەك دی هەبن ژ ئوممەتا من دی کوفریی ب خودی وب قورئانی کەن و هەست بقی
چەندی ناکەن وەکی جوھی وفلان کوفری کری، من گوتی: ئەز قوربانی تە ب م ئەی
پیغەمبەری خودی ئەو چەوایه؟

گوت: دی ئیمان ب هەندەك قەدەری ئینن، و کوفریی بەندەکا دی کەن.

من گوتی: ئەری ئەو چ دبیزن؟

گوت: ئەو دبیزن خیر ژ خودی یە وشەر ژ ئبلیسی یە، قیجا بقی چەندی ئەو دانپیدانی
دکەن کو قورئان کیتابا خودی یە ولەھمان دەم ئەو کوفریی بقورئانی دکەن پستی وان
دانپیدان و ئیمان پی ئینای، دی گەلەك دوژمناتی وکەرب وکین ونەقیان وجرەکیشی ب
ئەگەری وان دی کەفیتە دناف ئوممەتی دا، ئەو بییدیتیت ئوممەتی نە، پاشی دی خودی

تهعالا ئيشا (طاعون)^(۱) ئىيختە دناڧ وان دا، پتريا وان دى پى مرن، پاشى دى خەسڧ^(۲) وان گريت، وكيمەك دى ژى خلاس بن، وئەو خودان باومرى وى روژى ژى خلاس بيت، كيمەكى يى بکهيفه، وپتريا وى يى بخەمه، پاشى دى خودى دى وان مەسڧ^(۳) كەت، پىشتى كيمەكى ژقان نيشانا دى دەجال^(۴) دەرکەڧيت، پاشى پيغەمبەرى کره گرى، هەتاکو مەژى ژبەر گريا وى کرپه گريه.

مە گوتى: ئەى پيغەمبەرى خودى چ تىشتى تو گراندى؟ گوت: دلى من ما ب وانفە، کو گەلەك ژوان دخراين، وژوان هەنە عەبدينى دكەن، وخو زەحمەت ددەن، ودگەل ڧى چەندى ئەو نە يەكەم كەسن ڧى ئاخڧتى دپيژن، وباراپتر ژ بەنى ئيسرائيليان چوونە هياكى ب ئەگەرا درەوپيكرنا وان بقەزا وقەدەرى.

من گوتى: ئەز قوربانى تەبم ئەى پيغەمبەرى خودى نەرى باومرى ئينان ب قەدەرى چەوانە؟

گوت: تە ئيمان ب خودى بتنى هەبيت كو كەسەك نينە دەگەل وى شيانپت مڧاى وزەرەرى هەبن، وتە ئيمان ب بەحەشتى وئاگرى هەبت، وتو بزانى خودى ئەو يپت چيكرين بەرى مەخلوقاتا، پاشى مەخلوقاتپت چيكرين ڧيجا يى وى بڧيت دى بەتە بەحەشتى ويى بڧيت دى بەتە جەهنەمى وئەڧە عەدالەتە ژلايى خودى ڧە، وهەر كارەك دى بيتە بسانەهى ئيخستەك بو چوونا بەحەشتى يان جەهنەمى . من گوت: خودى وپيغەمبەرى وى راستگوت^(۵) .

(۱) طاعون: ئيشەكا ڧەگرە دكەڧيتە ناف خەلكى دا

(۲) خەسڧ: ئەو كە عەرد دى ژبن پيىت وان چيت

(۳) مەسڧ: گوهورينا وينى مروڧى بو سەر شكلى مەيمينك وبەرازا

(۴) دەجال: ئەو كەسەپە ئەوئى لدوماهيكە زەمانى دەپت، ودپيژيت ئەس پيغەمبەرم وپاشى دى بيژيت ئەس خودى مە.

(۵) ئيمامى طبرانى وهەپسەمى ڧەدگوھيژن ب سەنەدەكا حەسەن.

گری ئوممەتی ژ بەر وهفاتکرنا خوشتقیی خودی محمدی ﷺ

ل دەسیپکا سالا (۱۱) مشەختی ول باژیری مەدینە بەرپەرین دیروکی بو مه فه‌دگیرت کو پیغمبەری ﷺ و دگهل ویدا هەقالیت وی ل هەیفە (۱۲) کو نو الحبییه هیشتا ب دوها میک نەهاتی ئەوان پستی حەجا خاترخاستنی ب دوها میک ئینای ژ مەککەهی قەستا مەدینە کرن، ل هەیفە ئیکی (محرم) ژ سالا (۱۱) مشەختی پیغمبەری ﷺ چ کاریت شەری نەکرن وچ لەشکەر بو چ جیها فری نەکر و فی هەیفی هەمی ل مەدینە بوو، هەیفە دووی (صفر) دەسیپکر و پیغمبەری ﷺ داخاز ژ خەلکی کر خو نامادەکن بو شەری رومی و لەشکەرەک پیک ئینات ب سەرکیشیا ئوسامی کوری زەیدی، لەشکەرەک بو نیژیکی (۳۰۰۰) بوون و ئوسامە دی سەرکیشیا وی کەت، و ئوسامە هینگی ژیی وی (۲۰) سال بوو، لەوا هەندەک مروغان پی خوش نەبۆن ئوسامە ببیتە سەر لەشکەر لەوا دەنگی نەزازیبوونا وان گەهشتە پیغمبەری ﷺ، ئەو بو پیغمبەری ﷺ گوته وان ب راستی ئەگەر هوین تەعنا ل ئوسامە بەن نی دەریدا هەو تەعن ل ئیمارەتا بابی وی ژی دابۆن، ئەز ب خودی کەمە زەید پی ژ هەژی بوو ببیتە ئەمیر و ئەو خوشتقیترین کەس بو ل نک من و ئوسامە پستی وی خوشتقیترین کەسە ل نک من، ئوسامە تیشکی وی شیر ی بوو ئەوی ل درێژھیا (۲۱) سالا سنگی خو کری مەتال بو پیغمبەری ﷺ دا وی ژ شیر و تیر و روم و داروبەریت نەزان و کافرا بپاریزت، ئوسامە کوری وی عەگیدی بوو ئەوی ل شەری (موءت) ه ب شیریت خاچ پەریسین رومی شەھید بوی، و عەرد ب خوینا خو ئاقدای ورحا خو گوری ئیسلامی کری، ئوسامە کوری وی ژنکی بوو ئەوا دگهل پیغمبەری ﷺ و دەیکا وی چویە مەدینە سەرا قەبری بابی وی بەدەت هیشتا ژیی پیغمبەری (۶) سالی بوو، ول دەمی زفرینی دەمی دەیکا وی ب ریکا بابی ویدا چووی، فی ژنکی زاروکی ئیتیم و سی وی دا بەر سینگی خو، و بو وی بو دەیک حەتا مەزن کری و پستی پیغمبەر بویە پیغمبەر ﷺ ئەوی ئیمان ب وی ئینا، فیجا چەوا ئوسامە پی ژ هەژی نەبت ببیتە سەر لەشکەر؟ ب فی چەندی کەیفە ئوسامە ی گەلەک هات چونکو دی چیتە شەری کافریت رومی و تولا بابی خو وگەلەک موسلمانا فەکەت، دووماھیکا هەیفە صەفەری ب روژەکی یان دووا خودی تەعالا فەرمان ل پیغمبەری خو کر ئەو

دەرکهفیت بۆ سهره‌دانا موقبهره‌را به‌قیعی (به‌قیع: نه‌و جیبه‌ بوو نه‌وی موسلمانا مریت
 خو لئ فه‌شارتین) پیغه‌مبه‌ری ﷺ ژ خزم‌تکاری خو نه‌بو مووده‌یه‌یه‌ی خاست دگهل ویدا
 دەرکهفیت وگوتی نه‌مری من یی هاتیه‌ کرن نه‌ز سه‌را نه‌هلئ به‌قیعی بده‌م ودوعا بۆ
 وان بکه‌م ، نه‌بو مووده‌یه‌یه‌ دبیت: پشتی پیغه‌مبه‌ری ﷺ سلاف کریه وان مریت ل
 به‌قیعی پشتی نیهنه‌کی نه‌و ل من زفیری وگوت: کلیکیت خزینیت دونیای وهرمان
 تیدا وپاشی چوونا به‌حشتی بۆ من هاته‌ نیشان دان وگه‌هشتانا بۆ نك خودی، من
 گوت: دیبابیت من گوری ته‌ بن نه‌ی پیغه‌مبه‌ری خودی کلیکیت ههرمانا ل دونیای
 پاشی چوونا به‌حشتی بۆ خو هه‌لبژیره‌؟ پیغه‌مبه‌ری گوت: نه‌ب خودی نه‌ی نه‌بو
 مووده‌یه‌یه‌ من لیقانا خودی و به‌حشت بۆ خو هه‌لبژارت، پاش پیغه‌مبه‌ری ﷺ دگهل
 مه‌ولایئ خو زفرینه‌ مال ، پیغه‌مبه‌ری ﷺ چوو غورفا ده‌یکا مه‌ عائیشای، عائیشا دبیت:
 شه‌فا پیغه‌مبه‌ر ژ به‌قیعی زفیری هاته‌ مالا من، سه‌ری من گه‌له‌ك دئیشا من گریدا بوو
 پاته‌کی، من دگوت ئاخ سه‌رو ، پیغه‌مبه‌ری ﷺ گوت ئای سه‌ری من نه‌ یی ته‌ نه‌ی
 عائیشا، پاشی گوت: ما چ فه‌یدییه‌ تو به‌ری من مرای نه‌ز دا ته‌ ب سه‌رو به‌رکه‌م وته
 فه‌شیرم؟ ئینا من بیاریقه‌ گوتی وپاشی دا زفریه‌ نك ژنکه‌كا خو یا دی، پیغه‌مبه‌ری ﷺ
 ب گوتنا من گرنژی ول وی شه‌فی نه‌خوشیا وی ده‌سپیکر، ل ده‌سپیکئ نه‌ ئیشه‌كا گران
 بوو پیغه‌مبه‌ری ﷺ دشیا بیت و بچیت وده‌که‌فته‌ مزگه‌فتی بۆ کرنا نفیژا، ده‌یکا فه‌ضلی کو
 ده‌یکا عبدالله کوری عه‌باسی یه‌ دبیت: دوماهیک نفیژا پیغه‌مبه‌ری ل به‌راهیا مه‌ کری
 نفیژا مه‌غره‌ب بوو، تیدا سوره‌تا (المرسلات) خاند وپشتی هینگئ چ نفیژ ل به‌را هیا مه‌
 نه‌کرن هه‌تا خودی رحا وی ستاندی، ل روژا دووشه‌مبی (۵) هه‌یقا ربیع الاولئ ئیشا
 پیغه‌مبه‌ری ﷺ زیده‌ بوو هه‌تا نه‌شیا خو ل سه‌ر پیت خو بگرت، ل مالا مه‌یمونا کچا
 حارثی که‌فت، مروقییت وی لئ کوم بون (عه‌باس و کوری وی فه‌ضل و هه‌روه‌سا عه‌لی)،
 پیغه‌مبه‌ری پیحوش بوو ل مالا عائیشای بیت له‌وا گوته‌ فاطیمای ده‌ستیری ژ ژنکیت
 من وهرگره‌؟ نه‌وان هه‌میا ده‌ستیری دا، پشتی سه‌ری وی ب پاته‌کی گریدای فه‌ضلی
 وعه‌لی هه‌ریکی مله‌کی وی گرتن و برنه‌ مالا عائیشای، عائیشا دبیت: ل روژا دووشه‌مبی
 پیغه‌مبه‌ر ئیناتنه‌ مالا من ول دووشه‌مبیا دی ته‌مام بوو، عائیشا دبیت: پیغه‌مبه‌ری

گوتە من ئەى عائىشا ئەزى پى دحسەم ئەفە سەرئىشانى وى زادىه وى
 من ل خەيبەرى خارى، فېگافى دەم هات ئەو ژەهرە جەئى خۇ بگريت^(۱) ، پاشنىكى
 تايەكى گرت وئىكى بەردا وپلا گەرماتيا وى زىدە بوو، پېغەمبەرى ﷺ خاست (۷) ترارپت
 ئافا بىرا يا تەزى ل سەرى وى بکەن، پشتى ئەوان داخازا وى بجېھ ئىناى ، پېغەمبەر ب
 هاريكارياء على وفهضلى قهستا مزگهفتى کر ول سەر مینبەرى رینشت صەحابى هەمى
 لى کومقەبوون، پېغەمبەرى ﷺ دەست ب وەعزەكى کر وخوتبەك بو وان خاندا، ل سەرى
 حەمدا خودى کر ودوعا بو شەهیدپت ئو خودى کرن، پاشى گوت: عەبدەك ژ عەبدپت
 خودى هەيه خودى زىخاستە دونياىى يان ئاخەرەتى بو خۇ ھەلبزپرت، ئەوى خودى يى
 ھەلبزرتى ، ئەبو بەرکر تىگەهشت زانى پېغەمبەرى بەحسئى خۇيە، لەو کرەگرى
 وگوتى ئەم دى خۇ وەيالئى خۇ گورى تەکەين، پېغەمبەرى ﷺ ئەو تەناکر وگوت: ئەفان
 دەرگەھ وکولەکپت مزگهفتى ھەميا بگرن بەس يا ئەبو بەکرى تىنە بت ئەوى نەگرن
 چونكى ئەز نابىنم ئىكى وەكى وى قەنجى دگەل مەدا کر بىت وئەگەر من دوستەك بو
 خۇ گرتبا دا ئەز ئەبو بەکرى بخۇ کەمە دوست بەلى دئىسلامىدا براپەتى يا هەى، ھەر
 دقئى خوتبىدا پېغەمبەرى شىرەت ل موسلمان کر ئەو قەدرئى ئەنصارى وموھاجرىان
 بگرن، وقەنجى دگەل ئىك ودودا بکەن، پشتى پېغەمبەرى خوتبا خۇ ب دوماهىك
 ئىناى ب هاريكارياء فەضلى وەلى ژ مینبەرى هاتە خارى وپشتى فېجارى ھىدى

(1) ل خەيبەرى ژنکەکا جوھى ھەبو، روژەكى پېغەمبەرى ﷺ داخزکرە زاد خارنى، بەرى پېغەمبەر بپت،
 ژنكى پىسار کر کانى پېغەمبەرى ﷺ حەژ چ خارن دکەت؟ بو وى ديار بو کو ئەو حەژ شەپىلکى پەزى دکەت،
 ئەو ژن رابوو بەرخەك سەرژىکر وتزى ژەهرکرە دنافدا ودانا تە بەر پېغەمبەرى، دەمى پېغەمبەرى کرىه
 ددەفئى خۇ يى پىروزدا گوشت ئاخفت وگوت من نەخۇ ئەزى ژەهرەدايمە، پېغەمبەرى ﷺ ئەرى صەحابيا کر
 کو خەلکى خەيبەرى ژ جوھيا بو وى کوم بکەن، پشتى کومبوین پېغەمبەرى گوتە وى ژنكى ئەرى ئەز دى
 پىسارەكى ژ تە کەم بەلى بو من راستى بىژە؟ ئەرى تە ژەهر کرىه دناف زادىدا؟ گوت: بەلى، پېغەمبەرى ﷺ
 گوتى: بوچى تە وەکر؟ گوت: من وەکردا ئەزبزانم ئەگەر تو پېغەمبەرى تو دى زانى وتو پى نامرى
 وئەگەر تو نەپېغەمبەر بى تو دى ب وى ژەهرى مرى وبقى رەنگى دى بەلا تە ژمە فەبت وبەلا مە زى دى
 ژ تە فەبت، پېغەمبەرى چ ل وى ژنكى نەکر، لەوا دەمى کەتیه تايامرنى ئەف گوتنا ھەنى گوت کو ئەوى
 ژەهرى جەئى خو گرت، ھندەك ژ زانا دبپژن پېغەمبەرى مرى شەھید چونکو يى مرى ب ژەھرا وى ژنکا
 جوھى.

پيغهمبەر ل سەر مينبهرى نه هاتيه ديتن، پيغهمبەر ﷺ جارهكا دى هاته برن بؤ مه زه لكا عائيشايى ئەوا ب رهخ مزگهفتى فه، سه حابيا زانى بؤ كو پيغهمبهر گه له كى نه خوشه لهوا ده مى پيغهمبهر هاتيه مزگهفتى كه يفا وان گه له ك هات ودلى وان زيده خوش بوو، گوتن ههروهكو پيغهمبهرى بهرف ساخلمى فه دچيتن، ده مى پيغهمبهر ته نگاف بووى نه شيا بجيته مزگهفتى نقيژى ل به راهيا موسلمانا بكهت، لهوا ده مى بويه ده مى نقيژى پيغهمبهرى گوت: بيژنه ئەبو به كرى بلا نقيژى ل به راهيا خه لكى بكهت، عائيشايى گوتى ئەه پيغهمبهرى خودى هنديكه ئەبو به كره مروقه كى دل نازك و دنگ نزمه، ده مى خو ل جهى ته ببينت ژ بهر گريى كه سه كى گوھ ل خاندنا وى نابت، ئەگه ر ته گوتبا عومهرى ئەوى شينا وى نقيژكربا باشر بوو، پيغهمبهر گوتنا خو دووباره كر وعائيشايى ژى گوتنا خو دووباره كر، ئينا پيغهمبهرى گوت: هوين وهكى وانن ئەويت يوسف سه ردا برى.....

روژه كى ئەبو به كر نهى حازر بوو خه لكى گوته عومهرى رابه نقيژى ل به راهيا مه بكه، عومهر چوو پيشى ده مى گوتى (الله اكبر) دهنگى وى چوو گوھيت پيغهمبهرى چونكو عومهر مروقه كى دهنگ بلند بوو، ئينا پيغهمبهرى گوت: ما كانى ئەبو به كر، خودى وموسلمان فى چه ندى قه بيل ناكهن، ئيمامى موسلم ژ ده يكا مه عائيشايى فه دگيرت دبيژت: هه رگا فا له شى پيغهمبهرى گران دبوو ونه ساخ دبوو ئەوى سوره تا (الفلق) و (الناس) هه ردوو ب خوفه دخاندن و پوفتكره ده ستيت خو وله شى خو پى دمالى ومه سح دكر به لى ده مى ئەو نه ساخى ب سه ردا هاتى ئەو نه ساخيا گران من پيغه دخاند، پيغهمبهرى پاته ك هه بوو ب سه ر سه رو چاڤيت خو دادا هه كه بيهنا وى تهنگ ببا دا ژ سه ر خو هافيت، عائيشا دبيژت جاره كى ده مى ته نگاف بوى پاته ل سه ر سه ر و چاڤيت خو هافيت و گوت: له عنهت ل جوھى وفه لان بت ئەوان قه برىت پيغهمبهرىت خو ييت كرينه مزگهفت، ئەوى بقى چه ندى دقيا موسلمانا ناگه هدار به كه تن دا ئەو ژى فى كارى خراب نه كهن، ئاڤا كرنا ل سه ر قه برا يان ته و افكرنا ل دور وان ودوعا كرنا ژ قه بر ومه زارا نه ژ كاريت خودان باوهرانه، به لكو رييه كه ژ رييت شركى وكوفرا ب خودى، لهو پيغهمبهرى ﷺ خو دسه كه راتيڊا وئو ته نگاڤييا ب سه ردا هاتى، ئەوى ئەو ژ

فی کاری پاژفه لیددان دا پشتی وی فی کاری نه‌که‌ن، مروقیّت پیغهمبه‌ری ﷺ هه‌می هاتن سه‌را وی بده‌ن وهنارتنه ددیف فاطیمائی را عائیشایی گوت : فاطیما هات وریشه چوونا وی خو دئی بیژی ریقه چوونا پیغهمبه‌ری یه، هه‌رجاره‌کا فاطیما هاتبا مال بابی وی، پیغهمبه‌ری هندی چه‌ژی دکر پیژفه دچوو وگه‌له‌ک که‌یفا خو پی دئینا وماچی دکره ب نه‌نیا ویقه، به‌لی فی جاری ژبه‌ر ئی‌شا خو نه‌شیا بجیته به‌راهیی، له‌وا ب ده‌فی خیره‌اتن لی کر، پاشی ژئی خاست بجیته بره‌خ ویقه برینته خاری، فاطیما چوو ب ره‌خ ته‌نشتا بابی خو‌فه روینشت، پیغهمبه‌ری ﷺ هی‌دی تشته‌ک بو گوت، فاطیمائی کره‌گری، پاشی تشته‌کی دی بو گوت، فاطیمائی کره‌که‌نی، عائیشا دبیزیت من گوته فاطیمائی نه‌و چ بو پیغهمبه‌ری ﷺ هی‌دی گوته ته، فاطیمائی گوتی: نه‌ز سررا (نه‌ینی) پیغهمبه‌ری ناشکه‌را ناکه‌م، عائیشایی گوت: پشتی مرنا پیغهمبه‌ری ﷺ دووباره من پسپارا وی کر، نه‌وی گوتی: نوکه نه‌ز دئی بوته بیژم: جارا ئیکی پیغهمبه‌ری گوت: هه‌رسال جبریل د هیته نک من وجاهه‌کی قورئانی گه‌ل من دخوینت، نه‌ف ساله دوو جارا قورئان دگه‌ل من یا خواندی، ونه‌ز دبیزم نه‌فه نیشانی نی‌زیک بوونا نه‌جه‌لی منه، فی‌جا ته‌قوا خودی بکه و بی‌هنا خو فره‌ه بکه، ئینا من کره‌گری، جارا دووی گوته من: ما ته پی خوش نینه تو سه‌یدا هه‌می ژنکیّت فی ئومه‌تی بی، ئینا که‌نیا من هات، ودریوایه‌ته‌کا دی دا ل نک ئیمامی بوخاری، ژعائیشایی فه‌دگوه‌یزیت و دبیزیت: فاطیمائی گوت: جارا ئیکی پیغهمبه‌ری گوتی: نه‌فه نساختا من یا مرنی یه، له‌ورا نه‌ز گریم، و جارا دوئی گوتی: ژمروقیّت من هه‌میا تو دئی ئیکه‌مین که‌س گه‌هییه من، له‌ورا نه‌ز که‌نیم، ویا زانایه کو فاطیما نی‌زیک شه‌ش هه‌یفا پشتی پیغهمبه‌ری ﷺ مر بوو، و به‌ری وی که‌س ژ مروقیّت پیغهمبه‌ری نه‌ مر بوون، نه‌نه‌س دبیزیت: نه‌و ده‌می ئیش لسه‌ر پیغهمبه‌ری زی‌ده بوی، فاطیمائی گوتی: وهی بو نه‌خوشیا بائ من، پیغهمبه‌ری گوتی: پشتی نه‌فرو چ نه‌خوشی ل سه‌ر بابی ته نابن.

روژ بو روژی حالی پیغهمبه‌ری نه‌خوشر لیده‌ات، هنده‌ک جارا ناف چافیّت وی گه‌ش دبوون، هنده‌کیّت وه‌کی ئیمام عه‌لی هزر دکرن پیغهمبه‌ر پیچ پیچه یی چی دبیتن، به‌لی مامی پیغهمبه‌ری عه‌باسی د دلدا‌ت باوه‌ری هه‌بوو کو نه‌فه سه‌که‌راته، و دگوته

مروفیت خو: بنه مالا عبدالمطلبی دهمی دکه فنه بهر مرنی، نه ز ژ دیمی وانا دزانم دی مرن.

بهلی خاندانفانی هیژا، بیده نگیه کا بترس چهنگی خو لسهر باژیری مه دینی دا گرت بوو، خهم ژناف چافیت بچیک ومه زنا، ژن ومیرا دچوو، هه چیی ته دیتبا پسیرا یی دی دکر : حالی پیغه مبهری نه فرو یی چه وایه؟ هیشتا پیغه بهر یی ساخ عهوریت خهم وکوفانا هیدی هیدی خو ددانه نیک هندافی باژیری مه دینی، بیده نگیی ههمی مال دناف خو دا پیچا بوون، دلیت ههمیا ژله شییت وان دهرکته بوون، وهندافی مالا عائیشایی کوم ببوون، وکسئ ناگهه ژ خو نه مابوو، ههمیا خهم وخیالیت خو ژیرکربوون، وگوهی وان لی بوو کانی دی چ تشتی نی ژ پیغه مبهری وئیشا وی یا گران زانن، خوھی پیغه مهردا، پاتهک تهرکر ودانانه سهر نه نیا وی، بیهن، بو بیهنی دا بیژیتن: ((سبحان الله، لا اله الا الله، ان للموت سكرات)) دابیژنی : نهی پیغه مبهری خودی ما تو ژی دئیشی؟ دگوت: به لی، نیشا من هندی نیشا دوو زهلامیت هه وهیه.

ودحه دیسه کی دا ژ عائیشایی یا هاتیه فه گوهاستن دبیژیتن: پشتی پیغه مبهری من کهس نه دیتیه وهکی وی مرن یا لسهر شدیای بت .

ههر دهه روزیت سهری ژ هه یفا ۳ هه یفا ربیع الاولی چوون، پیغه مبهری خودی که ته بهر سه که راتی، جاب دگه هشته ئوسامه ی کو پیغه مبهری ﷺ یی گه نگافه، نهو بله شکه ری خو فقه ژ مه دینی دهرکته بوو، به لی هیشتا نهو دیر نه چوو بوون، ئوسامه زفری، گه هشته پیغه مبهری هیشتا یی ساخ، ئوسامه دبیژیت: دهمی پیغه مبهری نهس دیتیم ب ئیشاره تی گازی من کر، نه ز بنک فه چووم، گوت پیغه مبهری به ری خو دا من، ودهستی خو بلند کره عهسمانی، من زانی نه ز مانی وی ناگهریتن، ویی دوعا بو من دکته، شه فا دووشه مبی ژ هه یفا ربیع الاولی هات، شه فهاکا دریژ بوو لسهر بنه مالا پیغه مبهری، دهمی بانگی سپیدی دای خودی هند هیژدا پیغه مبهری خو، کو بشیتن بهاریکاریا خه لکی مالا خو خو بگه هینته بهر مزگهفتی وپهرده راکر یی کو دنا فبهرا مالا وی ومزگهفتی دا، دیت نه بو به کر یی نفیژا سپیدی لبهرا موسلمانا دکتهن، بدیمی خو یی گهش فه، بگرنژینا پیغه مبهری نیی فه هیدی هیدی خو گه هانده ریژا نفیژی، پشتی

نقیژ خلاس بووی که یفه کا مهزن بۆصه حابیا چی بوو پشتی وان دیتی هتا دبیزن نیزیک بوو وان هاش نقیژا خو نهمینتن، نه وان گوتی: هنده مادهم پیغمبهر شیا بهیته نقیژی مهنا وی بهر بهره یی چیتر لیدهیته، ههر نیک ژمزگهفتی دهرکته و فیای زی بگه هته مال دا مزگینی بۆ خه لکی مالا خو ببهتن، یاش وان فه ئیسا پیغمبهری خلاس، وان نه زانی دی دیتنا وان وخوشتفی وان بیته نهو جار، وان نه زانی نهو خاتر خاستا دوماهی بوو، پیغمبهر ﷺ زفری عرفا عائیشایی، عائیشا دبیزیتن: پیغمبهری سه ری خو دانا سه ری من دل گرتی بوو، پشتی بیهنه کی هشیار بوو، به ری خو دا بانئ غورفی وگوتی: ((اللهم الرفیق الاعلی)) یاره بی نهز خودایی بلند ده لبریزم، عائیشا دبیزیتن: لوی دهمی بیرا من لگوتنا پیغمبهری هات نهوا به ری هینگی بۆ من گوتی دهمی نهو یی ساخ، گوتی: ههر پیغمبهره کی هه ی نامریت، هتا کو جهی وی لبه حشتی دهیته بهر چاڤ کرن، پاشی دی بیژنی بخو هه لبریزه، ته نه فه یان زی ته دنیا؟ عائیشا دبیزیت: من گوت مادهم هوسایه دی به حشتی هه لبریزیت ومه نا هه لبریزیت.

((اللهم الرفیق الاعلی)) په یفا دوماهی کی یه عائیشا دبیت من گوهر ل پیغمبهری بوی دئاخفتی، وپشتی هینگی سه ری وی که ته سهر سینگی کابانیا وی دایکا موسلمانا عائیشایی، عائیشایی قیژی وهه وار نه راهیلان، ههر چهنده موصیبه تا وی ژچیا مهزن تر بوو، عائیشا ژمه دره سا پیغمبهری دهرکته بوو، نه خلاقئ ئیسلامئ لنگ خو په یدا کر بوو، دزانی پیغمبهر وهکی ههر تشته کی ملکی خودی یه، چ گاڤا فیای دی دت وچ گاڤا فیای دی بهتن، پیغمبهر دریزکره سهر جهی وکاچه وا ئاگر ل پیشی دچیت هوسا به حسی مرنا پیغمبهری ل مه دینی به لاف بوو، ل تیشته گه ها روزا دوشه مبی (۱۲) ربیع الاولی روزه کا رهش بوو دچاقیت خه لکی مه دینی دا، خه لک هسک وزوها بون، رهق راوستیان، نهو چ گوتنه باوهر بکه ن یان نه؟ پیغمبهر مر نابیتن چهوا پیغمبهر بمریتن، خه لک تیک هاتن وتیک چون، مه نجه له کا مهزن دهمی تو تژی ئاف دکه ی وئاگره کی بوش ل بن هلدکه ی وکا چهوا دی برچک ئیتی وهژیتن نهها هوسا مه دینه ب خه لکی وی فه هزیا، خه لک ل مزگهفتی کوم بون ونیکی دگوته ئیکی نه ری نه ف گوتنه

راسته خوزى كتهك ژ مه نه مینت بهس ئەف گوتنه وهسا نه بیت، بهلئ قهدهرا خودئ هات وکەسەك نینه فهگپرت، ئەبو بهکر چو بو سەر شولئ خو هندهکا جابا دل تهزین گههاندئ ، ب لهز ل دهوارا خو سيار بو هاته بهر دەرگههئ مزگهفتئ وژ دهوارا خو پهيا بوو، چ دبینت مزگهفت يا تزی خولیاقهته، عومهرى شیرئ خو ئ راکرى ویئ ل خهلكى دخوریت ویئ دبپژت: پيغه مبهه نه مریه ئەو کهسئ بپژت پيغه مبهه مری ئەز دئ وی ب فئ شیرئ کهرکهه، بهلئ وهكى عومهریه دههئ خوشتفیهكئ مروقی ل بهر دلئ مروقی دچیتن مروقی نهقیئ زى ب زى باوهر بکهت، عومهرى پسيار ژ خو دکر ئەههئ چهوا پيغه مبهه بهریت وئهزئ ساخ بهم دئ چهوا پشته وی ژیم نه نه پيغه مبهه نامریت، ئەبو بهکرى گوهئ خو نهدا گوتنیئ عومهرى، ژدهستیرى ژ عائیشایئ خاست وب ژور مالا ویئ کهت ، هندهك ژنك ل د ژورقه بون دههئ دیتین ئەبو بهکر هات ئەوان سهروچاقيئ خو فهشارتن، خههئ پيئنگاقيئ ئەبو بهکرى هیدى هیدى گران کرن، ب چى حالئ ههئ خو گههاندە خوشتفیی خو ههفالى ژینا خو، خو دجهنازئ پيغه مبهه رى وهرکر وماچیکر وگوت خودئ رههئ ب تهبیت ، نه چ راستى بو کورئ خهطابى نینه، بهرى هينگئ عهباسى ل ههوشا مزگهفتئ بو خهلكى سیند خار کو پيغه مبهه مری بهلئ کهسهكئ باوهر نهکر، ئەبو بهکر هات وخهلك پاژفه لیدا وب سهر مینههرا مزگهفتا پيغه مبهه رى کهت ومینههه ب سئ دهرجکا پيک دهات بهلئ ئەبو بهکر چوو ههتا دهرجکا دووئ ههوهكى وی خو نهديت ههزئ هندپیه بجیته دهرجا سیئ ئەوا پيغه مبهه لئ دراوستای، خوتبهك بو وان خاند وگوت: خودئ محمد فریکر دا دینئ نیسلامئ بگههینته خهلكه وپهياما خو ئەدا کهت، ودههئ وی ب دورستاهى دین گههاندیه ههوه ونیسا ههوه دای خودئ بهر بره نك خو ونیمانتهئ خو ژئ ستاند، فیجا ههچیی عهبدینیا خودئ دکر خودئ یئ ساخه ونامریت بهلئ ئەوئ عهبدینیا پيغه مبهه رى دکر پيغه مبهه مری، ئەبو بهکرى ب دهنگئ خو ههچار گوژییئ مزگهفتئ تریکرن ب خاندنا فیئ نایهتئ ((وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَىٰ عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ)) (ال عمران - ۱۴۴) عومهرى خو ل سهر پیت خو نهگرت وشیر ژدهستا

كهت، صهحابيا دگوت خوشترين روز و نه خوشترين روز (۱۲) ربيع الاولی بوو، ل وئ روژی
 پیغمبهر وههفالی وی گههشت بوونه مه دینی و ل وئ روژی وهفاتکر، موصیبهتا مهزن
 بو نهگهر موصیبهتهك هتبا سهري صهحابیهکی دا ئیک بیژته ئیکی دی مالا ته نهفه
 ته خیره صهبری بکیشه نهري ما موصیبهتا ته ژ مرنا پیغمبهری مهزنتره؟ نهبو
 بهکر ژ مینهبری هاته خاری وهندهك ژ زهلامیت موهاجریا دانه دیف خو قهستا مالا
 عائیشایی کر، مروفتیت پیغمبهری ب کاری شیشتنا وی رابون(عهباسی وعهلی وفهضلی
 کاری شیشتنی دکرن وئوسامه ی وصالهی مهولایی پیغمبهری ئاف بو وان لی دکر، (ابو
 طلحة الانصاری) کاری وی کولانا قهبریت مه دینی بوو جابدانی بیت بو کولانا قهبری
 پیغمبهری کو ههر ل وی جهی بت نهوی پیغمبهر لی مری چونکو بهری هینگی
 پیغمبهری گوت بوو نینه پیغمبهر مربیت نهو جهی لی مری ههر ل وی جهی یی
 هاتیه فهشارتن، بهری پیغمبهر بیته فهشارتن صهحابیا بی نیمام نفیژا مریا ل سهر
 کر ، وپشتی هینگی بو مالا وییا دوماهیکی هاته فهگوهاستن ههتا روزا قیامهتی ﷺ ،
 پشتی صهحابیا پیغمبهر فهشارتی ،نههسی نیژیکی(۱۰) سالا خزمهتا پیغمبهری کر
 بوو، دهمی زفریه فه فاطیمایی ب دلهکی شکهستیقه گوتی نهري چهوا ههوزه دل دا
 هوین ئاخی رادهنه سهر پیغمبهر؟ بهلی نههسی بهرسفا وی نهدا ههوهکو موقف ژ
 هندئ مهزتره نهو جاب بدهت،بتی هیلا روندکیت وی بهرسفا وی بدهت، یهعنی
 ههروهکو یی دبیزته وی نهري ب خودی مهژی دل نهدا ئاخی رادهینه سهر لهشی وی
 یی پیروز بهلی مه داخزا بابی ته بجیه ئینات، نیمامی بهزار فهدگوهیزت: صهحابیا
 گوت دهمی مه پیغمبهر فهشارتی وتهسلیمی ئاخی کری مه گوته ئیک ودوو نهري
 چهوا مه دل دا نهام ئاخی رادهینه سهر پیروزه لهشی، پیغمبهر مر وژ دونیایی بار کر
 بهلی تشتی وی ل پشت خو هیلای ژ دونیایی نیمامی بوخاری ژ عائیشایی فهگوهیزت
 دبیزت: دهمی پیغمبهر مری نهوی(۴۰) مستیت جهی ژ جوهیهکی کری بون بهلی
 پاریت وی نهبون بدهتی لهوا کونزریی (درع) خو کربو رهینه پیژپارافه،عهمری کوری
 حارشی دبیزت: روزا پیغمبهر ﷺ مری نه دینارهك ونهدهرههههك دمالا ویدا نهبوﷺ .

- ۱ - راسته پیغمبر ﷺ پیغمبرئ خودئ بو بهلی ئەو زی مروف بو وئەو روژەکی ببوو ودئ روژەکی مریت بتنی یی ساخ ونەمریت خودئ یە.
- ۲ - ھەتا روژا دوماھیکئ ژ ژیی خو پیغمبەری ﷺ ئەمرئ موسلمانا دکر ئەو جیھادئ بکەن و دینی خودئ بە لافە کەن و ئیسلامئ نیشا خەلکی بدەن.
- ۳ - باشترین مروف پشتی پیغمبەری ﷺ ئەبو بەکر بوو لەوا ل دەمئ مرنا پیغمبەری ژی مروفەک بوو گەلەکی ھشیار ونەرم و ھەلیم وزانا بوو.
- ۴ - دەمئ دوو ژنکیئ پیغمبەری ﷺ بەحسئ دیریت عیبادەتی فەلان کری و بەحسئ جوانی و تازەتیا نەخس و نیگاریت ئافاھیی وئ کرین، دوی دەلیقی تەنگ و بەز ھەت و سەر نەخوشیئ خورا پیغمبەری ﷺ سەری خو راکر و پاتە ل سەرسەر و چافیئ خو ھافیئ و گوت: لەعنەت ل جوھی و فەلان بیت ئەوان قەبریت پیغمبەریئ خو کرنە جھئ عیبادەتی. پیغمبەری ﷺ ئەف گوتنە گوت داکو ئوممەتا وی توشی فی گوننەھ و شرکا مەزن نەبن پشتی مرنا وی.
- ۵ - دەمئ ھندەک موسلمانا تەعن ل ئوسامە ی دای ئەوان بەری ھینگئ تەعن ل بابئ وی ژی دا بوو ، و بومە دیار دبیت کو سروشتئ مروفئ نائیئتە گوھورین و مروف چەندی باش بیت ھندەک جارا دئ توشی گوننەھ و خەلەتیاں بیت چونکو مروف نە ی تەمام و کاملە.

گری عومہری

دہمی دیتی شینواریت حیسیلکی یی دتہ نشتا پیغہ مبهری ﷺ دا چوین

ژئہ نہسی کوری مالکی [رازیبونا خودی لئ بیت] ہاتیہ فہ گواستن گوت:

روژہکی عومہری ہاتہ نک پیغہ مبهری دیت یی لسہر حیسیلکہکی خودریشکری، چ تشت دنافہرا وی وحیسیلکیدا نہبوو ئانکو چ دوشہک لبن نہ بوو ، سہری خو دانایہ سہر کہفلی حیوانہکی ب جہی بالیفکی ، ولنک پیٹ وی بہ لگیت تینہ بکارئینان بو پاقر کرنا پیستی حیوانہتی ہہبون ، ول ہنداف سہری وی پیستیت نہ پاقر کری ییت حیوانا ہلاویستی بون ، عومہری گوت: من دیت شینا حیسیلکی ل تہ نشتا وی چی ب بو من کرہ گری ، پیغہ مبهری گوت چ تو گراندی ؟ من گوت : کیسرا (مہلکی فورسی) وقہ یصہر (مہلکی رومی) ییت وی خوشیی دا ئەوا ئەو تیدا د ژین و تو پیغہ مبهری خودیی ودفی سہروبہری نہ خوشدا دژی ، پیغہ مبهری گوت : (أَمَا تَرْضَى أَنْ تَكُونَ لَهُمْ الدُّنْيَا وَلَنَا الْآخِرَةُ) ئەری ما تو رازی نینی کو دنیا بو وان بیت وئاخرہت بو مہبیتن ..

ہہروہسا ژ عبداللہ یی کوری مہسعودی ہاتیہ فہ گواستن کو گوتیہ: پیغہ مبهری ﷺ یی ل سہر حیسیلکہکی دریشکری بو جہی وی دلہشی ویدا چی ب بو ، من گوت دایک وبابین من گوری تہ ببن ئەہی پیغہ مبهری خودی تہ دستویری دابایہ مہ ئەم دا تشتہکی (وہکی دوشہکہکی) دانینہ بن لەشی تہدا حہ تاکو لەشی تہ ژ نہ خوشی وزیانی پاراستبایہ ، پیغہ مبهری گوت : من ودونیایی چ دگہ لیکدا ہہیہ ہہما مہتہلا من و یا دونیایی وہکی مہتہلا سیارہکی یہ دبن سیبہرا دارہ کیدا چہندہکی مایہ دبن سیبہریدا پاشی ریکا خو گرت وچو وئہو دار بسیبہرفہ ہیلاتہ دجہی خودا^(۱) .

فتھی حہ دیسی :-

● جارہکی ژ جارا کاروانہک ہاتہ مہدینئ بریکیکشہ ئیبراہیمی کوری ئەدہمہمی دیتن ئەو یی ژ باژیری دہدکفیت کاروانیا پرسیارہک ژئ کر و گوتنی ئەری کانئ خہلکی فی

(۱) ئیمامی بوخاری د (الادب المفرد) دا فہ دگوہیزت وشیح شوعیب دیبژت: حہ دیسہکا صہحیحہ دموسنہدا ئیمامی ئەحمہددا.

باژیږی کو نأفاکهږین مه دینی نه ؟ نه وی گوت هه رنه پشت فی چپای دی وان ل ویږی بینن، کاروانی گه لهک وهستیای بون ، ب وی وهستانیښه چون هه تاکو گه هشتینه پشت چپای وان دیتن کو گورستان و خرابه یه نه کو نأفاهینه ، کاروانی جاره کادی زفرینه نک ئیبراهیمی و گه لهک توره و عاجز بون ، ب وی عاجزیږی فه گوتنی مه گوته ته کانینه نأفاکهرو خه لکی فی مه دینی ول کیښه نه ته گورستان نیشا مه دا کو خرابه یه ؟ ئیبراهیمی گوته وان نه زب خودی سویند دخوم هندی من دیتی یه هه ر نه فی ل مه دینی یی وی دهیلن ویی خراب دکهن وروژ بو روژی خه لکی ویی کیم دبن ونه و جهی هوین چوینی نه وی نأفادبت وخه لکی ویی زیده دبت ، کاروانیا دوعا بو ئیبراهیمی کرن وسوپاسیا وی کرن بو فی سهر بوری وریکا خوگرتن بو به ر هف باژیږیښه . □

• راستی و حه قیقه تا دونیایی دفی نایه تیدا بو مروفی رون و نأشکرا دبت :

تُذِچْ اَعْلَمُوا اَنْمَ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُمْ وَزِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْاَمْوَالِ وَالْاَوْلَادِ كَمَثَلِ غَيْثٍ اَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيحُ فَتَرَاهُ مُمْصِرًا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا وَفِي الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانٌ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا اِلَّا مَتَاعٌ الْغُرُورِ چالحدید: ۲۰

((هوین بزنانن - گه لی مروقان - هندی ژینا دونیایی یه هه ما یاری وموژیلا هینه، لهش یاریا پی دکهن ودل پیښه موژیل دبن ، نه و خه مله که بو هه وه ، وهوین د ناف بهرا خودا شانازیی ب خوشی وزیده هیا مالی وعه یالی دبن ، مه ته لا وی وهکی وی بارانییه یا که یفا وهرازان (فلاح) ب شوینکاتیی وی دئیت ، پاشی نه ف شوینکاتیی هسک دبت ، لهو تو دی بینی نه و زهر دبت پستی کو که سک بووی ، پاشی نه و دبت به پیش وهویر هویر دبت ، ول نأخره تی عه زابه کا دژوار بو کافران ولیبورین ورازیبونه ک ژ خودی بو خودان باوهران هه یه ، وهه ما ژینا دونیایی بو وی یی کاری بو دکهت و نأخره تی ژبیر دکهت ب تنی په رتالی خاپاندنییه)) .

نه ی خودی تو دونیای بکه یه ددستی مه دا وتو وی نه که یه ددی مه دا . نه ی خودی تو دونیای نه که یه هه م وکار بو مه .

نه ی خودی تو دونیای نه که یه ریگر دریکا علم وزانین ومه عریفه تامه دا .

گريءَ عوٿمانى ھەرگاڦال سەر قەبرەكى راوہستابا

ھانىءى مەولايى عوٿمانى [رازىبوونا خودى ل ھەردووا بيت] گوت:

ئىمامى عوٿمان يى وەسا بوو ھەر دەما چووبا ھنداف قەبرەكى دا ھند كەتە گرى ھەتا رھىت
وى تەر بېان ژرۈندكا، ئىكى گوتى: ئەرئ تۆ بەھسى بەھشەت و جەھنەمى دكەى و تۆ
ناكەيە گرى و تۆ لسەر قەبرا دگرى بوچى ؟

گوت: پېغەمبەرى ﷺ گوت: قەبر ئىكەمىن ماليت ئاخەرتى نە ، ئەگەر مروڧ ژى خلاس بوو
ئەوا لدېف دا دەيت دى ياب سانەھىتربىت و ئەگەر مروڧ ژى خلاس نەبوو ئەوا ددېفدا
دەيتن دى يا دژوارتربىت يەئنى د(قەبرى)دا و گوت: من نە دىتتە كرئتر دىمەن ھەبىت
ژقەبرى .

فتھى ھەدىسى:-

قەبر: ئەو چالا دەف بەشە مالا ھەر مروڧقەكەى وى بقىت يان نە؟ مالا فقيرى، زەنگىنى،
حاكىمى وەزىرى ، مەزنى و بچىكى ، ژنكى و زەلامى ، باشى و خرابى.

قەبر: مېرگ و بستان و باغەكى تژى گول و رىحان و بھنىت خوشە بو مروڧى ژ خودى بترسىت
و كارپرئت باش بكتە و ئىمان پېھەبىت .

قەبر: كولكەكا كىر و تەنگ و تارى و رەشە، بھىنا گەنى و رزى ژى دەيت ، مالا مشك و مارانە ، بو
ھەرىكە كافرئ بى دىن ، رېبەرزە ، مونافقەكى دوورى ، ئەويى كاروكرىارئت خراب بكتە
و ژ خودى نەترست و ژوى شەرم نەكەت^(۱) .

گريا ئەبو ھورەيرى ژكىماتيا زادى و سەفەرا دىر

موسلمى كورئ بشىرى [رازىبوونا خودى لى بيت] گوت:

ئەبو ھورەيرى كرە گرى دەما يى نەساخ، ھندەكا گوتنى تۆ بوچى دكەى گرى ؟ گوت : ئەما
ھندى ئەزم ژبەر فى دونيايا ھەوہ نا كەمە گرى بەلى پا ئەز دكەمە گرى ژبەر دىراتيا وەغەرا
من وكىماتيا زادى من، ئەز يى ل ژپھەلىكى بەرەف ژوردانىكىڧە دچم رىكا من دى بەرى من
دەتە كىز ژ ھەردووكا (بەھشەت يان جەھنەمى)؟^(۲) .

(۱) ئىمامى ترمذى فەدگوھىزت و ئەلبانى دىبىژت ھەدىسەكا صەھىحە.

(۲) ئىمام ئەبو يەعلا د(حلىة الاولياء- ود(حياة الصحابة للكاندھلوي)ھاتىہ فەگوھاستن.

گريا ئه بو هاشمی ل دهما یی نه ساخ

ئهبو وائلی [رازیبونا خودئ ل بیت] گوت :

معاویه چوو نك ئه بو هاشمی كوری عوتبهی [رازیبونا خودئ ل وان بیت]، ئه و یی نه ساخ بوو،

معاویه گوتی: ئه ی خال: بۆچی تۆ دکیه گری ؟

تۆ دقه له قی دایی ژبه ر نه ساخیی یان ژبه ر فیانا ته یه ژبو دونیایی؟

ئهبو هاشمی گوت : چ ژوان نینن،

به لی پا پیغه مبه ری ﷺ عه ده ك دابو من لی من ئه و عه ده بوخو نه گرتیه،

گوته من: به سی ته یه ژمالی دونیایی ته خزمه تكاره ك ، وده وارەك هه بیت بو جیهادی،

ئه فرۆكه نه زی خودبینم من مالی دونیایی یی كوم كری . ئیمامی ترمذی ونه سائی

فه دگو هیژن وئه لبانی دبیژت: هه دیسه كا هه سه نه.

گریی مو عادی ده ما پیغه مبه ری ﷺ شیره ت لی کرین

مو عادی كوری جه به لی [رازیبونا خودئ ل بیت] گوت:

ده می پیغه مبه ری ﷺ مو عاذ فریكریه یه مه نی دگه ل چوو وشیره ت لی کرن،

مو عادی سیاری ده وارا خو بو، وپیغه مبه ری بیبیا ول ره خی وی دگه ل دچوو، وده ما

شیره تی خو بو معادی خلاس کرین، گوت: ئه ی مو عاذ دبیت تۆ ژ فی سالی پیغه تر من

نه بینی، و دبیت تۆ بییه فی مزگه فتا من وده ر قه بری من را بچی، معادی کره گری

ژبه ر هیلانا پیغه مبه ری ﷺ، پاشی پیغه مبه ری ﷺ به ری خو دا مه دینئ وگوت: نیزیك

ترین كه س بو من ته قوادارن، فیجا ئه و کی بن یان ل کیفه بن ^(۱).

(۱) ئیمامی ئه حمه د و به زار وئبن حبان فه دگو هیژن وشوعه یب ئه رنه ئوط دبیزت: سه نه دا هه دیسی یا سه حیحه.

گريا ئه بو به كرى دهما پيغه مبهري ﷺ خودبه دخاندى

ئهبو سه عيىدى خودرى [رازيبوونا خودى لى بيت] گوت:

پيغه مبهري ﷺ خودبه بو خهلكى دخاند و دگوت: خودى تهعلا مروفهكى موخهيه ر كرى دنافه رادونىايى و ئهوا لىك وى (ئانكو ياگوتى ته دونيا دقئيت يان ئاخرمت)
ئهوى ژى ئهوا ههلبزارتى ئهوا لىك وى، ئهبو به كرى كره گرى ئهم ژى مائنه عه جيب
گرتى ژ بهر كرىارا وى مروفهك خودى بو خو ههلبزارتبيت؟
پيغه مبهري بوو هاتيه ههلبزارتن ، وئهبو به كرى ژمه ههميان زانتر بوو ب هه ديسى .
فتهى هه ديسى :-

ئهبو به كر خهليفى پيغه مبهري خودى بوو، ژ ههمى سهحابيان زانتر بوو ، ودهمى
پيغه مبهري ئهف هه ديسه گوتى سهحابى مهنا عه جيىگرتى ژ بهر گريا ئه بو به كرى
بهلى ئه بو به كرى زانى كو وهفاتا پيغه مبهري يا نيزيك بوى^(۱) .

گرى عبدالله كورى عومهرى دهما دهست پاكيا شقانه كى ديتى

عبدالله كورى دينارى [رازيبوونا خودى لى بيت] گوت:

ئهز دگهل عبدالله كورى عومهرى [رازيبوونا خودى ل ههردووا بيت] دهركه تم بو مهككه هى بو
شهف ل مه، شقانه كى ل چىاي خوله كره خودان وهاته نك مهفه، عبدالله گوتى تو
شقانى؟ گوت: بهلى،

عبدالله گوتى: پهزهكى بفروشه من، شقانى گوتى ئهز عه بدم.

عبدالله گوتى: بيژه سهيدى خو گورگى خار ؟

شقانى گوت: ئهز پاشى دى چ بيژمه خودى ؟

عبدالله گوت: ئهري پا خودى دى چهوا وى رازيكه ي پاشى كره گرى ، ل ديشدا عبدالله
ئهف عبده كرى وئازاكر وپهز بو وى كرى وئهو بو شقانى پهزى، ئهفه جزاى ئه مانه تا
وى بوو خودى كه رهم دگهلدا كر^(۲) .

(۱) نيمامى بوخارى وموسلم فه دگوهيژن.

(۲) هاتيه فه گوهاستن د(سیر اعلام النبلاء للامام الذهبي).

گريی عومهری دهمی دیتی ئەهلی مالهکی دبرسینه

ئەسلەمەى گوت: شەفەكى عومەر [رازیبوونا خودی لى بیت] دباژیرى مەدینى دا دگەریا
هند دیت ژنكەك یاد خانىی خۆفە ول دورمانىت وى زاروك هەنە یى دكەنە گری،
عومهرى دیت قازانەكا تژی ئاف یال هنداف ئاگرى، عومهرى بدەنگ بلدیقه گوت: ئەى
عەبدا خودى بوچی زاروك دكەنە گری،

گوت : گریا وان ژ بەر برسى یە،

عومهرى گوت: ئەرى پا ئەو چ قازانە ل سەر ئاگرى؟

گوت: من قازانا تژی ئاف كرى ودانایە سەر ئاگرى ب هیجەتا زاد چىكرنى، ئەز وان بقی
هیچەتى ژبیرفەدكەم حەتا دنقن وئەز وەسا وان تیت گەهینم كو تشتەك یى دقازانىدا
هەى،

عومهرى كرهگرى پاشى هاتە خانىی صەداقاتا وگىنىكەكى تژی خارن كر ژگەنمى و
ئارى ودونى وگوتە ئەسلەمى هاریكایا من بكە حەتاكو ئەز ل پشتا خو بكەم، ئەسلەمى
گوت: ئەى میرى موسلمانا ئەزدى پىژتەفە هەلگرم؟ عومهرى گوتە من : هەيلا تو مایە
بى دەيك، ئەزدى هەلگرم ئەزم بەرپرسى وان ل روژا قیامەتى،

عومهرى بارى خو لپشتاخو كر حەتا گەهشتیه مالا ژنكى، عومهرى ئارو وقەسپ ودون
كرنە دنافیكدا ودبەرا ئاگرخوش دكر وپفتكره ئاگرى داخوش بیت، قازانا خو تریكر
ژخارنى وداناتە سەر ئاگرى ودىكىلا ئاگرى ژ هەمى رەخا دوور ل عومهرى گرتى،
پشتى زاد چىبوی ب دەستى خو خارن دا وان زاروكا حەتا تىربوین، پشتى زاروك
تىربوین وكەيفا وان هاتى بو خو یارى كرن و كرنە كەنى،

عومهرى گوت: ئەى ئەسلم : ئەرى تە زانى بو چی ئەز مامە ل فیرى؟

گوت: نەخیر، دەمى من دیتی ئەوان دكرهگرى ژ برسە من قیا ئەز وان ببینم وئەوى
دكەنە كەنى ب زكى تیر، دەمى وان كریە كەنى كەيفا من هات ومن پى خوش بوو^(۱).

(۱) هاتیه فەگواستەن د (البداية والنهاية لابن كثير) ي دا.

گري ئه بو ذهري

ئه حنه في كورئ قهيسي [رازيبوونا خودئ لئ بيت] گوت:

ئهز چوومه (بيت المقدس) ئ من زهلامهك ل وئ رئ ديت گهلهك سوجهه بو خودئ دبرن، من فيا ئهز وي بنياسم، دهما چووي من پسيار ژئ كر وگوتئ ئهري ته ركاعهتهك كر يان دوو، گوت: ئه گهر ئهز نزانم كانئ من چهند رو كاعهت كربن خودئ دزانيت، پاشينكي گوت: خوشتفيئ من بابئ قاسمي گوته من.....

پاشي كره گري، جارهكا دي گوت وكره گري

ئه بو قاسمي گوت: نينه عه بدهك سوجههكي بو خودئ بيهت، بي شك خودئ دي ب وي سوجهي دهره جهكي بلندكته وكوننه ههكي پئ ژيبهت وخيرهكي پئ دهتي.

من گوتئ: بو من بيژه كانئ تو كي خودئ رحمي بته بيهت؟

گوت: ئهز ئه بو ذهرم [رازيبوونا خودئ لئ بيت] هه قالئ پيغه مبهري ﷺ مه، ده مي من ئه ف په يشه گوھلي بووي، نه فسا من بهرام بهري وي بچيك بوو، ومن شهرم ژخو كر^(۱).

گري عه ماري ده مي خالدي ب زقري دگهل ئاخفتي

خالدي [رازيبوونا خودئ لئ بيت] گوت: دناقههرا من وعه ماريديا [رازيبوونا خودئ لئ بيت] دلانهك هه بوو، من بزقري دگهل ئاخفت، عه مار چوو گازندا خو بره لايئ پيغه مبهري ﷺ، خالد ژي چوو نك پيغه مبهري ﷺ وعه مار يئ گازندا ژ وي دكته، خالد هه ر يئ رهق وزفردگهل وي دئاخفت، پيغه مبهري يئ مايه بي دهنك، عه ماري كره گري وگوت: ئه ي پيغه مبهري ﷺ خودئ ئهري ما تو وي نابيني؟ پيغه مبهري ﷺ سهري خو بلند كر وگوت: ئه وي دوژمناتيا عه ماري بكته، خودئ دوژمنئ وييه، ئه وي كه رب ژ عه ماري قه بن، وخودئ ژي دي كه ربا ژ وي قه كته،

خالدي گوت: ئهز دهركه تم، ونينه تشتهك خوشتقيرتت بو من ژ رازيبوونا عه ماري (يه عني بهس من دقيت عه مار ژمن رازي بت)، من عه مار ديت وئهو يئ ژمن رازي بووي^(۲).

(۱) ئيمامي ئه حمهد وموسلم وبه يههقي وداره مي وبه زار وعبدالرزاق قه دگوھيزن وشيخ شوعه يبي گوت: سه حجه دموسنه دا ئيمامي ئه حمه ديديا .

(۲) ئيمامي ئه حمهد وحاكم وئبن حبان وغيري وان قه دگوھيزن.

گری عبدالله کوری عہباسی

دہما بیرا خول وہفاتا پیغمبہری ﷺ دئینای

سہ عیدی کوری جو بہیری [رازیبونا خودی لی بیت] دگوت: عبدالله کوری عہباسی [رازیبونا خودی ل ہردووا بیت] گوت :

روژا پینج شہمبی، ئہری روژا پینج شہمبی چیہ ؟

پاشی کرہگری حہتا ب روندکیٹ وی بہرتہربوین.

مہ گوتی روژا پینج شہمبی چیہ ؟

گوت: نہساختا پیغمبہری ﷺ دژوار بوو فیجا گوت: بومن کیتاہکی بینن ئہز دی بو

ہہوہ کیتاہکی نفیسم چ جارا ہوین پشتی وی بہرزہنہبن، ئہویٹ نامادہ بووی ب جرہ

چوون وناچیبت جرہ بیٹہ کرن لنک پیغمبہری ﷺ

گوتن: ئہوی خیرہ ژبہر نہساختی ناخفتنا پیغمبہری ﷺ نالوز بوو وکسہکی نزانی

یی چ دبیزت.

پاشی پیغمبہری ﷺ گوت: من پیلن ئہوا ئہز دگہل خودی دناخقم ژ یا ہہوہ بخیر ترہ

کو ہوین جرہی وقایشکیشی بکهن.

پیغمبہری ﷺ ئہمری وان ب سی تشتا کر

وسوفیانی گوت: ئہمر ب سی شیرہتا ل مہ کر: گوت: ((موشرکا (جوہی وفہلا) ژ جہزیرا

عہرہبا دہربینخن ومیہقان داریا وہفدا باش بکهن وہکی من قیہقاندارای دگہل واندا

((دکر))

سوفیانی گوت: عبدالله خالا سیی ژبیر کر یان عہمدہن نہگوت^(۱) .

(۱) ئیمامی بوخاری وموسلم فہدگوہیزن.

گرياعومهرى ژبهر بهرفرهه بونا دونيايي

عبدالله كورئ عهباسى گوت:

دهمئ عومهرى نقيژهك ل بهراهيا مه كريا دروينشته خارئ ل جهئ خو، فيجا نهگهر
ئيكى موحتاجيهك ههبا دابيژته عومهرى وئهگهر كهسهكى چ موحتاجى نهبا، دا
رابيت وچيته مال.

روژهكى نهز وعوتمان چوينه مالا وى مهديت يئ هندهك ژ چنييت نانئ هشك
وچهندهكى ژ شهپيلكى بزنا رهق دخوت.

ئهوى گوته مه: نهز دبينم هوين ژ خهلكئ مهديني ههميي پتر خودان مروفن وخهلكى
دنياسن ئهفئ خيرئ ببهن وبدهنه خهلكى، ئهوا زيده بيت بو مه بزقرينن.

عبداللهى گوتئ: وئهگهر كيم بيت تو دئ دهيمهه.

عومهرى گوت: وهكى بابئ خويه بهرهكه ژ چيائي .

مه گوتئ: وئهفه چيه ل بهر سينگئ ته ژ خارنا بي سهروبهر؟

گوت: ئهري ما سهحابييت پيغه مبهري ﷺ بهلگيت دارا نه دخارن ژ برساه؟

مه گوت بهلئ ، بهلئ پا نهگهر نهو خوشى وبهرفرههيا نوكه تو تيدا نهگهر پيغه مبهري
تيدا با نهوا تو دكهى نهوى نهو نه دكر.

عومهر توره بو وگوت: ئهري نهو دا چ كهت؟

مه گوت: نهو دا خارني خوت ودهته مه ژى، عومهرى كرهگرى ودهنگئ گريئ ژئ

دهركهت وپاشى گوت: خوزيكا نهز سهرب سهر ژ دونيايي دهركهت بام، نه من خير ههبا
وگوننه ههك .

گری سەلمانی فارسی دەمی سەعدی سەرا دای وترسا وی ژدونیایی

سەلمانی فارسی [رازیبونا خودی لی بیت] نەساخ بو، فیجا سەعدی [رازیبونا خودی لی بیت]

چوو سەرەدانا وی دیت یی دکەتەگری، سەعدی گوتی : ژبەرچی تۆ دکیه گری برا ؟
ئەری ماتە هەفالیینیا پیغەمبەری ﷺ نەگریه ئەری ما تۆ نەیی هوسا بووی وهوسا
بووی (مەدحیت وی بباشی کر)، سەلمانی گوت : ئەز ناکمە گری ژبەر هەردوو تشتا، گریا
من نە ژبەر دونیایی یه ونه فیانا ئاخەرتی یه، بەلی پیغەمبەری ﷺ سوزەک وەعدەک
دایە من بەلی ئەدبیینم من زوری یا لەهەداوی کری.

سەعدی گوت ئەری عەهدی دایە تە چ بوو؟

گوت : پیغەمبەری ﷺ عەهد دایە من ویی گوتی بەسی ئیک ژهوه بو خو ژدونیایی
تەمەتی خارنا مرۆفەکی سیار راکەت، وئەز دبیینم ئەفرۆکە من ژ وی خارنی پتر
کومگریه، ئەما تۆ ئەی سەعد تەقوا خودی بکە دەما تۆ حوکمەکی دکە، و دەما تۆ
تشتەکی دابەش دکە، و تەقوا خودی بکە دەمی نەخوشیەک یان خەمەک یان بو تە
چی دبیت، ثابتی گوت : بو مە هاتە گوتن دەمی سەلمان مری بیست و تشتەک دەرەم
دمالا ویدا بوون وەندەک ژخیری^(۱).

گری عبدالرحمن کوری عەوفی

نەوفەلی کوری ئیلیاسی هوزەلی گوت :

عبدالرحمن [رازیبونا خودی لی بیت] لنگ مە دروینشتە خاری وئەو چ خوش میقان بوو،
روژەکی ئەم برین حەتا ئەم چوینە مالا وی، وئەو چوو سەری خو شیشت، پاشی
سینیکەکا تژی گوشت ونان بو مە ئینا، دەمی داناتیە بەرمە، چەوا چافی عبدالرحمانی
ب خارنی کەفت کرە گری، مە گوتی تە خیری ئەی عبدالرحمن؟

عبدالرحمانی گوت : پیغەمبەری مری و نە وی و نە ئەهلی مالا وی تیر نانی جەهی
نەخار بوو وئەز نابیینم ئەفە بو مە یاباش بیت^(۲).

(۱) ئبن ماجه ومونذری فەدگوھیزن

(۲) ئیمام ئبن حەجەری وئەبو نوعەیمی فەگوھاستیە .

گرياً ئيمامىٰ عهلى

معاويىٰ كورئىٰ ئه‌بو سوفيانى [رازيبونا خودئىٰ ل هردووا بيت] گوتته ضيرارى:

بؤ مه به‌حسىٰ ئيمام عهلى [رازيبونا خودئىٰ ل بيت] بكه؟

ضيرارى گوت: ئه‌گهر تو من عه‌فى بكهى، معاويهى گوت: ئه‌ز ته عه‌فى ناكهم بومه به‌حس بكه، ضيرارى گوت: ((ئه‌ما هنديكه عه‌لى بوو به‌رى خوداناوى بو تشتى ياديربوو ويى به‌يز بوو وئاخفتنه‌كا شه‌برى هه‌بوو وحوكم بى‌دادى دكر ئانكو يى (عادل بوو)، يى تئى بوو ژعلمى ويى تئى بو ژ حكمت وشاره زابىي ويى دويرئ دونيايى وخوشييت ويى بوو، شه‌برى وي بشه‌فا تارى دهات، ئه‌زب خودئى كه‌مه وي گه‌له‌ك دكره‌گرى و گه‌له‌ك هزريت خو دكرن، جلگى زقر دكره به‌رخوو، خارنا بى سهر و به‌ر دخار، مروقه‌ك بوو ژمه ئه‌گهرمه پسياره‌ك ژئى كرىا به‌رسقامه‌دا ، ئه‌گهرمه گوتبايىي وهره خارنى دالديف مه هيئت ودگهل ويى چهندي مروقه‌ك بوو ژمه و گه‌له‌ك يى نيزيك بوو بوو مه، لى نيزيك بوو ئه‌م دگهل ويى نه‌ئاخفين ژبه‌ر مه‌زنى و هه‌يبه‌تا وي، ئه‌گهر گرنژيبا وهكى لولئى جوان بوو، گه‌له‌ك ريز ل ئه‌هلى علمى دگرت، مروقيت فه‌قىر نيزيكى خو دكرن مروقى زه‌عيف ژ عه‌داله‌تا وي بى هيشى نه‌دبوون، ئه‌ز سويندى دخوم ب خودئى من ئه‌وى ديتى ل هنده‌ك مه‌وقفا ده‌مى شه‌فى دنيا تارى كرى وستيرنه‌ماين ئه‌وى د ره‌ييت خورا دگرت وهكى وي كه‌سى دنالى ئه‌وى مارى بي‌شه‌دا دگرى ودگرى گريه‌كا زور ودگوتته خو: ((ئه‌ى دنيا ههر غه‌يرى من سهردا بيه ئوته خو جوان كرىه بومن ، تو ژبه‌رمن هاتى و ويقه ژكيفه من تو بسى ته‌لافا يا به‌رداى زفرين بو ته نينه عه‌مرئ ته‌يى كي‌مه ژيانا ته يانه خو‌شه وخه‌ته‌ريا ته يامه‌زنه، ئاى بو كي‌ميا زادى ودرىژاهيا سه‌فه‌رى ونه‌خوشيا ريكى، روندك ژ چاقيت معاويهى هاتنه خارى هه‌تا ره‌ييت وي شلبوين ، ئه‌هلى جقاتى دخريك چوون ژبه‌ر گريى ، پاشى معاويهى گوت : خودئى رحمى باببى حه‌سه‌نى ببه‌ت، ئه‌ز بخودئى كه‌مه ئه‌وى وهسا بوو وهكى ته‌ گوتى، پاشى گوت معاويهى گوتته ضيرارى تو چهندي بخه‌مى لسهر چوونا وي؟

ضيرارى گوت ((خه‌ما من وهكى يا ويى دهيكى يه ئه‌وا بچيكى ويى دده‌مه‌نا ويدا هاتيه سه‌رژئى كرن وچ جارا روندكيت ويى ژ چافا خلاس نه‌بن وخه‌ما ويى بدوماهيك نه‌ئيت))
پاشى ضيرار رابوو دهركه‌ت (1).

(1) ئبن نوعه‌يم وئبن جه‌وزى وئبن عبدالبرى فه‌گوه‌سته‌يه

گرييٰ نه نه سي هه رده ما به حسيٰ پيغه مبهري ﷺ كريا

نه نه سيٰ كوريٰ مالكيٰ [رازييونا خوديٰ ليٰ بيت] گوت:

دهميٰ پيغه مبهريٰ ﷺ وهفات كري و موسلمانا ژ صه حابيا نهو فه شارتى فاطيماييٰ گوته نه نه سي: ئه ريٰ چهوا هه وه دلدا هوين ئاخىٰ رادنه سه ر له شيٰ پيغه مبهريٰ ﷺ وگوتى: وهى بو بابيٰ من نهو چه نديٰ نيٰ زيكيٰ خوديٰ بوو، وهى بو بابيٰ من به حشتا فير ده وسه جهيٰ وي، وهى بو بابيٰ من خه به ريٰ وهفاتا وي بو بال جبريليٰ فه بهين، وهى بو بابيٰ من خوديٰ به رسقا دوعايا وي دا، ثابتيٰ گوت: ده ميٰ نه نه سيٰ نهف سوحبهت بو مه كري نه وي دكره گريٰ (۱).

گرييٰ نه بو دهر دائيٰ

دهميٰ قوبرص هاتيه فه كرن

جوبه يريٰ كوريٰ نوفه يريٰ [رازييونا خوديٰ ليٰ بيت] گوت :

دهميٰ قوبرص (۲) هاتيه فه كرن ژلاييٰ موسلمانا فه، نه هليٰ قوبرص هاته ته راو به را كرن، هنده كا بو هنده كا كرنه گري، من نه بو دهر دائيٰ [رازييونا خوديٰ ليٰ بيت] اديت يٰ روينشتيٰ ونه و ژيٰ يٰ دكه ته گري، من گوت: نهى نه بو دهر دت تو ژ بهر چيٰ دكيه گري، دروژه كا وهكيٰ نه فرودا كو خوديٰ ئيسلام و موسلمان تيٰدا بسه ر ئيٰ خستين ؟

گوت : قه داف بته بكه فن نهى جوبه ير، چه ند مروقيٰ شه رمزار ويرهش ورسوا وبىٰ قه دره ده ما بيٰ نه مريا خوديٰ كر ، نه فا تو دبينيٰ نهو ژيٰ ئوممه تهك بوون خو نه ددانه ب كه سه كيٰ، نهو ده سه هلات داربوون، سه ركه فتى بوون، نه وان مهلكيٰ خو هه بوو، به ليٰ ده ميٰ نه وان نه مريٰ خوديٰ پشت گو هه يلايٰ وبىٰ نه مريا وي كري، نه وا تو دبينيٰ نهو بسه ريٰ هات (۳).

(۱) بوخارى و موسلم فه دگو هيٰ زن .

(۲) قبرص: جزيرة في البحر الابيض المتوسط .

(۳) نه بو نوعه يم ونه هه بيٰ فه دگو هيٰ زن.

گری ئه بو هوردهیره لنگ پیغه مبهری ﷺ

ئه بو هوردهیره [رازیبونا خودی لى بیت] گوته هه فالیت خو: ئه زب خودی که مه نینه مروقه کی خودان باوهر گول من ببیت یان من ببینت ئیلا یا ههش من کری، هه فالیت وی گوتنی ئه ری ئه فه گوتیه ته ئه ی بابی هوردهیره؟ گوت: دهیکا من ژنکه کا موشرك بوو، و من ژى ئیسلام نیشاوی ددا به ئی ئه و موسلمان نه بوو، ههتا جاره کی من به حسی پیغه مبهری ﷺ بو کر، ئه وی قه سیت نه خو ش ددره حهقی پیغه مبهریدا گوتن، ئه ز هاتمه نك پیغه مبهری ﷺ و ئه ز یی دکه مه گری، من گوت: ئه ی پیغه مبهری ﷺ خودی من ئیسلام بو دهیکا خو گوت کو ئه و موسلمان ببیت لى ئه و موسلمان نه بوو و نه خو ش ئاخفت و تشتهك ددره حهقی ته دا گوت، بو من یا نه خو ش بو، ئه ی پیغه مبهری خودی بو دهیکا من دوعا بکه خودی وی بهیادیهت بینت؟ فیجا پیغه مبهری ﷺ گوت: یا خودی تو دهیکا بابی هوردهیره ب هیدایهت بینى ((ئه ز دهرکه تم ژنک پیغه مبهری دا بچم بیژمه دهیکا خو کو پیغه مبهری ﷺ دوعاییت هیدایهتی بو ته ییت کرین؟ ئه ز چوو مه مال من هندیت دهر گه ه یی دایخستیه و شرشرا ئافی یا دئیت، دهیکا من گوهر ل پیت من بو گوت: ل جهی خو به ئه ی ئه بو هوریره، ئه و ته فیایی چی بوو، دهرگه ه فه کر: من دیت پرچا خو یا فهشارتی و جلکیت بستاره ییت کرینه بهر خو، و گوت ((انی اشهد أن لا إله إلا الله وأن محمداً عبده ورسوله)) ئه س چوومه نك پیغه مبهری ﷺ و من کره گری ژ که یفادا کانئ چه و من دکره گری ژ که ربادا، من گوت: ئه ی پیغه مبهری ﷺ خودی مزگینی بوو ته بیت خودی دوعاته قه بیل کرو دهیکا ئه بو هوریره موسلمان کر، فیجا من گوت: ئه ی پیغه مبهری ﷺ خودی دوعا بو من و دهیکا من بکه موسلمان هه ژ مه بکه ن و ئه م ژى هه ژ وان بکه یین؟ پیغه مبهری ﷺ گوت: ئه ی خودی تو ئه فی عه بدی و دهیکاوی بکیه خوشتقی بو موسلمانا و موسلمانا ژى بکی یه خوشتقی بوو وان، فیجا نینه خودی مروقه کی موسلمان چیکر بیت و ئه وی ئه ز دیتبم یان گوهر ل ناقی من بو ی یان دهیکا من ئیلا ئه وان یا هه ژ مه کریه) (۱).

(۱) ئیمامی ئه حمه د و بوخاری د (الادب المفرد - دا فه دگوهی نضر.

گری ئوسهیدی کوری حوضهیری

عائیشایی [رازیبونا خودی لئ بیت] گوت :

ئهم ژ حه جی یان ژ عومری هاتینه مال، دهمی ئهم گه هشتینه (ذالحلیفة) هندهک ژ ئهنصاریا هاتبوننه نک مروقیّت خو (هاتبوننه پیشوازیان وان) دهمی ئوسهید دیتین گوتنی ژنکا ته یامری وبؤ دوعا کرن ودلهی دلّی ویدا، ئوسهید رازی بوو بقهدهرا خودی وکره گری، عائیشایی گوت : من گوتی : خودی لته خوش بت، تو هه قالی پیغه مبهری ﷺ بووی ،وته گه لهک مهوققیّت خوش هه نه ، ئهری ته خیره تو دگری ژ بهر ژنکه کی؟ ئوسهیدی سه ری خو دیار کر وگوت: ب خودی تو راست دبیژی یا باش ئه وه ئهس نه که مه گری بو که سه کی پشتی سه عدی کوری موعادی؟ وئهوا پیغه مبهری ﷺ ددرحه قی ویدا گوتی، من گوتی : ما پیغه مبهری ﷺ چ گوتیه ددرحه قی سه عدیدا ؟ گوت: ((اهتزر عرش الرحمن لموت سعد بن معاذ)) (عهرشی خودی له رزی ژ بهر وهفاتا سه عدی کوری موعادی)^(۱).

گری عبدالله کوری مه سعودی دهمی عومهری وهفات کری

زهیدی کوری وهبی [رازیبونا خودی لئ بیت] گوت:

ئهز وزهلامهک چووینه نک عبدالله کوری مه سعودی [رازیبونا خودی لئ بیت] مه دیت ئه و یی شپیرفه و یی نقیژا دکهت ودوو زهلام یی ل هیقیی دا پسیرهکی ژئی بکهن، دهمی نقیژ خلاص کری ههردوو زهلاما پسیرا نایه ته کی ژئی کر. عبدالله ی گوته نیکی : کی نیشاته دایه؟ گوت عومهری گوته یی دی کی نیشاته دایه؟ گوت: ئه بو حه کیمی، عبدالله گوت : بخوینه وهکی عومهری نیشا ته دای، پاشی کره گری حهتا عهرد ته رکری ژ رونکیّت خو، پاشی گوت: بی شک عومهر بو ئیسلامی قه له عا کا ئاسی بوو ئه ویت هاتبانه د ئیسلامی دا ژئی دهرنه دکهتن، دهمی عومهر مری دهرز کهتنه دقه لعی دا (مه خسه د پی ئیسلام بوو)^(۲).

(۱) ئیمامی نه حمده و حاکم وئبن حبان فه دگوهیزن و حه دیسه کا سه حیه .

(۲) ئیمامی طهرانی وئبن سه عد طه دطوهیزن.

گرييٰ خه بابيٰ كورئ نهرهتي دهميٰ ييٰ نه خوش

شه قيقىٰ كورئ نهلسميٰ گوت :

نهم چووينه نك خه بابيٰ [رازيبونا خودئ لئ بيت] لوي دهميٰ ييٰ نه خوش.

گوت: دقيٰ سوندوقيدا (۸۰) هزار دهره مپت تيدا، نهبز خودئ كه مه من ب چ بهندكا نه گريدايه نو كه سهك ژي ژي مهنه نه كرية، پاشي گري، مه گوتئ بوچي تو دگري ؟
گوت: نه زئ دگريم كو هه فاليت من چوون ژدونيايي وان چ پشك وبار تيدا نه بوون، نهم بيت ماينه ساخ ژناخي پيئه تر چ مهنا حه وينت ،پاشي گوت: خوزيكا نه ز وهسابام و هوسابام - گوت خوزي نه ز پشكهك بام يان غه پيري وي^(۱).

گرييٰ نه بو قه تادهي

ژ محمدئ كورئ كه عبيٰ قوره ظيٰ [رازيبونا خودئ لئ بيت] هاتيه فه گوهستن گوت:

مروفهك دهين دارئ نه بو قه تادهي [رازيبونا خودئ لئ بيت] بو، ههركاڤا نه بو قه تاده چووبا مالا وي وپسيارا دهينيٰ خو ژ نه هليٰ وي كربا نه و مروفئ دهيندار داخو فه شيريت، روژهكي ژروژا هاته مالا وي وگوت: نه ريٰ مالخويٰ مالىٰ ل ماله (زهلامئ مالىٰ)؟

بچيكهكيٰ وي دهركهت وگوت بهليٰ ييٰ ل مال وييٰ خارنهكيٰ دخوت، نه بو قه تادهي گازی كرىٰ نه ي فلان كهس دهركهفه بو من هاتي يه گوتن كو تو ييٰ ل مالىٰ؟

زهلام دهركهت، نه بو قه تادهي گوتئ نه ريٰ بوچي توخو ژمن فه دشيريٰ؟

گوت : نه زئ دهيندارم و چ ددهستيٰ من دانينه ؟

نه بو قه تادهي گوتئ: تو ب خودئ ته نينه ؟

گوت: بهليٰ، نه بو قه تادهي كره گري وگوت من گوھ ل پيئه مبهريٰ ﷺ بويه دگوت:

((نه ويٰ بيهناخو لدهيندارئ خو فرهكهت يان عهفي بكهت ديٰ ل روژا قيامهتيٰ چيته

بن سيبهرا عهرشيٰ خودئ ته عالاء)). بهليٰ وي راستگوت^(۲).

(۱) نيماميٰ طيراني و نه بو نوعهيم وئبن جهوزي فه دگوهيزن.

(۲) نيماميٰ نه حمهد فه دگوهيزت، وشوعهيب دبيژت: حه ديسهكا صه حيجه .

﴿سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾
﴿وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ﴾ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ